Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 157 | Łódź, Poniedziałek, 8 lipca 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ז׳ תמוז תרצ״ה | № 157

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

קאמף געגען סטעריליזאציע-סאבאטאזש אין דייטשלאנד

רעדעס פון מיניסטער ד״ר פריק און ד״ר ראזענבערג געגן דער קירכע

בערלין, 7 (ספּ. טעל.)
דער קולמינאציע-פּונקט פון דער מאניפעסטאציע אין מאנאסטער איז געווען די רעדע פון אינערן מיניסטער ד״ר פריק.

אין געוויסע קרייזען ווערט מיניסטער פריק׳ס רעדע בעטראכט אלס א דייטליכער אנזאג פון שארפע שריט, וואס וועלן אונטערגענומען ווערען געגען דער קירכליכער מאכט אין דייטשלאנד.

מינ. פריק האט ערקלערט, אז אלס פארשטעהער פון דער רעגירונג האט ער אפּגעווארפען די פאדערונג פון דער קירכע, וועלכע האט געפאדערט צו פערוועהרען דעם ד״ר ראזענבערג צו האלטען א רעדע.

ווייטער האט ערקלערט מינ. פריק, אז עס עקזיס-טירען ווייטער פלומרשטע נישט-פּאליטישע ארגאניזאציעס, וועלכע ווילען פונדעסטוועגען אויף אנ׳אונדירעקטען וועג אויסאיבען א פּאליטישע השפּעה. וואס עס איז שייך דעם סטעריליזאציע-געזעץ, וועט די מאכט נישט טאלערירען קיין שום סאבאטאזש און די מיטגלידער פון דער קירך, אלס דייטשע בירגער, מוזען זיך אויך אונטערארדנען דעם דאזיגען געזעץ.

בערלין, 7 (ספּ. טעל.)
אין מאנאסטער, אויפ׳ן קאנגרעס פון דער נאציאנאל - סאציאליסטישער פּארטיי האט ד״ר אלפרעד ראזענבערג געהאלטען א לענגערע רעדע, וועלכע איז געווען געריכטעט געגען דער קאטוילישער קירכע.

ד״ר ראזענבערג האט געמאכט א רייהע שארפע פארוואורפען געגען די קאטוילישע גייסטליכע. ד״ר ראזענבערג האט פארגעלעזען א בריף פונם בישאף פון מאנאסטער, אדרעסירט צום אויבער-פּרעזידענט פון דער וועסטפאלישער פּראווינץ. אין בריף איז אנגעוויזען געווארען אויף דער גרויסער אונצופרידענהייט צווישען דער קאטוילישער בעפעלקערונג אין מאנאסטער צוליב ד״ר ראזענבערג׳ס אנקומען אהינצו.

רעדענדיג וועגען דער סטעריליזאציע האט ד״ר ראזענבערג אנגעוויזען, אז דאס נייע דייטשלאנד פיהרט נישט אײן קיין געצענדינעריי, נאר זי בעקעמפט די לעסטיגע ירושות פון בלוט.

מלוכה-פּרעזידענט און מיניסטארען אויפ׳ן קאנגרעס פון אונטער-אפיצירען אין רעזערוו

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאניש)
היינט איז אין וואַרשאַ געעפענט געוואָרען דער 10-טער קאָנגרעס פֿון פֿערבאַנד פֿון אונטער-אָפֿיציר׳ען אין רעזערוו. נאָך אַ גאָטעס-דינסט האָבען די אנטיילנעמער פֿון קאָנגרעס אין געשלאָסענע ריהען, מיט פֿעהנער, מאַרשירט אויפ׳ן פּילסודסקי-פּלאַץ אַרויף, וואו זיי האָבען דעפילירט פֿאַר׳ן וויצע - מיניסטער גענ. סלאַוואָי-סקלאַדקאָווסקי. נאָכדעם זענען די דעלעגאַטען פֿון די אָפֿיציר-פֿעראיינען אַוועק אין טעאַטער-זאַל אויף קאַראַווע-גאַס, אויף דער סצענע זענען געווען אויסגעשטעלט פֿיל פֿאָסט-פֿעהנער. פֿון די באַלקאָן-לאָזשעס זענען אַראָפּגעהאָנגען פֿעהנער פֿון פֿער-שידענע פֿעראיינס-אָפּטיילונגען אין פֿיל שטעט. אויף דער סצענע האָבען פֿערנומען פּלעצער פֿיל אנטיילנעמער פֿון צוזאַמענפֿאָהר, דעלעגאַטען פֿון לאַנד און פֿון אויסלאַנד.

ביי די קלאַנגען פֿון פּוילישען הימן איז אין טעאַטער-זאַל אַריינגעקומען דער מלוכה-פּרעזידענט, וועלכער איז געווען בעגלייט פֿון די מיטגלידער פֿון מיליטערישען הויז ווי אויך פֿון רעגירונגס-פֿאַר-שטעהער. די הויכגעשטעלטע געסט זענען מיט אָוואַציעס בעגריסט געוואָרען דורך די דעלעגאַטען. דעם קאָנגרעס האָט געעפֿענט דער פּרעזעס.

יאַקובאָווסקי, וועלכער האָט גערופֿען די אַנוועזענדע צו בעעהרען דעם אָנדענק פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי מיט 1-מינוטיגען שווייגען.

נאָך דער בעגריסונג פֿון מלוכה-פּרעזידענט די פֿאָרשטעהער פֿון דער רעגירונג, מיליטער און די שטאַטישע אָרגאַנען, האָט דעם פֿאָרזיץ איבער-גענומען ה׳ נאָוואָטשען. וועלכער האָט געהאַלטען אַ קורצע רעדע וועגען די אויפֿגאַבען פֿון קאָנגרעס.

אַנ׳ענטפֿער-רעדע אינ׳ם נאָמען פֿון דער רע-גירונג האָט געהאַלטען מינ. סלאַוואָי-סקלאַד-קאָווסקי.

גרייצטער אפּעטיט פון די פראנצויזישע נאציאנאליסטען

פֿון פּאַריז, 7 (ספּ. טעל.)
אין אַ פּריוואַטען גוט אין מיוזאָ, האָט היינט אָפּגעהאַלטען אַנ׳אַלגעמיינע פֿערזאַמלונג די אַר-טיגע אָפּטיילונג פֿון דער נאַציאָנאַליסטישער אָר-גאַניזאַציע אין פֿראַנקרייך. צו דער פֿער׳זאַמלונג אין געקומען דער אָנפֿיהרער פֿון דער אָרגאַניזאַציע, פּולק. ראָקע, וועלכער האָט אין זיינער אַ לענ-גערער רעדע ערקלערט, אַז ער איז טיף איבער-צייגט, אַז דאָס פֿראַנצויזישע פֿאָלק וועט זיך אָפּ-טרייסלען פֿון די ראַדיקאַלע שטרעמונגען און ס׳איז נישט ווייט דער מאָמענט, ווען די נאַציאָנאַליסטישע פּאַרטיי וועט איבערנעמען די מאַכט אין פֿראַנק-רייך.

כדי צו בעזייטיגען די פֿונאַנדערפֿאַלונג, וואָס האָט איצט אַרומגעכאַפּט גאַנץ פֿראַנקרייך — האָט זאָגט דער רעדנער — וועלען מיר אויף אַ גע-וויסע צייט אוטרייבען דעם פּאַרלאַמענט. מיר וועל-לען בעפֿעהלען די פֿיינדליכע פֿאַקטאָרען צו שוויי-גען, מיר וועלען בעפֿעהלען צו שווייגען דער „גרויסער באַנק״. וואָס איז צוויי-פּנים׳דיג און וואָס האַלט אָן אַ פֿריינדשאַפֿט מיט די סאָוויעטען און האָט דערפֿיהרט צו אַ פֿערשטענדיגונג מיט דייטש-לאַנד. מיר וועלען נישט דערלאָזען, אַז ס׳זאָל רען טויזענדער קוואַליפֿיצירטע אַרבייטער, בעת קיין פֿראַנקרייך זאָלען פֿון אויסלאַנד געבראַכט ווע-רען טויזענדער קוואַליפֿיצירטע אַרבייטער, בעת אין לאַנד האָבען מיר אַ האַלבען מיליאָן אַרבייטס-לאָזע.

די ווערטע פֿון פּולק. ראָקע זענען אויפֿ-גענומען געוואָרען מיט ענטוזיאַזם.

אמעריקא וועט נישט שיקען קיין געוועהר קיין אפריקא

פּאַריז, 7 (ספּ. טעל.)
האַוואַס-אַגענטור מעלדעט פון וואשינגטאן אז אין די דיפּלאמאטישע קרייזען פון אמעריקא הערשט די איבערצייגונג, אז דאס ארויספיהרען קריגס-מאַטעריאלען פאר איטאליען אדער פאר אביסיניען קאן זיך אנשטויסען אויף שוועריגקייטען.

איצט איז אין אמת׳ן נישטא קיין געזעץ, וואס זאל פערוועהרען ארויסצופיהרען געוועהר און קריגס מאטעריאלען, פאר וועלכען עס איז מלחמה-פיהרענ-דען לאנד. עס איז אבער נישט אויסגעשלאסען, אז דער קאנגרעס וועט איצט אזא אוסטאוו בעשליסען.

הלואה פון א האלבען מיליאן פונט
בעמיהט זיך די חיפה׳ער שטאט-פערוואלטונג

חיפה 7. (יט״א טעלעגראפיש) די חיפה׳ער שטאַט-פערוואלטונג בעמיהט זיך צו בעקומען א הלואה פון א האלבען מיליאן פונט.

—=—

לופט-קאמוניקאציע מיט א״י
לופט-פארטען אין חיפה און ליד

ירושלים 7. (יט״א טעלעגראפיש) אין קורצען ווערט איינגעשטעלט א לופט-קאמוניקאציע מיט א״י לופט-פארטען ווערען געבויט אין חיפה און אין ליד

ראדיא-סטאציע אין ארץ-ישראל

ירושלים. 7 (יט״א טעלעגראפיש) סוף נא-וועמבער וועט פערטיג ווערען די ראדיא-סטאציע אין ארץ ישראל

געזונד-צושטאנד פון הרב קוק איז זעהר ערנסט
ארויסגערופען א פראפעסאר פון פאריז

ירושלים 7. (יט״א טעלעגראפיש) דער גע-זונד-צושטאנד פון הרב קוק איז נאך אלץ אנ׳ערענסטער. צום חולה איז ארויסגערופען געווארען א פראַ-פעסאר פון פאריז.

נפטר געווארען דער קאוונער רב

קאוונע 7. (יט״א טעלעגראפיש) דא איז נפטר געווארען הרב שמואל רודנע.

נייע רשימה פון ענטבירגערטע
פערעפענטליכט אין דייטשלאנד

בערלין 7. (יט״א טעלעגראפיש) ס׳איז פער-עפענטליכט געווארען א נייע ליסטע פון ענטביר-גערטע. לויט דער רשימה האבען ווידער 49 פער-זאן פערלוירען די דייטשע בירגערשאפט.

אינטערפעלאציע אין האלענדישען פארלאמענט
וועגן דער אויסבילדונגס-פערמע פאר דייטשע יודישע פליטים

אַמסטערדאַם (יט״א) אויף דער לעצטער זיצונג פֿון האָלענדישען פּאַרלאַמענט איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אַנ׳אינטערפּעלאַציע, צי וועלען די דייטשע-יודישע יונגעלייט, וועלכע מאַכען דורך די לאַנדווירטשאַפֿטליכע אויסבילדונג אין וויערינגער מעערפֿאַלדער. פֿערבלייבען אין לאַנד, אָדער אויס-וואַנדערען. דער אַרבייטס-מיניסטער האָט געענט-פֿערט דאָס עס האַנדעלט זיך בלויז וועגען אַ צייט-ווייליגען אויסבילדונגס-דאָרף. גלייך נאָכ׳ן פֿער-ענדיגען די אויסבילדונג, וועלען די יודישע יונ-געלייט אַפּפֿאָהרען קיין ארץ-ישראל און דרום-אַמעריקאַ.

אלע נישט-ארישע בעאמטע אין דייטשלאנד
ווערען בעזייטיגט פון די אמטען

גענף, 7 (יט״א טעלעגראַפֿיש)
פֿון בערלין טיילט מען מיט, אַז די רעגירונג גרייט צו אַ ניי געזעץ לויט וועלכען אַלע בעאַמטע, נישט אַריער, וועלען בעזייטיגט ווערען פֿון זייערע אַמטען. אַ קליינע אויסנאַהמע ווערט גע-מאַכט פֿאַר פֿראָנט-קעמפֿער

4 טויטע פון אנ׳אויטא-קאטאסטראפע

גרענאבל, 7 (ספּ. טעל.)
היינט איז דאָ פֿאָרגעקומען אַנ׳אויטאָ-קאַטאַס-טראָפֿע מיט א בעקאַנטען כירורג. דער דאָקטאָר האָט אָנפֿיהרענדיג מיט זיין אויטאָ, זיך צוזאַמענגעשטויסען מיט א צווייטען אויטאָ. בעת דער קאַטאַסטראָ-פֿע איז דעם דאָקטאָר׳ם אויטאָ צושמעטערט גע-וואָרען. דער דאָקטאָר און 3 מיטגלידער פֿון זיין פֿא-מיליע זענען אומגעקומען אויפ׳ן אָרט.

כינעזיש מיליטער פערטרייבט א באנדיטען-גרופע

פּעקין, 7 (ספּ. טעל.)
כינעזיש מיליטער און פּאָליציי האָט אָפּגעשטויסען פֿון דער גרויסער מויער אַ גרופּע באַנדיטען, וועל-כע האָט זיך געזאַמעלט אויף צפֿון-מערב פֿון פּעקין.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז גע-שטאָרבען אין עלטער פֿון 75 יאָהר מײַן ליבער מאַן, אונזער טייערער פֿאָטער, שוויגערפֿאָטער און גרויספֿאָטער

נ״ע פנחס ב״ר משה ז״ל
הערשקאוויטש

די לוי׳ קומט פֿאַר היינט, מאָנטאָג, דעם 8 טען יולי 1935, 1 בײַטאָג פֿון טרויער-הויז, קילינסקיעגאָ 25, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער די טרויערנדע פֿאַמיליע

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פֿון 41 יאָהר מיין ליבע פרוי, אונזער אונפֿערגעסליכע מוטער, שנור, שוועסטער און מומע

נ״ע הינדע פאמעראנצענבלום
(געב. ווארשאווסקא)

די לוי׳ קומט פֿאַר היינט, מאָנטאָג, דעם 8. יולי 1935, 1 אַ זייגער בײַטאָג פֿון טרויער-הויז, זגערזשער 22, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער די טיפֿטרויערנדע הינטערבליבענע.

ווער וועט פערטרעטן מארשאל פילסודסקי'ן?

רעדע פון פרעמיער סלאוועק פאר דעפוטאטען און סענאטארען

וו א ר ש א, 7 (טעלעפאניש) נאכ'ן בעשטעטיגען די נייע וואהל־ארדינאציע דורך ביידע פארלאמענטארישע קערפערשאפטען, האט זיך, ווי בעקאנט, פערענדיגט די אויסערארדענטליכע סעסיע פון סיים און סענאט. מ'ערווארט, אז די טעג וועלען די ביידע פארלאמענט־קאמערן פונאנדערגעלאזט ווערען.

אין שייכות דערמיט האט פרעמיער סלאוועק געהאלטען א רעדע פאר די בעבע־דעפוטאטען און סענאטארען, מיט וועלכע ער האט זיך געזעגענט אין צוזאמענהאנג מיט'ן פונאנדערלאזען דעם סיים.

אין זיין רעדע האט דער פרעמיער געמאכט אן איבערבליק איבער דער טעטיגקייט פון סיים און סענאט אין דער לעצטער צייט, אונטערשרייכענדיג, אז אין הערבסט היינטיגעס יאהר ענדיגט זיך די קאדענץ פון ביידע פארלאמענט־קאמערן אין פוילען.

רעדענדיג וועגען דער לאגע אין פוילען, האט דער פרעמאער גערעדט וועגען דעם פערשטארבענעם מארשאל פילסודסקי און זיינע גרויסע היסטארישע מעשים.

פילסודסקי'ס עפאכע — האט דער פרעמיער אונטערגעשטראכען — איז א לאנגע תקופה פון שטארקען די כוחות פון פאלק, אהן מלוכה, אהן אייגענער אדמיניסטראציע, אהן געוועהר און וואס נאך וויכטיגער — דאס פאלק, וואס איז געווען אהן גלויבען אין די אייגענע כוחות.

ווי מעכטיג איז געווען דער מענש, אויב ער האט בעוויזען אנצוצינדען אין די נשמות פונם פאלק דעם גלויבען אין זיין טראץ דער אייגענער מאטעריעלער שוצלאזיגקייט.

לאמיר זיך נישט נענארען: דאס אנוואקסען פון די כוחות, וואס זענען געזאמעלט געווארען דורך פילסודסקי'ן, איז געווען אהן שטערונגען. אזוי קען זיך, אין פלוג, אויסדאכטען, ווען מיר בעמערקען היינט, אין דער היסטארישער פערספעקטיוו, די דערמאלדיגע מאסען - אונרוהען. דאס זענען געווען בלויז פראגמענטען פון יענע גרויסע קאמפען, וועלכע זענען גיכער געווען אנ'אויסלאדונג פון אויפברויז. די אונרוהען האבען בשום אופן נישט געגעבען קיין מאס פון דער וועזענטליכער קראפט, וועלכע איז געווען פעהיג צו פערפיהרען א גראנגעל מיט דער צאהלרייך - גרויסער און מאטעריעל שטארקער מאכט פון צאריזם. אינצווישען די דאזיגע מאסען־אויסברוכען זענען געווען לאנגע יאהרען פון כסדרדיגע מפלות און דורכפאלען. אבער דאס פוילישע פאלק איז געווען מיט די, וואס האבען געקעמפט קעגען דער פעריאכונג.

און ווען די ערשטע רייהען זענען, אונטער פילסודסקי'ס אנפיהרונג, אינם נאמען פון פוילען, געגאנגען אין דער מלחמה אריין, האט מען אין דער געזעלשאפט, וואס איז געווען פערפלאנטערט אין פאליטישע ספעקולאציעס, געטון אלצדינג, כדי אין דער היסטארישער אקציע צו שטערען. די פארטייענעגעמאניע האט אין משך פון די מלחמה־יאהרען ארומגערינגעלט פילסודסקי'ן און זיין ארבייט מיט אנ'אטמאספער פון שנאה. און ער האט אלע שוועריגקייטען איבערגעוואונדען. צי האט אבער פילסודסקי דעם גורל פון בעפרייטען און אויסגעלייזטען פוילען געקענט איבערגעבען אין די הענט פון די, וועלכע האבען קיינמאל נישט געגלויבט אין די אייגענע כוחות פון פאלק?

ארום פילסודסקי'ן הויבען זיך אן אין אויפגעריכטען פוילען צו זאמלען די אלע, וועלכע האבען געוואלט אין די טעג פון געשיכטליכען איבערברוך דעם אייגענעם ארעם בעוואפענען צום קאמף פאר פוילען. און פילסודסקי האט די דאזיגע בעוואפענטע מענשען נישט געקענט איבערדרוקען פונם אויסערליכען קאמפס־פעלד אויפ'ן אינערליכען פראנט ארויף, ווייל דער אויסערליכער פראנט האט דעציזירט וועגען קיום פון דער פוילישער מלוכה. דעריבער האבען זיך דאן אויפ'ן אינערליכען פראנט געלומען ארגאניזירען די אלע, וועלכע האבען געוואלט פאר זיך מיט געוואלט דערווערבען איינפלוס. דער מין מענשען האט בעהערשט דעם אדמיניסטראטיווען אפאראט פון דער מלוכה און די זעלבסט־פערוואלטונגען, דיזעלבע האבען אין לאנד אויך פונאנדערגעבויט פאליטישע ארגאניזאציעס און מיט זייער הילף פערכאפט די געזעצגעבערישע קערפערשאפטען. אזוי ארום איז געקומען דערצו, אז אויפן פארום פון סיים איז געקומען צו א דערנעהנטערונג צווישען די אפענע און פערמאסקירטע שונאים פון דער מלוכה. וואס האט די דאזיגע פאליטישע מאכערס פעראייניגט? נישט די זארגען פאר דער מלוכה; זייער הויפט־ציל איז דערביי געווען די פארטיי.

נאך דער מאי־איבערקערעניש אין 1926 זענען פאר פילסודסקי'ן געשטאנען קאלאסאלע אויפגאבען — דאס מיליטער, אין וועלכען מ'האט נעדארפט אינגאנצען אנדערש איינשטעלען די ארבייט, די אויסערן־פאליטיק לענקען אין דער ריכטונג, כדי אויפצוהויבען די בעדייטונג פון פוילען כלפי חוץ, די רעגירונג, די מלוכה־אדמיניסטראציע, צו סאנירען די פערהעלטנישען אין סיים, איבערצוארבייטען די קאנסטיטוציע. מיר אלע געדענקען מיט וואס פאר א שטימונג די עפענטליכקייט איז געווען גרייט אויפצונעהמען די דאזיגע מלוכה'שע רעפארמען, וועלכע פילסודסקי האט געוואלט דורכפיהרען פון די דאזיגע מלוכה'שע ארבייטען זענען אויסגעפאלען דורכצופיהרען דעם „אומפארטייאישען בלאק מיטצוארבייטען מיט דער רעגירונג".

די פארבערייטונגען און די דורכפיהרונג פון די דאזיגע ארבייטען זענען אין משך פון יאהרען געמאכט געווארען אהן דעמאגאגיע און אהן רעקלאמע ארטיגע הבטחות. די ענדערונג פון דער וואהל־ארדינאציע איז אין איהר תוך אויסען געווען אויסצווארצלען די אונפעראנטווארטליכקייט און די שטראפלאזיגקייט פון סיים און פון די דעפוטאטען אין זייער פאליטישער ארבייט. נאך אין פריהערדיגען סיים האבען מיר געהאט בעשלאסען נישט צו פערשלייערן זיך מיט דער אונפעריהרליכקייט פון די דעפוטאטען, וועלכע זענען, א דאנק זייער אונבעריהרליכקייט, פיל מאל בעגאנגען שטראפבארע מעשים. דערגרייכענדיג א מעהרהייט האבען מיר ארויס געגעבען דעם געריכט די אלע דעפוטאטען, וואס מיט זייערע טאטען האבען זיי זיך געשטעלט אין קאנפליקט מיט'ן שטראף־קאדעקס.

ארומרעדענדיג די ארבייטען ביים ענדערן די קאנסטיטוציע און די וואהל־ארדינאציע האט פרעמיער סלאוועק אנגעוויזען, אז די דאזיגע מלוכה'שע רעפארמען האבען אין זייערע מהות געשטרעבט קודם כל צו פערשטארקען די צוזאמענארבייט פון פאלק מיט דער רעגירונג, דורכצופיהרען א קאארדינאציע פון די ברייטע פאלקס־מאסען פארן וואויל פון דער מלוכה, ווי אויך אויסצוראטען דאס געשפענסט פון פראטעקציע, וואס האט זיך אריינגעכאפט אין מלוכה'שען ארגאניזם.

פרעמיער סלאוועק האט זיין רעדע אזוי פערענדיגט:

מיר האבען ערפילט די אויפגאבע, וואס יוזעף פילסודסקי האט אונז אנפערטרויט. די אויפגאבע געזונד צו מאכען די געזעצגעבערישע קערפערשאפטען און דורכצופיהרען ענדערונגען פון די פרינציפיעלע רעכט, לויט וועלכע עס דארף אין פוילען רעאגירט ווערען. די לעצטע אונטערשריפט פון מארשאל איז געלעגט געווארען אויף דער קאנסטיטוציע. עס איז פערענדיגט געווארען די תקופה פון זיין גרויסער ארבייט. ווער וועט איהם פערטרעטען, דעם מארשאל? דער פרוב צו זוכען אנ'אנדערן מענש פון אזא גרויסער מאראלישער מאכט, וואלט קיין רעזולטאט נישט געבראכט.

די רעכט, וועלכע עס ענטהאלט די קאנסטיטוציע, וועלכע איז דער הויפט־רעגולאטאר פון אונזער מלוכה־וועזען, אטא־די רעכט דארף איצט מיט אונז רעגירען. און אין די ראהמען פון די דאזיגע רעכט דארף הערשען דער, וועמען די דאזיגע רעכט בעשטימט צו דעם.

דער טויט פון מארשאל פילסודסקי האט געשאפען פאר פוילען א נייע לאגע. עס פעהלט דער, וועמענס אויטאריטעט עס האט דער רעגירונג געגעבען קראפט. דערפאר האט די רעגירונג, וועלכע איך האב דעם כבוד צו רעפרעזענטירען, געהאלטען פאר איהר חוב זיך צו ווענדען צום מלוכה־פרעזידענט, אז ער זאל ענטשיידען, צי ער האלט די איצטיגע רעגירונג פאר ארבייטס־פעהיגע ביי דעם איצטיגען זאך־צושטאנד.

אינדיווידועלע

רייזעס קיין פאלעסטינא

מיט קויציע 1800 זל.

נעהמט אז דאס וועלט - רייזע - ביורא

Wagon-Lits Cook

פיעטריקאווער 64, טעל. 170-77

די צענטראלע פון „תרבות"

פאר דעם פאלקס־קאמפיין פון זעלבסט־הילף פאר די פוילישע יודען

וו א ר ש א, (יט"א) די צענטראלע פון „תרבות" האט פון איהר אייגענער איניציאטיוו ארויסגעשיקט א צירקולאר צו אלע סניפים וועגען מיטהילף פאר דעם פאלקס־קאמפיין פון זעלבסט־הילף פאר פוילישע יודען. אין דעם צירקולאר ווערט אנגעוויזען דערויף, אז די געזעלשאפט „צעקאבע" איז געווען די איינציגע, וואס האט פערשטאנען, ווי וויכטיג עס איז אריינצוציהען אין דער פראדוקטיוויזירונגס־ארבייט די יוגענד דורך ארגאניזירען שול־גערטנער ביי אלע שולען, ווי אויך דורך פיהרען א געהעריגע פראפאגאנדע אין דער ריכטונג. „צעקאבע" האט אויך אין ווארשא געגרינדעט א גרויסען שול־גארטען, פון וועלכען עס געניסען אויך אלע „תרבות"־שולען פון ווארשא.

אין דעם צירקולאר ווייזט אן די צענטראלע פון „תרבות", אז אלע לעהרער און טוער פון דער „תרבות"־בעוועגונג דארפען אקטיוו מיטווירקען ביי דער אקציע, כדי דערנאך האבען דאס מאראלישע רעכט צו פערלאנגען פון די ארטיגע ג"ח־קאסעס הילף ביים גרינדען און אוועקשטעלען ווי געהעריג שול־גערטנער, ביים אריינפיהרען די צוכט פון אנגארא־קרוליקעס, די צוכט פון הייל־געוויקסען אין די שולען א. א. וו.

פאר דער אינטערנאציאנאלער טעריטאריא־ליסטישער קאנפערענץ אין לאנדאן

ל א נ ד א ן. (יט"א) אויף דער צייט פון דעם 18־טען ביז דעם 21־טען יולי ה. י. איז צונויפגערופען געווארען א פארבערייטענדע אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ פון דער „פריילאנד בעוועגונג". אין דער קאנפערענץ וועט זיך בעטייליגען די „בריטישע ליגע פאר יודישער קאלאניזאציע", די פראנצויזישע ליגע פאר יודישער קאלאניזאציע" און די „טעריטאריאליסטישע ליגע" אין פוילען.

די אויפגאבען פון דער קאנפערענץ איז, ווי מען טיילט מיט, צו שאפען אנ'אינטערנאציאנאלע יודישע ארגאניזאציע מיט'ן ציל צו שטיצען א יודישע קאלאניזאציע אין לענדער מעבר לים, וואו עס זענען פערהאן גינסטיגע בעדינגונגען פאר א יודישער מאסען־זידלונג.

דעם פארזיץ אויף דער קאנפערענץ וועט פיהרען חכם ד"ר משה גאסטער, מיט רעפעראטען וועט ארויסטרעטען דער בעקאנטער דייטש - יודישער שריפטשטעלער ד"ר אלפרעד דעבלין, אדוו. טשערניכאוו פון ווילנא א. אנד.

צו דער קאנפערענץ איז אויך איינגעלאדען געווארען א צאהל נישט־יודישע פערזענליכקייטען.

די ארגאניזאטארען פון דער קאנפערענץ טיילען אויך מיט, אז א גרופע מיטגלידער פון אונטערן־הויז און פון לארדען־הויז וועט איינארדנען אנ'אויפנאהמע פאר די דעלעגאטען, צו דער קאנפערענץ אין בנין פון ענגלישען פארלאמענט.

ראקפעלער־סטיפענדיום פאר א יודישען נערווען־דאקטאר

א מ ס ט ע ר ד א ם (יט"א) די לייטונג פון דער ראקפעלער־פונדאציע אין ניו־יארק האט געשטעלט אין רשות פון בעקאנטען אמסטערדאמער יודישען נערווען־דאקטאר ד"ר ה. דע־יאנג א בעדייטענדע סומע, וואס וועט איהם ערלויבען פארטצוזעצען זיינע וויכטיגע פארשונגען איבער דער קראנקהייט „דעמענטיא פרעקאקס". די ארבייטען פון ד"ר דע־יאנג זענען אויך אויסגעצייכענט געווארען דורך דער פאריזער מידיצינישער אקאדעמיע.

Doktór Z. Henrykowski

ספעציאל־ארצט פאר ווענערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוואכע

וואוינט יעצט

9 טראוגוטא 9

טעל. 262-98

נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונד.

פאר פרויען א ספעצ. ווארטע־זאל

איז קארזמנא

איז צו בעקומען טעגליך דעם

ביי'עם

פאלקסבלאט

ביי זאנדמאן, טארונסקא 8,

ווילע זשעלינסקי.

פאר גארד, ביזשוטעריע און לאמבארד־קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

אבציעמארקען־פאבריק

WYTWÓRNIA ODBIJANEK

פאר: שטרימף, מאנופאקטור, זיידע, טריקאטאזשן און גאַ־בערייען

פערטיגט אויס די דרוקעריי

„FUTURA"

Piotrkowska 64, tel. 236-25.

צו פעדדינגען

2 גרויסע שטובען

28. קאניאוואער שיסער־פולק 3.

צו ערפאהרען ביים הויז־וועכטער.

Dr B. ROBINSON

אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86.

עמפפאנגט פון $2^1/_2$–$1^1/_2$ פארמ.

און פון 4-5 נאכמ.

פון 6 א זייגער אן איז קאלוסנא.

ווארשאווסקא גאס, ווילע נייהאוז.

Inż. A. RUSSAK

געשוואוירענער איבערזעצער

פאר די פראנצויזישע, רוסישע, יודישע און העבראישע שפראכען

(אין בעצירק פון אפעלאציע־געריכט)

נארוטאוויטשא 47, טעל. 245-08.

די קאנצעלאריע ערלעדיגט אויך דאקומענטען אין דייטש, ענגליש, איטאליעניש.

Dr. Wajnberg

ספעציאליסט פאר לונגען־, הארץ־ און סקלעראז־קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145,

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אוו'.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל־ארצט פאר הויט־און געשלעכטס־קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

צוריקגעקעהרט

נעמט אן ביז 8^{30} פריה, פון 12 ביז 2 מיטאג און פון 7—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג.

עלע ארם אנאליזען.

פאר אונבעמיטעלטע לעמשניצע־פרייזן

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.

א הארציגען פאהר־געזונד

ווינשען מיר אונזער חשוב'ן וויצע־פרעזעס און קאסירער

ה' שמואל ראזענזאן

צו זיין אפפאהרען אויף קוראציע און מיר ווינשען איהם א גוטע ערהאלונג און א גליקליך צוריקקומען.

די פערוואלטונג

פון שעבטער־הורטאוניקעס און קעלבער־שעכטער־פאריין, לאדז, פאדזשעטשנא 10

Dr. med. H. RÓŻANER

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראנק.

Narutowicza 9

tel. 128-98

נעמט אן פון 9–1

פארמ. און פון 5–9.

הרב שמחה טרייסטמאן

זאכאדניא 57

נעמט־אן אלע רבנישע אנגעלעגענהייטען, ווי: דין־תורה'ס, חופות א.אז.וו.

יעדען טאג פון 5 ביז 8 אוונד.

אראבישע רעפרעזענטאנץ
לויט'ן מוסטער פון יודישער אגענץ
אזא קערפערשאפט זאל געגרינדעט ווערען

ירושלים. 7 (יט"א טעלעגראפיש) אין די אראבישע קרייזען בעמיהט מען זיך צו שאפען אנ'אראבישע רעפרעזענטאנץ לויט'ן מוסטער פון דער יודישער אגענץ. די רעפרעזענטאנץ זאל ארומנעמען אלע אראבישע פארטייען.

גרויסע היצען און שטורעמס אין אמעריקא

ניו-יארק 7. (ספ. טעל.) אין די פאראייניגטע שטאטען פון אמעריקא הערשען געוואלדיגע היצען איבער א גאנצער רייה שטעט האבען זיך דורכגעטראגען שטארקע שטורעמס, פערבונדען מיט וואלקען ברוכען.

ווי ס'איז צוזעהן פון די דערוויילעגע פעסטשטעלונגען, האבען די לעצטע 2 טעג געליטען פון זון שלאג 20 פערזאן.

נייע קאלאניע פאר'ן מיטעלשטאנד ביי קרית ענבים

ירושלים. (יט"א) דער יודישער נאציאנאל-פאנד האט בעשטעטיגט דעם פלאן, וואס איז אויסגעארבייט געווארען דורך דער געזעלשאפט „יכין" און האט איבערגעגעבען אין איהר רשות א שטח פון קרוב 2.000 דונאם פון דעם רעזערוו-באדען פון קרן-קימת ביי קרית ענבים. אויף דעם דאזיגען באדען וועט געגרינדעט ווערען א קאלאניע פאר מיטעלשטאנד-עלעמענטען צוגעפאסט צו די לאנדווירטשאפטליכע אייגענשאפטען פון דעם געביט.

יעדער קאלאניסט וועט בעקומען א שטיק באדען אין פאכט אויף 49 יאהר מיט'ן רעכט צו פראלאנגירען דעם פאכט-קאנטראקט אויף ווייטערע 49 יאהר. דער פלאן איז זעהר גינסטיג פאר די צוקונפטיגע קאלאניסטען, דערמיט, וואס זיי וועלען נישט מוזען אריינלעגען געלד אין דעם באדען נאר צאהלען בלויז דעם קרן-קימת א יעהרליכע רענטע אין דער הויך פון 2 פראצ. פון דעם ווערט פון דעם באדען. אזוי ארום וועלען זיי האבען די מעגליכקייט צו מאכען גרעסערע אינוועסטיציעס אין זייער אייגענער ווירטשאפט.

דער ערד-שטח ליגט אין א בערגיגען געגענד, וואס צייכענט זיך אויס מיט א געזונדען קלימאט. א וועג פון 600 מעטער פערבינדט דעם דאזיגען שטח מיט דעם שאסיי ירושלים-תל-אביב.

קרית ענבים ליגט 15 קילאמעטער ווייט פון ירושלים און 50 קילאמעטער ווייט פון תל-אביב.

די פייערליכקייט פון שענקען דעם פרעמיער די פאלקס-מתנה אין ראצלאוויץ

ראצלאוויצע, 7 (טעלעפאניש)

אין ראצלאוויצע איז היינט פארגעקומען די פייערליכקייט פון איבערגעבען דעם פרעמיער וואלערי סלאוועק א גוט, וואס איז דעם פרעמיער געשאנקען געווארען דורך א גרופע פויערן-דעפוטאטען און סענאטארען פון בעבע-בלאק.

אין דער פייערליכקייט האבען אנטייל גענומען די וויצע-מארשאלקעס צאר און באיקא, וואיעוואדע דזשאדאש ווי אויך פיל דעפוטאטען און סענאטארען, וואס זענען געקומען קיין מיעכאוו.

דער פרעמיער איז געקומען פון מיעכאוו קיין ראצלאוויץ אין אנ'אויטא.

א בעגריסונגס-רעדע פארן פרעמיער האט געהאלטען דער וואיט מאנטעריס, וועלכער האט דערלאנגט דעם פרעמיער א רינגראף מיט דער „הייליגער מוטער פון טשענסטאכאוו". אויף דער צווייטער זייט פון רינגראף איז פארהאן אנ'אויפשריפט: „דאס ראציוויצער פאלק פארן מיטבירגער און פאלקאווניק וואלערי סלאוועק".

דאס איבערגעבען דעם פרעמיער דאס גוט איז פארגעקומען אויף א פייערליכער זיצונג פון דעם ראצלאוויצער גמינע-ראט, וועלכער האט בעעהרט דעם פרעמיער מיט'ן טיטול פון עהרען-בירגער פון ראצלאוויץ בעפרייענדיג איהם פון אלע געמיינדע שטייערן. נאך א גאטעס-דינסט האט דער גלח גלאוואצקי געהייליגט די ווירטשאפט, וואס איז געשאנקען געווארען דעם פרעמיער, וועלכער איז אהין אדיין אין בעגלייטונג פון א סוויטע קראקאווער פויערן.

פאר'ן גוט האט אינם נאמען פון פונדאציע-קאמיטעט, געהאלטען א רעדע דער דעפ. קעלאק.

דער פרעמיער האט געהאלטען א ענטפער-רעדע, אין וועלכער ער האט געדאנקט פאר די ווארימע אויסדריקען פון אנערקענונג פאר זיין מלוכה-שעפערישער טעטיגקייט. ער האט אויך גערעדט וועגען דער בעדייטונג פון פוילישן פאלק, זיין שטרעבונג צו דערגרייכען נייע ווערטען און צו בעטייליגען זיך אין גייסטיגען און קאטוילישען לעבען פון גאנצען פאלק.

די פייערליכקייט האט זיך פערענדיגט מיט א מיטאג אין דער מיעכאווער „רעסורסא".

אין אוונט איז דער פרעמיער צוריקגעפאהרען קיין ווארשא.

ד'אנונציא'ס בוך פערווערט דורכ'ן וואטיקאן

רוים, 7 (ספ. טעל.)

„אבסערוואטארע ראמאנא" איז מודיע, אז די הייליגע קאנגרעגאציע האט פארארדענט נישט צו לייענ' און נישט צופערשפרייטען גאבריעלא ד'אנונציא'ס בוך „אנזשעלא סאסלע." דאס בוך ווערט בעטראכט אלס אנ'אונמאראלישעס און איז געאטלעסטערענד

פוילישע זשורנאליסטען אין קאפענהאגען

קאפענהאגען, 7 (ספ. טעל.)

נעכטען איז געקומען קיין קאפענהאגען א דעלעגאציע פון פוילישע זשורנאליסטען אין די פערזאנען פון מאצקעוויטש, סמיגאזשעווסקי א. א.

שמעלינג געווינט א באקס-מעטש ביים שפאנישען מייסטער

בערלין, 7 (ספ. טעל.)

אין דער אנוועזענהייט פון אנ'עולם פון 80.000 פערזאן איז היינט דא פארגעקומען א באקס-מעטש צווישען די געוועזענע וועלט-מייסטערס: שמעלינג פון דייטשלאנד און פאאלינא פון שפאניען. נאך 12 רונדעס האט אויף פונקטען, געוואונען דער דייטשער באקסער.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" דיר. דוד צעלמייסטער

פרעזענטירט דעם גרויסען געניאלען קינסטלער, קעניג פון יודישען וויץ

לודוויק זאץ

היינט, מאנטאג, 9 אוונט

געקומען, געשפילט און געזיגט!

3.000 בעזוכער האבען אפלאדירט דעם גרויסען קינסטלער אין זיין הערליכער קרעאציע

„דער גזלן"

טראגי-קאמעדיע אין 3 אקטען פון ה. קאלמאנאוויטש מיט דער בעטייליגונג פון גאנצען „ראזמאיטאשטשי" אנסאמבל.

(אויסצוג פון די ווארשאווער פרעסע)

בראוואָ, לודוויק זאץ!

אויף אונזער ליבען גאסט לודוויק זאץ קאן מען איצט דריסט זאגען: געקומען, געזעהען און — געזיגט!

זעלטען ווען א שטארק רעקלאמירטער אקטיאר זאל אונז ווירקליך נישט ענטוישען, לודוויק זאץ האט אונז אבער נישט בלויז נישט ענטוישט, ער האט אונז פאקטיש איבעראשט.

עס האט זיך פאר אונז בעוויזען א גאט-געבענטשטער קינסטלער אין זיין פולען גלאנץ, א קינסטלער, וואס איז מעהר ווי סתם קינסטלער, מיר האבען אין לודוויק זאץ אנ'אמת פערטרעטער פאר דער יודישער ביהנע.

צו דעם ענטוזיאסטישען בראוואָ פון ענטציקטען עולם גיבען מיר צו אויך אונזער: — בראוואָ, לודוויק זאץ!

(—) אלחנן צייטלין (ווארשאווער עקספרעס)

ראדיא - פראגראם

מאנטאג, ד. 8 יולי

6.36 גימנאסטיק. 6,50 פליטען. 7,35 פליטען. 11,57 צייט-סיגנאל. 1203 ידיעות. 12,15 פאר זומער-וואוינונגען און קור-ערטער. 1 שמועס פאר פרויען. 1,05 קאנצערט. 1,30 טאנץ-מוזיק. 3,15 בערזע. 3,25 עקספערט. 3,30 פליטען. 4 שמועס פאר עלטערע קינדער. 4.15 ארקעסטער. 5 געזאנג-רעציט. טאל. 5,40 קאמערטאל-קאנצערט. 6 רעפעראט. 6,15 „גאנץ פוילען זינגט". 6,30 ספארט און טוריסטישען ראט געבער. 6.45 פליטען 7.15 רעקלאמע קאנצערט. 7,50 פאעזיע וועגען יוזעף פילסודסקי'ן. 8 פליטען. 8,10 קאנצערט. 8.45 ידיעות 9 סימפ. קאנצערט. 10 ספארט. 10,10 קאנצערט. בעת דער פויזע ידיעות און קאמוניקאטען.

גרויסער קאנצערט פון פאלקס-כאר און ארקעסטער
ביי דער געז. „קולטור-ליגע"

סיי דער ארקעסטער, סיי דער כאר גרייטען זיך אהן איבעררייס צום גראנדיעזען קאנצערט, וואס דארף פארקומען דעם 20-טען יולי אין העלענאוו-גארטען.

דאס פאלקס כאר וועט זיך דאס מאל בעווייזען מיט א גרעסערען פראגראם פון קלאסישע און ספעציעלע יודישע מוזיק. עס וועלען אויסגעפיהרט ווערען ווערק פון: הענדעל, וואגנער, שומאן א. אנד. א גאר בעזונדער אטראקציע וועט זיין דאס אויספיהרען, דאס 1-טע מאל אין לאדז, דעם בעריהמטען וואלס פון י. שטראוס „אויפ'ן בלויען שיינעם דונאי". דאס גאנצע פראגראם וועט אויסגעפיהרט ווערען ביי בעגלייטונג פון לאדזער פילהארמאנישען ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון פראפ. ט. רידער. אויך דער ארקעסטער גרייט צו א ספעציעלען פראגראם אונטער דער לייטונג פון פראפ. י. זאקס. דער פילצווייגענדיגער קאנצערט וועט בלי ספק ארויסרופען אנ'אומגעהויערען אינטערעס ביי די ברייטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז.

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אוונט

אויספלוגען קיין פאלעסטינע

פון 630.— זל. אן

ארגאניזירט

„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33

אויך הנחה-פעסער קיין טשעכא-סלאוואקיי און יוגאסלאוויע.

Dr.

Wołkowyski

האט זיך איבערגעצויגען אויף

ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

נעמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע

פון 8–11 בייטאג און פון 4–9 אוונט

ווארימער דאנק-בריף פון קאטוילישען צוזאמענפאהר אין פראג
אויף דער בעגריסונג פון פראגער ראבינאט

פראג (יט"א) דער קאטוילישער צוזאמענפאהר וואס איז די טעג פארגעקומען אין פראג, האט אויף דעם בעגריסונגס-בריף פון דעם אויבער-ראבינער פון דער פראגער יודישער קהלה, געענטפערט מיט א דאנק-טעלעגראם, וואס איז געשריבען אין א זעהר ווארימען טאן. אין דעם ענטפער פון דעם קאטוילישען קאנגרעס, וואס איז אונטערגעשריבען דורך די העכסטע קאטוילישע גייסטליכע אין טשעכאסלאוואקיי, ווערט געזאגט צו. אגד.: „דאס הויכע געבאט פון מענשען-ליבע בילדעט דעם געמיינזאמען יסוד דערפון, וואס איז צוגלייך הייליג פאר די יודען און קאטאליקען. די פרידענס-באטשאפט פון דעם קאטאליקען-קאנגרעס בעציהט זיך אויף אלע מענשען אויף דער וועלט. אהן אונטערשיד, ווייל יעדע איינצעלנע מענשליכע נשמה, בעזיצט פאר גאט אנ'אונענדליכען ווערט".

קאנפערענץ פון די מערב-איראפעאישע אגודה-ארגאניזאציעס

לאנדאן. (יט"א) אויף דער צייט פון דעם 9-טען ביז דעם 13-טען אויגוסט איז קיין אנטווערפען צונויפגערופען געווארען א קאנפערענץ פון מערב-איראפעאישע אגודה-ארגאניזאציעס. אין די בעראטונגען וועלען זיך בעטייליגען דער פרעזידענט פון דער וועלט-ארגאניזאציע פון אגודת-ישראל ה' יעקב ראזענהיים. דער לייטער פון א"י-דעפארטאמענט ד"ר ש. עהרמאן און דער פארשטעהער פון אגודת-ישראל אין פוילען ה' י. מ. לעווין.

א רעפעראט וועגען ארגאניזאציאנעלע פראבלעמען וועט האלטען אויף דער קאנפערענץ ה' א. גודמאן.

די קאנפערענץ וועט זיך בעשעפטיגען מיט אקטועלע א"י-פראגען, מיט די פראבלעמען פון די יודען אין פוילען ווי אויך מיט דער פראגע פון יודישען וועלט-קאנגרעס

אין צוזאמענהאנג מיט דער קאנפערענץ וועלען אין בריסעל און אנטווערפען פארקומען מאסען-פערזאמלונגען.

קאנצענטראציע-לאגערס פאר פאליטישע אין בולגאריע

סאפיא, 7 (ספ. טעל.)

די רעגירונג האט פערעפענטליכט א דעקרעט, לויט וועלכעם עס ווערט פערשארפט די שטראפען פאר אונלעגאלער פאליטישער טעטיגקייט אין בולגאריען, לויט דעם דעקרעט וועלען פאליטישע פערברעכער אינטערנירט ווערען אין קאנצענטראציע-לאגערס ביז 6 חדשים אדער ארויסגעשיקט ווערען פון לאנד אויף 5 יאהר.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט צו טראגען הילף טויב-שטומע „עזרת אלמים"

אין אייגענעם לאקאל, אויף פיעטרקאווער 89, איז אונטערן פארזיץ פון ה' איגנאצי שאפירא, פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער יודישער געזעלשאפט צו טראגען הילף די טויב שטומע „עזרת אלמים".

די פערזאמלונג עפענט דער פרעזעס מאגיסטער מיכאל ראזענבליט.

די פערזאמלונג האט בעעהרט דעם אנדענק פון פערשטארבענעם מארשאל פילסודסקי מיט אויפשטעהען און איין מינוט שטיל שווייגען.

פון די בעריכטען איז צו זעהען, אז די געזעלשאפט האלט אויף א שולע און אינטערנאט פאר טויב-שטומע קינדער אין דער שולע לערנען זיך 30 קינדער. די לעהרע דויערט 7 יאהר, די שילער לערנט מען רעדען פערשטעהן וואס יעדער רעדט לויט דעם בעוועגען זיך פון די ליפען.

דער פראגראם פון דער לעהרע איז נאהענט פון פראגראם פון א נארמאלער שולע. א חוץ דעם לערענט מען די קינדער דאוונען און העברעאיש.

אין אינטערנאט געפינען זיך אויפ'ן גאנצען אויסהאלט 1½ קינדער די ארימערע קינדער בעקומען עסען, קליידונג און הילף אין דער לעהרע.

דער אינטערנאט פערנעהמט 6 צימער. די אבסאלווענטען פון דער שולע ווערען נאכדעם דורך דער פערוואלטונג אפגעגעבען אין די געהעריגע ווארשטאטען, לויט די פעהיגקייטען, אויסצולערנען א פאך.

נעהמענדיג אין אכט די ספעציעלע בעדינגונגען, אין וועלכע עס געפינען זיך די טויב-שטומע האט די אלגעמיינע פערזאמלונג בעשלאסען איינצוארדענען ווארשטאטען ביי דער שולע, כדי אויסצולערנען זיי א פאך דורך קוואליפיצירטע פאכמענער אויף דעם דאזיגען ציל האט מען אריינגעשטעלט אין בודזשעט 1500 זל.

די פערוואלטונג פון דער געזעלשאפט בעשטייט פון 24 פערזאן.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט.

זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזע.

לאדז, 8 יולי 1935

„נײַער פאָלקסבלאַט“

לאדז, 8 יולי 1935

דייטשלאַנד'ס געווינס אין דער אויסערן-פּאָליטיק אין משך פון דריי יאָהר היטלער-רעזשים

דער בעקאַנטער דייטשער זשורנאַליסט, לאַנגיעהריגער קאָרעספּאָנדענט פון דער „קעלנישער צייטונג“, אָנגעזעהענער בעאַמטער פון דער פּראָפּאַגאַנדע־אָפּטיילונג פון דער פעלקער־ליגע און אין די לעצטע יאָהרען זשענעווער קאָרעספּאָנדענט פון דער „דויטשע אַלגעמיינע צייטונג“, מאַקס בעער האָט פערעפענטליכט אַ בוך געווידמעט דער אויסערליכער פּאָליטיק פון דער היטלער־רעגירונג. מאַקס בעער קריטיקירט שאַרף היטלער'ס אויסערליכע פּאָליטיק און דווקא פון שטאַנדפּונקט פון גרויס־מלוכה'שען פּאַטריאָטיזם און ווייזט אויף, אַז ביז־איצט האָט די דאָזיגע פּאָליטיק דערפיהרט צו רעזולטאַטען, וואָס שטעהען אין אַ דיאַמעטראַלען געגענזאַץ צו דעם, וואָס היטלער האָט געוואָלט דערגרייכען. דייטשלאַנד האָט אין די דריי יאָהר היטלער־רעזשים נישט נאָר גאָרנישט געווינען, נאָר האָט אַפילו פערלוירען אַ סך פון דעם, וואָס די ווימאַרער רעפּובליק האָט שוין געהאַט צוריקגעווינען. מאַקס בעער מאַכט פאָלגענדען חשבון: די אויסערליכע פּאָליטיק פון דער דייטשער רעפּובליק איז דיקטירט געווען מיט דער דייטשער מפּלה פון דער וועלט־מלחמה. פאַר די פעראַנטוואָרטליכע דייטשע טוער איז געשטאַנען די אויפגאַבע גוט צו מאַכען די פאָלגען פון די מפּלות און דערגרייכען דאָס, אַז דייטשלאַנד זאָל ווידער פערנעהמען אַ געהעריג אָרט צווישען די פעלקער. דער דאָזיגער ציל איז, אויב נישט אינגאַנצען, יעדענפאַלס טיילווייז געלונגען דער דייטשער רעפּובליק צו דערגרייכען. זי האָט געהאַט אין איהר אַקטיוו: די עוואַקואַציע פון רהיין־געביט, די רעגולירונג פון דער רעפּאַראַציע־פראַגע, אַ הסכם מיט ראַטען־פערבאַנד. אַ דערנעהנטערונג מיט ענגלאַנד; אַן'איינשטעלונג פון פריינדליכע בעציהונגען מיט די פעראייניגטע שטאַטען; ערשט פּרוב צו קומען צו אַ פערשטענדיגונג מיט פראַנקרייך, בעלגיען; די אויסנוצונג פון דער פעלקער־ליגע פאַר די צילען פון דער דייטשער פּאָליטיק; אַ וועלט־פּראָפּאַגאַנדע לטובת דער רעוויזיע פון די טעריטאָריאַלע קלויזולען פון ווערסיילער טראַקטאַט און די מאָראַלישע איזאָלאַציע פון פּוילען; די צוגרייטונג פון אַנשלוס מיט עסטרייך און ענדליך דאָס צוריקשטעלען אין דער גאַנצער וועלט דעם צוטרוי צו דייטשלאַנד — דאָס זענען געווען די רעזולטאַטען פון דער אויסערליכער פּאָליטיק פון דער ווימאַרער רעפּובליק.

און וואָס האָט היטלער דערגרייכט? שוין די ערשטע שריט פון די פיהרער פון דריטען רייך און באַזונדערס זייער ווילדער פּראָגראַם און נאָך ווילדערע פּראָפּאַגאַנדע האָבען דערפיהרט דערצו, אַז מען האָט אָנגעהויבען צו בעשולדיגען דאָס דייטשע פאָלק אין באַרבאַריזם און אוממענשליכקייט. ווידער פונקט אַזוי ווי בעת דער מלחמה איז דאָס דייטשע פאָלק געוואָרען איזאָלירט. די סימפּאַטיעס פאַר דייטשלאַנד האָבען זיך פערוואַנדעלט אין אַ מאָראַלישען באָיקאָט. צווישען דייטשלאַנד און די אַנדערע ציוויליזירטע לענדער איז אויסגעגראָבען געוואָרען אַ טיפער תהום. און דאָס — ווייזט אָן מאַקס בעער — איז געווען היטלער'ס ערשטער גרויסער דורכפאַל. כדי צו פערבעסערען דעם דאָזיגען דורכפאַל האָט דער פיהרער געמוזט נישט נאָר אָפּגעבען פּאַציפיסטישע ערקלערונגען און נישט נאָר זיך אָפּזאָגען פון אַ רייהע פונקטען פון זיין פּראָגראַם, און זיין דאָקטרין, נאָר אויך צו געהען אין די טעריטאָריאַלע און אין אַ סך אַנדערע פראַגען ווייטער ווי דאָס האָבען געטון זיינע פאָרגענגער. דעם גאַנצען קאַפּיטאַל, וואָס עס האָבען געבראַכט און ווייטער געקאָנט ברענגען נאַציאָנאַלע רעגירונגען אין דער אויסערליכער פּאָליטיק, איז מיט'אַמאָל פערלוירען געגאַנגען. די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע רעגירונג האָט געפּרובט זיך אַוועקצושטעלען אין דער ראָלע פון אַ פערטיידיגער פון דער ציוויליזאַציע געגען באָלשעוויזם און מאַרקסיזם און האָט פּראָפּאַגאַנדירט אַ קרייץ־צוג געגען קאָמוניזם. אָבער אין אייראָפּאַ האָט מען באַלד פערשטאַנען, אַז די דאָזיגע פּראָפּאַגאַנדע פאַלט זיך צונויף מיט היטלער'ס גרויסע אידעע צו פערכאַפּען אוקראַאינאַ פאַר דער דייטשער קאָלאָניזאַציע. און אין רעזולטאַט האָט די איצטיגע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע אידעע, וואָס האָט געקענט לויט מאַקס בעער'ס מיינונג, האָבען אַן'אַלגעמיינעם אינטערעס, געליטען אַ פולשטענדיגען דורכפאַל. וועגען דעם, וואָס פאַראַ שאָדען עס האָט געבראַכט פאַר דייטשלאַנד די אַנטיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע — האַלט מאַקס בעער — איז איבריג אַפילו צו רעדען. היטלער'ס אויסערליכע פּאָליטיק האָט דערפיהרט צו דייטשלאַנד'ס אַרויסטריט פון דער פעלקער־ליגע, צום פערלוסט פון דער אינטערנאַציאָנאַלער מיטאַרבייט און אָפּזאָגען זיך פון שוץ פון די רעכט פון די מינדערהייטען; צום קאַמף און שנאה מיט עסטרייך און ענדליך דערצו, אַז די פראַגע וועגען דאַנציג און פּוילישען קאָרידאָר זאָלען אַרויסגענומען ווערען פון געביט פון די אינטערנאַציאָנאַלע אונטערהאַנדלונגען. דאָס דריטע רייך האָט זיך געהאַלטען פאַר זעהר שטאַרק און די פעלקער־ליגע פאַר זעהר שוואַך און אַוועקגעהענדיג פון זשענעווע, האָט עס געמיינט צו געבען אַ טויט־קלאַפּ דער ליגע. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער פעלקער־בונד האָט נישט נאָר אויסגעהאַלטען דעם קלאַפּ, נאָר ער האָט זיך נאָך פערשטאַרקט מיט'ן אַריינטרעטן פון ראַטען־פערבאַנד. די פערטיידיגונג פון די מינדערהייטען, וואָס האָט אַזוי שטאַרק מיטגעווירקט צו פערגרעסערען די סימפּאַטיע פאַר דייטשלאַנד איז איבער געגאַנגען צו ענגלאַנד און פראַנקרייך. די מינדערהייטען האָבען אויפגעהערט צו רעכענען אויף דער מאָראַלישער אונטערשטיצונג פון דייטשלאַנד און זי האָט צוליב דעם אַ סך פערלוירען. וואָס שייך עסטרייך, איז נישט פאַראַן קיין רייד וועגען אַנשלוס און יעדער דייטש פיהלט זיך געקרענקט, ווען ער זעהט, אַז דער אייביגער שונא פון גערמאַניזם אין עסטרייך, איטאַליען, האָט גענומען אונטער'ן שוץ, דאָס וואָס ס'איז נאָך פערבליבען פון דער געוועזענער עסטרייך — אונגאַרישער מאָנאַרכיע. מיט וועהטאָג אין האַרצען האָט זיך יעדער דייטשער פּאַטריאָט געמוזט צוקוקען, ווי דייטשען, וואָס האָבען געשאַפען די דייטשע קולטור, האָבען זיך אָפּגעקעהרט פון גערמאַניען דערפאַר, ווייל זיי האָבען געוואָלט בלייבען דייטשען און נישט זיין שטומע אונטערטאַנען פון היטלער'ן. פון דאַנציג און קאָרידאָר האָט זיך היטלער אָפּגעזאָגט, כדי צו געווינען די פּוילישע סימפּאַטיע; און נישט קיין סאָציאַליסט, נאָר היטלער, האָט צום ערשטען מאָל נאָך דער מלחמה אָנערקענט דעם ווערסיילער „דיקטאַט“ אין זיין אָנגעוועהטאָגסטען און אונגערטרעגליכסטען טייל.

וואָס שייך די ערפאָלגען פון דער אויסערליכער פּאָליטיק פון נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם, מיט וועלכע ער שטאָלצירט אַזוי, איז דער פאַקט פון 4 געוועזען טויט שוין אין דעם מאָמענט, ווען ער איז געשלאָסען געוואָרען. די דערנעהנטערונג מיט פּוילען וואָס האָט דערפיהרט צום פערלוסט פון רוסלאַנד פאַר דייטשלאַנד, איז געשעהען אויפ'ן חשבון פון דעם, וואָס דער דייטשער נאַציאָנאַליזם האָט די גאַנצע צייט נאָך דער מלחמה געפאָדערט, און אויף דער בעליידיגונג פון דייטשען נאַציאָנאַלען געפיהל. און די דאָזיגע דערנעהנטערונג, האָט אַ חוץ דעם אויפגעשטעלט אַרום די ביידע מלוכות כחות, וואָס עס וואָלט גלייכער געווען צו לאָזען זיי צו רוה. די ביידע פיהרער פון דייטשלאַנד האָבען בעוויזען די פאַר דייטשלאַנד געפעהרליכע לאַגע, וואָס האָט עקזיסטירט פאַר דער מלחמה, פערוואַנדלענדיג רוסלאַנד פון אַ פריינד און פערבינדעטען, ווידער אין אַ שונא פון דייטשלאַנד. דעם פיהרער'ס חלום פון אַ בונד מיט איטאַליען איז צוקלאַפּט געוואָרען אין דעם עסטרייכישען פּראָבלעם און אין דער צייט פון ווען מוסאָליני איז נאָך געווען אַ פריינד פון היטלער'ן, האָט דעם גאַנצען נוצען געצויגען דערפון מוסאָליני.

נאָר דער גרעסטער טעות פון היטלער'ן איז זיין טרוים וועגען אַ בונד מיט ענגלאַנד. מאַקס בעער ווייזט פולשטענדיג ריכטיג אָן, אַז ענגלאַנד וועט קיינמאָל נישט זיין קיין פערבינדעטער פון דייטשלאַנד. ווען ענגלאַנד וואָלט געוואָלט בויען איהר פּאָליטיק אויף אַ בונד מיט אַ קאָנטינענטאַלער מלוכה, וואָלט זי געשלאָסען אַ בונד מיט פראַנקרייך. און נישט מיט דייטשלאַנד! ענגלאַנד וואַקעלט זיך נישט צווישען פראַנקרייך און דייטשלאַנד, נאָר צווישען פראַנקרייך און נייטראַליטעט. די דאָזיגע אילוזיע פון אַ בונד מיט ענגלאַנד האָט שוין דייטשלאַנד טייער געקאָסט.

ערב א שלום צווישען ענגלאנד און אירלאנד

זייט אַ געוויסער צייט האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען אַז עס האַלט ביי שלום צווישען ענגלאַנד און אירלאַנד, עס פערשטעהט זיך אַז צווישען די דאָזיגע לענדער האָבען זיך נישט געפיהרט קיין קאַמפען, אָבער דאָך הערשט צווישען זיי אַ כראָנישער קאָנפליקט ווי אויך אַ צאָל מלחמה. אָבער פּרעזידענט דע וואַלעראַ איז אַ רעאַלער פּאָליטיקער, וואָס פערשטעהט צו פעראייניגען זיין ראָמאַנטישען אויטאַרקיזם מיט דער זאָרג וועגען וואוילשטאַנד פון לאַנד און איז גענייגט צו קאָנצעסיעס, דאַן ווען דאָס איז אין זיין אינטערעס. מיט אַ פּאָר חדשים צוריק האָט ער געשלאָסען אַ אָפּמאַך מיט ענגלאַנד וועגען אויסטויש פון „בהמות אויף קויהלען“, און דאָס איז בעטראַכט געוואָרען אַלס דער ערשטער דורכברוך אין דעם ענגליש - אירלענדישען צאָל־קריג.

די סיבה פון קאָנפליקט צווישען ענגלאַנד און אירלאַנד דאַרף מען זוכען נישט אַזוי ווייט אין די איצטיגע בעציהונגען ווי אין די אַלטע פערגאַנגענע צייטען. מען מוז מודה זיין אַז די ענגלענדער בעציהען זיך מיט גרוים ריקזיכט צו אירלאַנד. עס איז אפשר דערין פאַראַן אַ ווילען גוט צו מאַכען די שרעקליכע עוולות וואָס דאָס דאָזיגע פאָלק האָט געליטען פון זייערע אבות. די מאַרטירלאָגיע פון אירלאַנד איז איינס פון די גרויליכסטע קאַפּיטלען פון דער אייראָפּעאישער געשיכטע. די געשיכטע פון אירלאַנד בעשטעהט הויפּטזעכליך פון אינוואַזיעס, אויפשטאַנדען און שטראַף עקספּעדיציעס.

אָבער ענגלאַנד קען אויסבעסערן איהרע חטאים פאַרוואָס זאָל זי נישט קענען געפינען אַ פערשטענדיגונג מיט אַזאַ נאָהענטען שכן ווי אירלאַנד, וואָס איז נישט קוקענדיג אויף אַלעם געבינדען מיט איהר סיי עקאָנאָמיש סיי געאָגראַפיש?

דערויף ענטפערען די ענגלענדער: מיט צופרידענהייט וואָלטען מיר געשלאָסען אַ הסכם מיט אירלאַנד, אָבער די אירלענדער ווילען נישט. זיי שטעלען פאָדערונגען, וואָס מען קען נישט נאָכקומען, ווי: ברעכען דעם אָפּמאַך פון 1921, וואָס האָט פאַר אירלאַנד געגעבען דעם סטאַטוט פון אַ דאָמיניום, אַזוי לאַנג ווי עס האָט רעגירט דער מעסיגער קאָסגרעיף זענען די בעציהונגען מיט אירלאַנד געווען גוט. אָבער די דעמאַגאָגיע פון דע וואַלעראַ וועלכער זוכט נאָר קאָנפליקטען מיט ענגלאַנד, מאַכט קאַליע די בעציהונגען. ער האָט איבערגעריסען אַלע באַנדען וואָס פעראייניגען אירלאַנד מיט ענגלאַנד. קיינער האָט איהם דערין נישט געשטערט, אויב ער וויל פּראָקלאַמירען אַ רעפּובליק און פולשטענדיגע אומאָפּהענגיגקייט, וועלען מיר וועגען דעם נישט פיהרען קיין מלחמות, ער מעג זיך פיהרען ביי זיך ווי ער וויל עס זענען אָבער פאַראַן געוויסע אינערליכע פערפליכטונגען וואָס מוזען אָפּגעהיט ווערען אין די אינטערנאַציאָנאַלע בעציהונגען. דערויף ענטפערן די אירלענדער, אַז דער אָפּמאַך פון 1921 איז אונטערגעשריבען געוואָרען אָהן צוואַנג, דע וואַלעראַס אָנהענגער וואָס האָבען געבילדעט די מעהרהייט פון לאַנד, האָבען דעם אָפּמאַך קיינמאָל נישט אָנערקענט, איבריגענס פאַרוואָס האַלט זיך ענגלאַנד אַזוי פעסט אין דעם אָפּמאַך, בעת אַליין איז זי אַזוי טאָלעראַנט צו דייטשלאַנד וואָס ברעכט כסדר אָפּמאַכען.

אָבער די יורידישע זייט פון קאָנפליקט טרעט אָפּ אין אַ זייט. לגבי די גרויסע היזקות, וואָס אירלאַנד ליידט צוליב דעם צאָל־קריג, פאַר ענגלאַנד שפּילט דער אירלענדישער מאַרק אַ דריטראַנגיגע ראָלע, אַנדערש איז אָבער די לאַגע אין אירלאַנד. אויב די דאָזיגע לאַגע זאָל נאָך אַזוי ווייטער אָנהאַלטען, דאַן דראָהט דער גאַנצער אירלענדישער ווירטשאַפט אַ רואינע, די אַרבייטסלאָזיגקייט וואַקסט כסדר און דע וואַלעראַס פּאָליטישע נצחונות זענען אַ קליינער טרייסט פאַר דער פעראַרימטער בעפעלקערונג, וועלכע עס קען נישט אָנזעטיגען בלויז דער קאַמף זיך צו בעפרייען פון דער אָפּהענגיגקייט וואָס פערבינדט זיי נאָך מיט ענגלאַנד. דאָס אַלץ איז גורם, אַז דער געדאַנק פון אַ קאָמפּראָמיס מיט ענגלאַנד געפינט אַלץ מעהר אָנהענגער. און ענגלאַנד וואַרט דערויף. זי שפּעקולירט אויך אויף דער אונצופרידענהייט וואָס הערשט אין אירלאַנד פון דע וואַלעראַס רעגירונג. די אינדוסטריעלע קרייזען וואָלטען בעסער געוואָלט זעהען ווידער קאָסגרעיפען ביים רודער.

דע וואַלעראַס פּאָזיציע אין לאַנד איז נאָך אָבער זעהר שטאַרק, און קיינער פון זיינע געגנער קען זיך נישט מיט איהם פערגלייכען אין פּאָליטישען טאַלאַנט און פּאָפּולאַריטעט. דע וואַלעראַ האָט אַלץ דערגרייכט וואָס זיין פּאַרטיי האָט זיך נאָר געשטעלט פאַר אַ ציל. אירלאַנד האָט אַפילו אָפּגעשאַפט די טריישאַפט שבועה, פאַר דער בריטישער קרוין. די ראָלע פון בריטישען גענעראַל גובערנאַטאָר איז בעגרענצט געוואָרען אויף אַזאַ אופן, אַז עס איז פון איהר בעזייטיגט געוואָרען יעדער באַנד, וואָס מאַכט זי אָפּהענגיג פון ענגלאַנד.

דער איצטיגער סכסוך איז אייגענטליך אויסגעבראָכען צוליב דעם, וואָס אירלאַנד האָט אויפגעהערט צו צאָהלען דעם חוב וואָס די אירלענדישע פאַרמער זענען שולדיג די ענגלישע גרויסע גוטסבעזיצער, דאָס איז אַ סומע פון 3 מיליאָן פונט שטערלינג יעהרליך. וואָס די אירלענדישע פאַרמער בעצאָהלען די ענגלישע גוטס בעזיצער פאַר דער ערד וועלכע האָט אַמאָל צו זיי געהערט און וואָס זיי האָבען בעקומען אַלס מתנה פאַר אונטערוואַרפען אירלאַנד. עס איז אינטערעסאַנט אַז די פאַרמער מוזען די סומע ווייטער בעצאָהלען ווייל די אירלענדישע רעגירונג מאָהנט דאָס ביי זיי זעהר שטרענג אויף. דאָס ערגסטע איז נאָך דאָס וואָס צוליב דעם קאָנפליקט מיט ענגלאַנד ליידען אַמייסטען טאַקע די פאַרמער אַליין.

די לאַגע איז איצט אַזעלכע, אַז ביידע צדדים האָבען מסכים געווען איבערצוגעבען דעם קאָנפליקט צו אַ אַרביטראַזש, ווי מען שמועסט קומען שוין פאַר פערטרויליכע אונטערהאַנדלונגען און דע וואַלעראַ זאָל בקרוב איינגעלאַדען ווערען קיין לאָנדאָן און עס איז וואַרשיינליך, אַז דאָס מאָל וועט שוין קומען צו אַ שלום צווישען ענגלאַנד און אירלאַנד.

אנדרע סיטראען האט מיט רוהם פונאנדערגעטראגן די פראנצויזישע פאהן איבער דער וועלט

דער יודישער אינדוסטריעלער האט פאר'ן טויט פערלוירען זיין פערמעגען?

(בריף פון פאַריז)

דער טויט פון דעם יודיש־פראַנצויזישען גרויס אינדוסטריעלער פון אויטאָס אַנדרע סיטראָען האָט אין אַלע קרייזען פון פראַנצויזישען לעבען געמאַכט זעהר אַ שטאַרקען איינדרוק. אַלע צייטונגען פון לינקס ביז רעכטס ווידמען זיין טויט גרויסע אַרטיקלען, און נישט בלויז ביאָגראַפישע נאָטיצען, ווי עס פיהרט זיך אין אַזאַ פאַל, נאָר אויך גרויסע אָפּשאַצונגען פון זיין ריזיגער בעדייטונג אַלס אַגיטאַטאָר פון דער גרויסער אינדוסטריע, און אויך ווי איינער וועלכער האָט געהאַט ריזיגע פערדינסטען ביים אָרגאַניזירען די פראַנצויזישע קריגס־אינדוסטריע אין אַ בעזונדערס קריטישען מאָמענט אין אָנהויב פונ'ם וועלט־קריג.

אמת, מיט עטליכע חדשים צוריק האָט אַ טייל פּרעסע גאַנץ אַנדערש גערעדט ווי איצט. אין מאָמענט, ווען זיין ריזיגע אונטערנעמונג האָט אָנגעהויבען צו קראַכען, האָט מען זיך פּלוצלינג „דערוואוסט“, אַז ער איז אַ... יוד! — נישט בלויז רעכטע ווי די מאָנאַרכיסטישע „אַקסיאָן פראַנסעז“, אָדער דער פאַשיסטישער „זשור“ האָבען דעמאָלט פּלוצלינג גענומען אונטערשטרייכען זיין יודישקייט, נאָר אַפילו אין גאַנץ מעסיגע און אַפילו אין יודען־פריינדליכע צייטונגען האָט מען געשריבען אַז „דער אינסטינקט פון ריזיקירען, וועלכען זיין ראַסע האָט אין איהם ענטוויקעלט, האָט איהם געבראַכט צו אַ קאַטאַסטראָפע, ווייל ער איז נישט געגאַנגען מיט די אמת'ע פראַנצויזישע מעטאָדען: פאָרזיכטיג, איינגעהאַלטען און נישט צו ברייט“—

איצט איז די פּרעסע פול מיט לויב פאַר איהם ראָען איז שוין צוריק נישט קיין יוד. קיין איין צייטונג דערמאָהנט מעהר נישט זיין יודישקייט.

אמנם, ער האָט ווענעג וואָס שייכות געהאַט מיט אונז, חוץ אַ גרויסען מאַרמאָר־קבר אויף דעם יודישען טייל פון בית־עולם מאָנפּאַרנאַס.

איצט איז די פּרעסע פול מיט לויב פאַר איהם און זיין ווערק. אַ פראַנצויזישער זשורנאַליסט, וועלכער איז מיטגעפאָהרען מיט דער בעריהמטער „קרואַזיער זשאָן“ דורך די ברענענדע זאַמדען פון אַפריקאַ, וועלכע זיי זענען צום ערשטען מאָל דורכגעפאָהרען אין אַנ'אויטאָמאָביל, דעטראָנירענדיג אויף אייביג די קאַראַוואַנען פון קעמלען, שילדערט אַזוי סיטראָענען: „פיזיש האָט דער דאָזיגער וואונדערבאַרער מענש קיינעם נישט פערוואונדערט. ער האָט אויסגעזעהן אַזוי ווי מען שטעלט זיך פאָר אַ דורכשניטליכען פראַנצויז. אַ ראָז געזיכט, אַ בינאָקל, אַ שמייכעל... געלד האָט איהם ווייניג וואָס אינטערעסירט אָן און פאַר זיך. אמת דער גאַנצער לוקסוס פון אַ רייך לעבען, דער קאָמפאָרט האָט איהם געצויגען, אָבער צוגעבונדען איז ער צו דעם נישט געווען.

— אַ זאַך — פלעגט סיטראָען זאָגען — אינטערעסירט מיך אויף אַזוי פיל אויף וויפיל מ'קען עס פערשפּרייטען אין מיליאָנען און אין אַ פּרייז, אַז זי זאָל פאַר יעדען זיין צוגענגליך... די אויפנאַהמעס, דאָס געהען אויף געיעג כאַפּען אַ האָז, דאָס איז מיר זעהר לאַנגווייליג...

אָבער מען פלעגט איהם זעהען אין אַלע פערוויילונגס־ערטער, בפרט דאָרט וואו עס איז געווען אַ רולעטקע. מען געדענקט נאָך דעם אינצידענט, וועלכער ער האָט געהאַט מיט זיין פרוי. אין איין נאַכט האָט ער שוין געהאַט פערשפּילט עטליכע מיליאָן פראַנק און האָט געוואָרפען אַלץ ריזיגערע סומען. זיין פרוי איז דעמאָלט אויפגעשטאַנען און גענומען שרייען צו די אַנוועזענדע:

— איך פערוועהר אייך צו שפּילען מיט אַ משוגענעם!

נאָר דאָס סאַמע מערקווירדיגסטע דערביי איז וואָס דער מענש פלעגט ביז פאַרטאָג זיך ווילען און איז אַלעמאָל געווען דער ערשטער אין זיינע פאַבריקען באַלד אין דער פריה. מען פלעגט זיך פרעגען: — ווען רוהט דער מענש?

די ערשטע ריזען־שריט האָט סיטראָען בעוויזען אין אָנהויב קריג. איצט ערשט ווערט בעוואוסט, אין וואָס פאַראַ קריטישער לאַגע די פראַנצויזישע אַרמעע האָט זיך דעמאָלט געפונען. דער בעריהמטער פּאָליטישער שרייבער ריימאַן רעקולי האָט לעצטענס אָפּגעדרוקט זיינע קריגס־מעמואַרען. ער איז אַלס קריגס־קאָרעספּאָנדענט געשטאַנען אין נאָהענטען קאָנטאַקט מיט דעם גענעראַל־שטאַב און דעמאָלט האָט מען זיך אַרומגעזעהן, אַז די פראַנצויזישע אַרטילעריע איז אינגאַנצען אָהן שראַפּנעלען. עס איז איצט גוט בעקאַנט דער פערצווייפעלטער טעלעגראַמען־אויסטויש צווישען פראַנצויזישען גענעראַל־שטאַב און דעם מיניסטאָרען־קאַבינעט וועגען דער פראַגע.

דער יונגער אַרטילעריע - לייטענאַנט אַנדרע סיטראָען האָט דעמאָלט פאָרגעלעגט זיין פּלאַן פון אַרבייט „אַ לאַ שען“. דער סיסטעם וועלכער האָט

(ווייטער זעה 10־טען זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג, 8 יולי

ז׳ תמוז תרצה

זון-אויפגאנג 3.25
זון-אונטערגאנג 7.57

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

היינט, מאנטאג ד. 15 יולי דארפען זיך צושטעלען די פאבאר-פליכטיגע פון יאהרגאנג 1914 און עלטערע, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 2. 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי קאמיסאריאטען. וואס האבן זיך צוליב וועלכע עס איז סיבות נישט צוגעשטעלט צו דער צייט צום פאבאר.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: קאספערקעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקעוויטש (קאפערניקא 26), זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), באיארסקי (פושפיאזד 19), ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), ריכטער (11 ליסטאפאד 86)

פ.פ.ס.׳ישער מיטינג

(א) נעכטען איז אין פילהארמאניע זאל פארגעקומען א גרויסער מיטינג פון פ.פ.ס. (צ.ק.וו.) אויף וועלכען עס האבען וועגען דער פאליטישער סיטואציע אין לאנד געהאלטען רעפעראטען דער דעפ. באר ליצקי און דער ארטיגער פארזיצער פון קרייז-קאמיטעט כאדינסקי.

אויפן מיטינג, וועלכער האט געהאט א רוהיגען פערלויף, זענען אנוועזענד געווען אנ׳ערך 500 מאן.

ליקווידירט דעם שטרייק אין בעלכאטאוו

(א) צוריק מיט צעהן טעג, איז אין בעלכאטאוו אויסגעבראכען א שטרייק צוליב דער רעדוקציע פון ארבייטער, ווי אויך צוליבן שליסען פון עטליכע פאבריקען, וואס די אינהאבער זייערע האבען עס דערקלערט מיטן מאנגעל אין בשטעלונגען.

א דאנק אבער דער אינטערווענץ פון דעם קרייז ארבייטס - אינספעקטאר ווראבלעווסקי, איז נעקומען צו אנ׳אויסגלייך. און פון היינט אן וועלען שוין די פאבריקען אין בעלכאטאוו אנהויבען צו גיין.

שפעקולאציעס מיט ציטרינען

(א) מחמת דעם וואס ציטרינען ווערען וועניגער צוגעפיהרט מערקט זיך אז זיי זענען מיטאמאל טייערער געווארען.

זיי זענען נעמליך טייערער געווארען פון 10-15 גראשען א שטיק. זענען זיי פלוצים געשטיגען פון 20-23 גראשען א שטיק.

די אדמיניסטראטיווע מאכט האט זיך מיט דעם ענין פאראינטערעסירט.

אומגליקספאלען ביי דער ארבייט

(א) נעכטען ביינאכט איז, ארבייטענדיג ביי דער טראמוואי ליניע, אויף פעטריקאווער לע׳ם ציגעל גאס, שווער פערוואונדעט געווארען דורך א שינע דער ארבייטער פיאטר וואזשניאק פון ניזקא 6.

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

מחמת נויט

(א) אויף ראג פאדזשעטשנא און זאכאדניא האט זיך גע׳סמ׳ט מיט קרעאזאל דער 23-יעהריגער הונגא שטילער (א היימלאזער),

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

עולם שלאגט זיך...

(א) נעכטען זענען בעת פערשידענע געשלעגען פערוואונדעט געווארען:

אויף טשענסטאכאווער גאס — סטאניסלאוו סאבעל; אויף טשענסטאכאווער גאס — פראנציסעק פאפלאווסקי; אין מארישין — שימאן זאטשעק; אויף סמוגאווא גאס — יאן לעפטשאק, און אויף פולנאצנא גאס 5 — ערווין וואטשמאן.

פאגאטאוויע האט די אלע ערטיילט ערשטע הילף.

אין גלאוונא

איז מעגליך צו בעקומען דעם

נייעם פאלקסבלאט

ביי גאלדבערג, רינעק 6.

די צייטונגען ווערען אויך אויפ׳ן פערלאנג פון די לעזניקעס צוגעשיקט אין די ווילעס אריין.

קהלה אנגאזשירט א נייעם מורא-הוראה אין לאדז

די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה פערוואלטונג אויף וועלכער עס זענען אנגענומען געווארען א רייה וויכטיגע בעשלוסען, צווישען אנדערע איז אויך גאנץ אונערווארטעט אנגענומען געווארען א בעשלוס צו אנגאזשירען א נייעם מורא הוראה מיט א פענסיע פון 800 זל. א חודש.

אין אנהויב פון דער זיצונג ווערט פארגעלייענט דער פראטאקאל פון דער פריהערדיגער זיצונג, וועלכער ווערט בעשטעטיגט, דאן ווערען בעטראכט א ריי קאמוניקאטען און עס ווערט אויך בעשלאסען צו דעלעגירען אויף דער עפענונג פון דריטען לאנדצוזאמענפאהר ביי דער פועלי אגודת ישראל, וואס איז פארגעקומען אין לאדז, אין נאמען פון דער לאדזער קהלה דעם פרעזעס מינצבערג.

די קהלה פערוואלטונג נעהמט דאן ווייטער צו קענטניש דעם בריף פון מאגיסטראט אין דעם ענין פון די קור-קאסטען פאר דער פרוי הערשקארן.

ווייטער ערקלערט פרעזעס מינצבערג, אז עס איז אריינגעפלאסען א ווענדונג צו דער קהלה פערוואלטונג פון דער וועבעריי קאאפעראטיוו

„פראגרעס"

אויף דער פאלודניאווא 53 וועגען א סובסידיע אין דער הויך פון 5000 זל. פאר דעם קאאפעראטיוו.

עס ווערט בעשלאסען איבערצושיקען די ווענדונג אין „ארט" צוליב דעם וואס די געזעלשאפט „ארט" האט די אויפזיכט איבער דעם קאאפעראטיוו און זיך מיט איהם פערשטענדיגען וועגען דעם ענין, א חוץ דעם ווערט בעשלאסען צו דעלעגירען אין דעם קאאפעראטיוו דעם ה׳ פליוואצקי בכדי ער זאל זיך בעקענען מיט דער טעטיגקייט פון קאאפעראטיוו.

ווייטער ווערט בעטראכט דער

בריף פון הרב טרייסטמאן

וועגען זיין סכסוך מיט איינינע ראבינאטס מיטגלידער, הרב טרייסטמאן האט פערלאנגט אז די קהלה פערוואלטונג זאל בעשטימען א ספעציעלע קאמיסיע וואס זאל דעם סכסוך ערלעדיגען, אדער דער ענין זאל איבערגעגעבען ווערען א בית דין של שלושה, פערשטעהט זיך נישט פון לאדז, וואס זאל די זאך ערלעדיגען.

נאך א קורצער דיסקוסיע ווערט בעשלאסען, אז די קהלה-פערוואלטונג נעהמט נישט צו דעם גאנצען ענין קיין שטעלונג.

די קהלה פערוואלטונג טרעט דאן צו צו דער פראגע וועגען ערלעדיגען דעם צוזאמענשטעל פון ראבינאט.

וויצע פרעזעס בערגער ערקלערט אז דער דאזיגער ענין איז זעהר א דרינגענדער און ער לעגט פאר צו אנגאזשירען אלס מורא הוראה ר׳ נחמיה אלטער (א ברודער פון גערער רבי) ווי עס ערקלערט ה׳ בערגער נויטיגט זיך אין לאדז אין אזא אויטאריטעט וואס זאל האבען א ווירקונג אויף דער פערבעסערונג פון פון כשרות אין לאדז. דאס זאל זיין בעזונדערס וויכטיג איצט נאכדעם ווי די קהלה נעהמט איבער די שחיטה.

פרנס רומקאווסקי פראטעסטירט

גענען דעם און ערקלערט אז עס איז נישט דערלאזבאר דאס נאכדעם ווי עס איז אפגעשטעלט געווארען די טעטיגקייט פון דער סאציאלער הילפס סאמיסיע צוליבן מאנגעל אין געלד זאל אויפן חשבון פון דערזעלבער הילפס קאמיסיע אנגאזשירט ווערען נאך א מורא הוראה א חוץ דעם קאן בכלל, אזוי לאנג ווי לאדז האט נישט קיין הויפט רב, נישט אנגאזשירט ווערען קיין נייע מורי הוראות.

פרנס רומקאווסקי לייענט דאן פאר אין נאמען פון דער ציוניסטישער פראקציע אין קהלה ראט פאלגענדע דעקלאראציע: מיר זענען ענטשידען געגען צונעהמען אין איצטיגען מאמענט א פרישען מורא הוראה פארן לאדזער ראבינאט. עס זענען נישט פאראן קיין שום אביעקטיווע סיבות וואס זאלען בערעכטיגען די נויטווענדיגקייט פון פערגרעסערען דעם ביזאיצטיגען ראבינאט - צוזאמענשטעל. דער בעסטער סימן דערצו איז אז די שוין ביז איצט פעראנענע 18 רבנים טרייבען צווישען זיך קאנקורענץ ארום זייערע פונקציעס ווייל עס קלעקען נישט קיין בעשעפטיגונג פאר אלע פון וועלכע זיי ציהען די הכנסות.

א חוץ דעם האט די קהלה פערוואלטונג לויט די עקזיסטירענדע פארשריפטען פון דער אויפזיכטסמאכט נישט קיין רעכט צוצונעהמען פרישע רבנים אזוי לאנג ווי עס וועט נישט ווערען גערוועהלט אין לאדז א הויפט רב.

די אפטיילונג פון סאציאלער הילף האט געמוזט אפשטעלען די אויסצאהלונגען פון די אונטערשטיצונגען צוליב מאנגעל אין געלד. עס וואלט דעריבער געווען א אונפערצייליכע עוולה, ביי אזא מצב צו אנגאזשירען א רב מיט א גרויסען געהאלט אויפן חשבון פון דער לאדזער ארימקייט. מיר האלטען דעם איצטיגען שריט פון דער הערשענדער קהלה מעהרהייט נישט אלס נויטווענדיגקייט נאר צוליבן ווילען אויסצונוצען די קהלה פאר זייערע פארטיי צוועקען און די אינטערעסען פון א רבישען הויף.

איך בעט די דאזיגע ערקלערונג אריינצוטראגען אין פראטאקאל.

פרעזעס מינצבערג נעהמט דאן א ווארט און ערקלערט, אז די וואהלען פון הויפט רב קענען איצט צוליב פערשידענע סיבות נישט פארקומען, עס איז אבער נויטיג צו פערגרעסערען דעם בעשטאנד פון לאדזער ראבינאט, בענוצט זיך דעריבער די קהלה - פערוואלטונג מיט דעם רעכט, וואס עס גיט איהר דער רעסקריפט פון מיניסטער פון 30 נאוועמבער 1934 לויט וועלכען די קהלה האט א רעכט צו אנגאזשירען א רב מיט דער הסכמה פון דער אויפזיכטס מאכט און צו צאהלען איהם פענסיע פון בודזשעט פון די אפטיילונג פון סאציאלער הילף. אויפן גרונד פון דאזיגען רעסקריפט פון מיניסטער האט די קהלה בעשלאסען צו אנגאזשירען ר׳ נחמיה אלטער מיט א פענסיע פון 800 זלאטעס א חודש.

פרנס רומקאווסקי פאדערט דאן, אז די אפשטימונג איבער דער פראגע זאל זיין א נאמענטליכע. פאר דעם פארשלאג האבען געשטימט די פרנסים וואוידיסלאווסקי,, שוויאטלאווסקי, בערגער, מינצבערג, און הרב קרול, פרנס פליוואצקי האט זיך אפ געהאלטען פון שטימען; פרנס רומקאווסקי האט גע שטימט געגען. די איבעריגע זענען געווען אפוועזענד.

אזוי ארום איז דער פארשלאג

צו אנגאזשירען א נייעם מורה הוראה אנגענומען געווארען

פרנס פליוואצקי טראגט דאן אריין א פארשלאג אז די פענסיע פון נייעם רב זאל מען אנהויבען צאהלען ערשט פון דעם 1טען יאנואר 1936, בכדי צו האבען די מעגליכקייט די נייע אויסגאבע אריינצוטראגען אין ביודזשעט און נישט דארפען מיט איהר בעלאסטען די אפטיילונג פון סאציאלער הילף דער פארשלאג ווערט אבער אפגעווארפען.

דאן בעשליסט די קהלה פערוואלטונג איבערצושיקען דעם בעשלוס וועגען אנגאזשירען דעם נייעם מורא הוראה צו דער אויפזיכטס מאכט צום בעשטעטיגען.

פרנס רומקאווסקי ערקלערט אז ער לאזט זיך איבער דאס רעכט אריינצוטראגען צו דער אויפזיכטס מאכט א פראטעסט געגען דעם אנגאזשירען פון נאך א מורא הוראה.

צום סוף ווערט נאך בעשטעטיגט דער קאסע בעריכט פאר חודש יוני וואס שליסט זיך אפ מיט א סומע פון 329,403,84 זל. עס ווערען דאן בעשטעטיגט די בעריכטען פון דען פינאנץ קאמיסיע און פון דער בית החיים קאמיסיע און דערמיט ווערט די זיצונג געשלאסען.

געשאסען אויפ׳ן טארפעדא-לוקס

די קויל האט, צום גליק, קיינעם נישט געטראפען!

(א) אויפ׳ן מאטאר צוג וואס ווערט פאפולער גערופען, „טארפעדא לוקס" און וועלכער איז געגאנגען פון לאדזער פאבריק באהן קיין ווארשא, האבען לעם ווידזעוו אפגעגעבען עטליכע שאסען, אומבעקאנטע פערברעכער.

איין קויל האט געטראפען אין וואגאן, אדורכשאסען א שויב, און צום גליק, קיינעם נישט פערוואונדעט.

דער צוג איז אבער נישט פערהאלטען געווארען און ערשט אנקומענדיג קיין ווארשא האט מען וועגען דעם ענין מודיע געווען די אויספארשונגס מאכט וועלכע האט פון איהר זייט פעראָרדענט בשותפות מיט דער לאדזער אויספארשונגס פאליציי, אנ-ענערגישע אויספארשונג צי האנדעלט זיך דא וועגען א צו גענגרייטען רויב אנפאל אדער ס׳איז בלויז געווען אזא מין „שפילעכל" פון שיכורים צי סתם כוליגאנעם.

די אויספארשונג דויערט.

יונג-טעאטער

קינסטל. אנפ.: ד״ר מיכאל בראנדט.

רעזשי: ד״ר בראנדט.

געשטאלטונג פון רוים: אור-באן באר, מיט׳ן אנטייל פון גאנצען ענסאמבל.

„באסטאן"

זאל פילהארמאניע

נארוטאוויטשא 20

הייבט אן טעגליך 9.15 אווענט

בילעטען צו בעקומען א גאנצען טאג אין „קולטור-ליגע" און ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

„שלום"... אויף אייביג

איצט וועלען זיי זיך שוין מעהר נישט ארומקריגען

(א) עהערנעכטען איז אין באגוסלאוויצע, פעטריקאווער קרייז, פארגעקומען א יאריד.

אויף דעם דאזיגען יאריד האבען צ.א. צווישען זיך שלום געמאכט די 2 פויערים וואלענטי קוואפיק און סטאניסלאוו לאווסקי, וועלכע האבען זיך יאהרען-לאנג ארומגעקריגט, מחמת קאנקורענץ טעמים.

אז שלום-געמאכט, האט מען שוין אינאייניוועגס געמאכט אויך דעם ריכטיגען שנאפס...

דער בראנפען איז געקומען אין קאפ אריין, האט מען זיך אנגעהויבען צו ווערטלען.

הקיצור — א ווארט פאר א ווארט, האט לאווסקי ארויסגעכאפט א רעוואלווער און מיט 3 שאסען אוועקגעלייגט קוואפיקן א טויטען.

דער מערדער איז ארעסטירט.

די שול-ווארשטאטען

קאנקורירען מיט די אינדוסטריע-פירמעס

פעראינטערעסירטע אינדוסטריעלע פירמעס פון לאדזער קרייז האבען געמאלדען אין דער האנדעלס קאמער, אז צוליב די קאנקורענץ פון די שול-ווארשטאטען זענען זיי געצוואונגען צו בעגרעניצען זייער פראדוקציע און איינינע ארטיקלען אינגאנצען נישט פראדוצירען. די אלע פירמעס בעהויפטען, אז איינינע שול-ווארשטאטען זענען צו ברייט אויסגעבויט און בעשעפטיגען א חוץ די שילער אויך ארבייטער.

אזוי ארום זענען פון שול-ווארשטאטען געווארען פערדינסט-ווארשטאטען, וועלכע צאהלען נישט קיין שטייערן און פערמינערן אומזיסט ארבייט פון די שילער.

וועגען דער נישט נארמאלער ענטוויקלונג פון די שול-ווארשטאטען זאגט עדות דאס, וואס די שול ווארשטאטען האבען אנגענומען ביי- אייזען און בעטאן-ארבייטען און זיך געשטעלט צום קאנקורס.

האלטענדיג, אז די דאזיגע ערשיינונג איז ווירטשאפטליך א זעהר שעדליכע האט די האנדעלס-קאמער בעשלאסען זיך צו ווענדען צום בילדונגס-מיניסטעריום וועגען בעגרעניצען די טעטיגקייט פון די שול-ווארשטאטען, און אריינפיהרען די ארבייטען פון די ווארשטאטען אין די גרעניצען פון פראגראם.

נייע טרויער-פאסט-מארקע!

(א) די לאדזער פאסט אמטען האבען בעקומען צו פערקויפען נייע פאסט מארקען, וואס זענען ארויס געלאזט געווארען דורך דער מלוכהשער דרוקעריי פון ווערט-פאפירען, לכבוד דעם אנדענק פון מארשאל פילסודסקי.

די דאזיגע מארקען זענען צו 2 און צו 15 גראשען מיט א בילד פונם מארשאל פילסודסקי אין א שווארצער ראהם, לויטן מוסטער פון די קורסירענדע 25-גראשענע מארקען.

חוץ די נייע פאסט מארקען געפינען זיך אין פערקעהר פינף מינים פערשידענע טוריער-פאסט-מארקען.

תיקוני טעות

אין דער נעכטיגער נאטיץ פון יודישען פליישער און ווורשטען-מאכער צעך איז אריינגעפאלען א טעות. אין דער רשימה פון דער פערוואלטונגס-מיטגלידער דארף זיין, אז קאסירער איז מאיר ליבערמאן און סעקרעטאר איז יוסף לייב גאלדשטיין.

עפעס פאר דער דאמע

דער איינציגער אין אונזער שטאדט וואראן-הויז „קאנסום" ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור, ראקיטשינער 54 האט פארגעבערייט אויפ׳ן זומער-סעזאן פאר די רייצענדע דאמען, א גרויסען אויסוואהל פון די עלעגאנטע וואלשטאפען, זיידווארען ווי אויך אויסארבייטונגען פון דער ווידזעווער מאנופאקטור אויף קליידער, בלוזקעס, שלאפראקען, וואס עס פערקויפט דער „קאנסום" ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור צו אונגעוועהנליך ביליגע פרייזען.

אויך עלעגאנטע דאמען אין הערן נאכט און טאג-וועש איז צובעקומען אין דער ביליגסטע קוועלע „קאנסום". אלע לאדזערינס וועלען זיכער מאסענווייז בעזוכען די פרעכטיגע זאלען פון „קאנסום" פ״י דארט צו מאכען זייערע איינקויפען.

צוזאמענפאהר פון „פועלי אגודת ישראל“

נעכטען 4 נאָכמ. האָט זיך געעפֿענט דער צוזאַמענפֿאָהר פֿון „פּועלי אגודת ישראל“ אין זאַל פֿון „ראָזמאַיטאָשטשי“.

געקומען זענען 365 דעלעגאַטען פֿון 250 שטעט. צום צוזאַמענפֿאָהר איז אויך ספּעציעל געקומען דער לידער פֿון פּא״י ד״ר ברויער פֿון פֿראַנקפֿורט. ביים פּרעזידיום־טיש האָבען פֿערנומען ערטער: דעפּ. ל. מינצבערג, די רבנים: גליק. מאַיער זאָן און פֿרענקעל. אויך דער דעלעגאַט פֿון דער „אגודה“־צענטראַלע אין וואַרשאָ, ז. פֿרידמאַן.

אַ כאָר זינגט דעם פּא״י־הימן „נישט פֿערצווייפֿלען“. און דער וויצע פּרעזעס פֿון דער עקזעקוטיוו לייב פֿראָם פֿון וואַרשאָ עפֿענט דעם צוזאַמענפֿאָהר מיט אַ לענגערע רעדע אין וועלכער ער זאָגט, אַז מיט 13 יאָהר צוריק, ווען ס׳האָט זיך געגרינדעט די פּא״י בעוועגונג, האָט די אידעי אַרומגענומען אַ קליין הייפֿעלע רעליגיעזע אַרבייטער, און איצט נעמט די בעוועגונג אַרום גרויסע מאַסען.

ווייטער נעמט דער רעדנער רעדען וועגען אַרבייט ביי יודען, ער זאָגט, אַז מ׳מוז זיך זאָגען דעם אמת, אַז די יודישע אָרטאָדאָקסיע האָט גרינג־געשעצט דעם ענין אַרבייט, אַ חוץ אויסערליכע פֿאַקטאָרען, וועלכע האָבען אַרויסגעשטויסען די יודען פֿון די אַרבייטס־צווייגען, האָט מען אינערליך, ביי דער אָרטאָדאָקסיע, פּשוט נישט ליב געהאַט קיין אַרבייט, און דאָס האָט דערפֿיהרט יודען צו פֿערנעמען גרעסערע ערטער אינ׳ם האַנדעל פֿון וועלכען זיי ווערען איצט זעהר לייכט אַרויסגעשטויסען. מיר, יודען, זאָגט דער רעדנער — ווערען איצט אַוועקגעשטעלט פֿאַר דער נויטווענדיגקייט זיך צו פּראָדוקטיוויזירען, מיר מאַכען איצט אַדורך דעם טראַגישען פּראָצעס פֿון פֿעראָרימונג, אין דער יודישער גאַס ברעכען זיך די יודישע עקזיסטענצען און די אָרטאָדאָקסיע ווערט אונטערן דרוק פֿון לעבען געצוואונגען זיך צו נעמען צו פּראָדוקטיווער אַרבייט. די פּא״י, זאָגט דער רעדנער, האָבען דעם פֿערדינסט, וואָס זיי האָבען יודישע אַרבייטער צוריק אָנגעקניפּט מיט דער יודישער טראַדיציע, עס שטעהט ביי אונז נישט נאָר די פֿראַגע וועגען רעכט אויף אַרבייט, נאָר אויך וועגען פֿערשאַפֿען אַרבייט פֿאַר יודען, פֿאַר׳ן יודישען אַרבייטער דאַרף געשאַפֿען ווערען אַרבייט נישט אויפ׳ן וועג פֿון פֿילאַנטראָפּיע, נאָר מיט דער הילף דירעקט פֿון די פֿעראינטערעסירטע.

זיין רעדע ווידמעט אויך דער רעדנער אויף קריטיק פֿון מאַרקסיזם און רופֿט דעם צוזאַמענפֿאָהר צו פֿיהרען די אַרבייט לויט די אויפֿגאַבען פֿון פּא״י אויף די יסודות פֿון יהדות, דערמיט האָט ער ערקלעהרט דעם דריטען צוזאַמענפֿאָהר פֿון פּא״י פֿאַר געעפֿענט, בעגריסט די דעלעגאַטען. רבנים און פֿאָרשטעהער פֿון אינסטיטוציעס.

בעגריסונגען

ס׳הויבען זיך דאַן אָן בעגריסונגען: דער ערשטער בעגריסט דער פֿאָרשטעהער פֿון דער לאָדזער קהלה פּרעזעס דעפּ. מינצבערג, אין זיין בעגריסונג רופֿט דער רעדנער צו איינינקייט אין דער אגודה׳שער מחנה אָהן אונטערשיד פֿון שאַטירונגען.

נאָך דעם האַלט אַ לענגערע בעגריסונג דער גענעראַל־סעקרעטאַר פֿון דער „אגודת־ישראל“ אין פּוילען, זישע פֿרידמאַן, וועלכער האָט אויך אויפֿגעפֿאָדערט די דעלעגאַטען צו פֿיהרען די אַרבייט אויף דער ליניע פֿון איינינקייט און נישט צו דער פֿיהרען צו קיין שום שפּאַלטונגען.

נאָך דעם לעזט דער פֿאָרזיצער פֿאָר בעגריסונגען, פֿון דעפּ. הרב לעווין, „אגודת ישראל“, אין פֿראַנקפֿורט, „אגודה“־צענטראַלע אין וואַרשאָ, פֿון דער פּאַלעסטינע־צענטראַלע ביי אגודת ישראל אין פֿראַנקפֿורט. „אגודה“ (טשעכיען). פּרעשיווער רב, לודזקער רב, „אגודה“ אין לאָגדאָן, פּא״י אין ארץ־ישראל, „בנות אגודת ישראל“ (לאָדז). קאַלישער קהלה. אגודה (קאַטאָוויץ),

ס׳האַלטען נאָך בעגריסונגס־רעדעס: אַדוו. ווייכמאַן, בערלינער (צעירי אגודת ישראל) און פֿון „שומרי ומזהירי שבת“ — הרב וויינטרויב. —

רעפעראט פון ד״ר בויער
וועגען ארץ־ישראל־פראבלעמען

נאָך דעם האַלט זעהר אַ גרויסען רעפֿעראַט וועגען ארץ־ישראל־פּראָבלעמען דר. בויער פֿון פֿראַנקפֿורט.

דער גאַנצער רעפֿעראַט איז געווען געווידמעט אַ שאַרפֿע קריטיק געגען די איצטיגע מנהיגים אין ארץ־ישראל. דער רעפֿערענט, וועלכער האָט אַ לענגערע צייט בעזוכט ארץ־ישראל, איז נישט צופֿרידען מיט דער איצטיגער סיטואַציע אין לאַנד נאָר ער האָט להיפּך, פּאַר שעדליך די איצטיגע פֿיהרונג און מיינט, אַז דאָס בעדראָהט אויך די עקזיסטענץ פֿון דער יודישע נאַציאָנאַלע היים אין ארץ־ישראל.

אַלס שטרענג רעליגיעזער יוד, זאָגט זיך דער רעפֿערענט אַרויס קאַטעגאָריש געגען די אַלע איינפֿירונגען אין לאַנד, וועלכע טראָגען נישט קיין רעליגיעזען כאַראַקטער און זענען נישט געבוים אויף די יסודות פֿון דער תורה. ער זאָגט, אַז נישט בלויז מיט בויען הייזער און פֿערזייען פֿעלדער בויט מען אַ נאַציאָנאַלע היים. דער הויפּט יסוד איז קודם כל — די נאַציאָנאַלע קולטור און קיין אַנדערע קולטור פֿאַר יודען אנערקענט נישט דער רעפֿערענט ווי — די תורה! ווען מ׳שטרייכט אויס אין יודישען לעבען די תורה, בלייבט פֿאַר יודען גאָר נישט איבער.

די צוויי גרויסע אַרבייטער־אָרגאַניזאַציעס: „התדרות“ און רעוויזיאָניסטען ווייזען אַרויס מיט זייער טעטיגקייט, אַז זיי זענען געטרייע תּלמידים פֿון דער אייראָפּעאישען קולטור, וואָס איז לויטער שאָוויניזם: זיי פֿערשפּרייטען דאָרט אַ יודישען שאָוויניזם, פֿאַר זיי איז גענוג העברעאיש אַלס אויסדריק פֿון נאַציאָנאַלער קולטור, מ׳קאָן אויך, זאָגט דער רעדנער, זיין דער ערגסטער אַסימילאַטאָר רעדענדיג העברעאיש, און אפשר איז נאָך די העברעאישע אַסימילאַציע ערגער פֿון אַנדערע אַסימילאַציעס.

מ׳נוצט אויס די העברעאישע שפּראַך צו פֿערשפּרייטען אין ארץ ישראל געדאַנקען פֿון אַנדערע פֿעלקער. דער עיקר איז די יודישע תּורה. אפֿילו דער ציוניסטישער נאַציאָנאַלער פּאָעט חיים נחמן ביאַליק, איז גרויס געוואָרען נאָר אַ דאַנק דעם, וואָס ער האָט געלערנט אין אַ ישיבה. די היינטיגע קולטור־טרעגער אין ארץ ישראל הייבען אָן דאָרט, וואו ביאַליק האָט געענדיגט, און אויב ס׳וועט ווייטער אַזוי אָנגעהען אין ארץ ישראל, וועט אפֿילו נישט מעגליך זיין אין דער צוקונפֿט אַזאַ דיכטער, ווי ביאַליק איז געווען.

דער רעפֿערענט וואָרענט פֿאַר אַ גרויסע געפֿאַהר, אַז ארץ־ישראל זאָל געבויט ווערען פֿרעמד דעם יודישען גייסט, פֿרעמד דער אמת׳ער יודישע קולטור — אָהן דער תורה!

דער רעפֿערענט פֿיהרט אויס, אַז די אויפֿגאַבע פֿון פּא״י איז, צו פֿערשפּרייטען די תורה אין ארץ־ישראל צו בויען די יודישע ווירטשאַפֿט אונטער דער הערשאַפֿט פֿון דער תורה.

גרויסע בעריכטען פֿון דער ארץ־ישראל־דעלעגאַציע האָבען אָפּגעגעבען די דעלעגאַטען פּ. לאַנדענבערג און ל. פֿראָם, וועלכע האָבען איבערגעגעבען זייערע איינדרוקען פֿון ארץ־ישראל.

צום סוף האָט רעפֿערירט הרב א. מייערזאָן און דער כאָר האָט געזונגען „הלליה“.

* * *

די ערעפֿנונג פֿון צוזאַמענפֿאָהר איז געשטאַנען אונטערן איינדרוק פֿון דראַנג פֿון דער פּא״י בעוועגונג צו פּראָדוקטיוויזירען זיך. אויב ס׳האָבען זיך געהערט צווישענרופֿען מצד די דעלעגאַטען און געסט, איז עס נאָך געווען פֿון דער טענה, פֿאַרוואָס יודישע פֿאַבריקאַנטען זאָרגען נישט פֿאַר יודישע אַרבייטער. אַזאַ צווישענרוף האָט בעקומען דעפּ. מינצבערג ביי זיין בעגריסונג און דאָס זעלבע האָט זיך שפּעטער אויך איבערגעחזר׳ט ביי אַנדערע רעדנער. אויך דער פֿאָרזיצער פֿראָם האָט אויסגעדריקט זיין פֿערביטערונג אויף דער נאַכלעסיגקייט און אויף דער גרינגשעצערישער בעציהונג לגבי יודישע אַרבייטער.

הגם מ׳האָט עס נישט געהערט אָפֿען רעדען, דאָך האָט זיך זעהר בולט אַרויסגעפֿיהלט פֿון די רעדעס, וואָס ס׳האָבען געהאַלטען די פֿערטרעטער פֿון די פּא״י, אַז ס׳הערשט אַ גרויסע אומצופֿרידענהייט אין די דאָזיגע רייהען געגען דער „אגודה“ אויך נאָר דערפֿאַר, וואָס די „אגודה“ זאָרגט ווייניג פֿאַר די יודישע אַרבייטער — פֿערשטעהט זיך, פֿאַר די רעליגיעזע יודישע אַרבייטער!

אַז אויך אין די „אגודה“־קרייזען ווייסט מען פֿון דער דאָזיגער אומצופֿרידענקייט און מ׳רעכענט זיך מיט׳ן כח פֿון די פּועלים, בעווייזען די רעדעס פֿון דעפּ. מינצבערג און זישע פֿרידמאַן, וועלכע האָבען ברמיזה געגעבען אנדייטונגען, מ׳זאָל נישט דערלאָזען צו קיין שפּאַלטונג צווישען די פּועלים פֿון דער „אגודה“ און צו דערהאַלטען די איינינקייט אין דער אָרטאָדאָקסישער מחנה, אָהן אונטערשיד פֿון שטאַנד און שיכט, ביידענס רעדעס זענען איינגעטליך געווען אינגאַנצען געווידמעט די טענדענץ אויסצופּועלען, אַז דער צוזאַמענפֿאָהר זאָל זיך נישט לאָזען אויף דער ריכטונג פֿון אַ שאַרפֿען קאָנפֿליקט מיט דער „אגודה“. ביידע האָבען אַפּעלירט צום צוזאַמענפֿאָהר אין נאָמען פֿון יודישען אחדות, פֿון דער תורה, וואָס ס׳שטעהט העכער — נאָך זייער מיינונג — ווי פּערזענליכע אנטערעסען.

די ערעפֿנונגס־זיצונג האָט געשאַפֿען דעם איינדרוק, אַז ס׳איז נישט אויסגעשלאָסען אַ זעהר שטורמישער פֿערלויף פֿון צוזאַמענפֿאָהר.

קאמוניקאט פון ל.א.פ.פ.

אין 4. פּולק פֿון שווערער אַרטילעריע אין לאָדז האָט זיך געבילדעט אַ קרייז פֿון ל.אָ.פּ.פּ., וואָס צעהלט 83 מיטגלידער און 335 סימפּאַטיקער. בראש פֿון קרייז שטעהט מאַיאָר קאַזשימיערזש קאָזיטש

* * *

די אָנגעשטעלטע פֿון די פֿירמען אַקציען־געזעלשאַפֿט ע. אייזערט און ברידער שווייקערט האָבען אָרגאַניזירט אַ קרייז פֿון ל.אָ.פּ.פּ. אויפ׳ן נאָמען פֿון מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי.

דער לאָדזער שטאָטישער ראַיאָן פֿון ל.אָ.פּ.פּ. מעלדעט דערמיט, אַז די „12־טע וואָך פֿון ל.אָ.פּ.פּ.“ האָט געבראַכט פֿאָלגענדע הכנסה:

געלד־זאַמלונג אין גאַס און אין די לאָקאַלען 5.080.30 זל., פֿערקויף פֿון אָפּצייכנונגען 1.274.60, איינקונפֿט פֿון די זאַמעל־ליסטעס 8.233.03 זל.
צוזאַמען 14.587.03 זל.

אויסגאַבען:

קאָסטען מאַטעריאַל (מעטאַלענע אָדלער־פּלאַנדלען, בלומען און שפּילקעס) 353.30 זל., באַרגען און איבערפֿיהרען די פּושקעס 43.60 זל., אָפּצייכנונגען, ליסטעס, צעהנדלעך 138.60 זל.
צוזאַמען 535.50 זל.
ריינע הכנסה איז אַלזאָ געבליבען 14.052.43 זל.

דעם דאָזיגען גוטען ערפֿאָלג אונטערשטרייכט די סימפּאַטישע בעציהונג פֿון דער בעפֿעלקערונג פֿון לאָדז צום ל.אָ.פּ.פּ. און דאַנקט דערמיט אַלע, וועלכע האָבען צו דעם ערפֿאָלג צוגעהאָלפֿען.

אין ציעכאַצינעק
איז צו בעקומען מעגליך דעם
נייעם
פאלקסבלאט
ביי ש. סוכעצקי,
זדראיאָווא 10.

ביי די אַפּטייקער

דער לאָקאַל פֿון דער געזעלשאַפֿט פֿון אַפּטייק־אינהאַבער איז איבערגעטראָגען געוואָרען פֿון גלובנא 50 אויף פּיעטריקאָווער 120, טעל. 121־82.

* * *

די פֿערוואַלטונג פֿון דער וויסענשאַפֿטליכער סעקציע פֿון פּוילישען פֿאַרמאַצעוטען־פֿאַראיין מעלדעט, אַז דעם 10־טען יולי אָרדענט מען איין אַן אויספֿלוג קיין דעמבי שלאַכעצקיע (אונטער קאַלאָ) וואו עס געפֿינען זיך די בעוואוסטע פּלאַנטאַציעס פֿון הייל־קרייטעכצער. איינשרייבונגען נעהמט אָן דער סעקרעטאַריאַט ביז׳ן 9־טען ד. ח. פֿון 9 ביז 3 נאָכמיטאָג, טעל. 121־82.

* * *

ביי דער וויסענשאַפֿטליכער סעקציע פֿון אַפּטייקער אין לאָדז איז ענטשטאַנען אַ ג׳אינפֿאָרמאַטיווע אָפּטיילונג, וועלכע האָט די אויפֿגאַבע צו צוטיילען ערקלערונגען און עצות אין דער פּראַקטיק, רעצעפּטור און לאַבאָראַטאָרישע אַרבייט. מיט אַלע אָנפֿראַגען קען מען זיך ווענדען צו דעם „אינפֿאָרמאַציע־קעסטעל“ ביי דער וויסענשאַפֿטליכער סעקציע, פּיעטריקאָווער 120.

ר. איזראַעל

משומדים

סענסאַצ. שפּאַנענדער ראָמאַן פֿון היינטיגען יודישען לעבען

61)

— דו הערסט, האָט זיך דער אַפּאַש געווענדעט צו מאַריאַנען, דו הערסט ווי דיין ווייב וויל פֿון דיר פּטור ווערען? האָסטו זיך געריכט דערויף?

— ניין, ס׳איז נישט אמת! האָט מאַריאַן אַרויסגעקרעכצט, זעהענדיג ווי זיין לאַגע ווערט פֿון מינוט צו מינוט ערגער, דער מענש איז געוויס געווען אויף אַ פֿאַלשער אַדרעס.

— ניין, האָט דער הויקער זיך פֿערענטפֿערט, איך בין שוין יאָ געווען אויף דער ריכטיגער אַדרעס, איבריגענס ווייסט איהר דאָך אַז איך בין שוין דאָרט געווען נישט דאָס ערשטע מאָל. איהר ווייסט דאָך אַז איך קען אייער פֿרוי און אויך אייער פֿריינד הענריק פּאָוסט...

— און אויך הענריק פּאָוסט האָט זיך אָפּגעזאָגט מיר צו העלפֿען?

— ער איז געווען ביי איך אינדערהיים, אייער פֿרוי האָט איהם טעלעפֿאָניש אַרויסגערופֿען, אָבער נאָך אַ בשותּפֿותדיגער בעראַטונג האָבען זיי מיך, ווי איך האָב שוין געזאָגט, פּשוט אַרויסגעוואָרפֿען פֿון שטוב.

דער אַפּאַש האָט זיך זיכער נישט געריכט אויף אַזאַ מפּלה. און האָט אַזש פֿערקריצט מיט די ציין, פֿאַר כעס, מאַריאַן אַליין איז איהם אָנגעגאַנגען ווי דער נעכטיגער טאָג וועגען ערמאָרדען איהם האָט ער אפֿילו נישט געטאָרט טראַכטען, ווייל ערשטענס וואָלט ער דאָ אין דער פֿרעמד וואו ער קען קיינעם נישט און אויך נישט דאָס אַרבייטס־געביט וואָלט ער צופֿיל ריזיקירט און צווייטענס וואָלט ער פֿערלוירען יעדע האָפֿנונג פֿון קענען זיך אַרויסבעקומען פֿון דאַנען, אַ חוץ ער זאָל ווערען אַנ׳אָנפֿאַלער ערגיץ־וואו אין וואַלד, אָבער אַזעלכע זאַכען האָבען נישט געהערט צו זיין פֿאַך, און איהם איז אפֿילו נישט איינגעפֿאַלען זיך צו נעהמען דערצו. די דראָהונגען האָט ער אָבער נישט געטאָרט אָפּלאָזען.

— וואָלסט דו אויך געוואָלט אַזוי שטאַרבען ווי גיך דיין ווייב און דיין פֿריינד ווילען פֿון דיר פּטור ווערען? אַנדערש קען דאָך דער דאָזיגער פּראָבלעם נישט געלעזט ווערען. דו זאָלסט בלייבען לעבען און איך זאָל קיין געלד נישט האָבען אַרויסצופֿאָהרען — די דאָזיגע זאַכען מיטאַמאָל קענען נישט פּאַסירען, איך וואַרט אַז דו אַליין זאָלסט זאָגען ווי אַזוי מ׳וואָלט געקענט איינבייסען דיין פֿריינד, וועלכער האָט געוויס נאָר געוואַרט דערויף אַז דו זאָלסט ערגעץ פֿערשוואונדען ווערען פֿון דער וועלט.

מאַריאַן האָט אפֿילו נישט געטראַכט צו ענטפֿערען אויף די אונזיניגע רייד פֿון אַפּאַש, ער האָט זיך פּאָרט געוואונדערט ווי אַזוי קומט עס, אַז האַנקאַ און הענריק פּאָוסט זאָלען קיין געלד נישט וועלען געבען, ווייסענדיג אַז ער געפֿינט זיך אין אַזאַ אומגעהויערער געפֿאַהר, און אַז ער לײַדט אַזויפֿיל ער האָט דאָך זיי וועגען דעם גאַנץ גענוי געשריבען אין די בריף, וועלכע זענען אָנגעגעבען געוואָרען סיי האַנקאַן און סיי הענריקן.

— אָהן אַ סיבּה און דערצו אַ וויכטיגער, איז דאָס זיכער נישט פֿאָרגעקומען, האָט מאַריאַן זיך געטראַכט, און הגם ער איז געלעגען אַ געבונדענער אויף דער ערד, אין שרעקליכע יסורים, האָט ער נישט געמאַכט קיין פֿאָרוואורפֿען נישט האַנקאַן און נישט הענריקן. ס׳איז ביי איהם געווען קלאָהר, אַז אויב זיי האָבען אַזוי געהאַנדעלט האָבען זיי אַנדערש נישט געקענט.

— נו, וואָס פֿאַר אַ עצה האָסטו פֿאַר זיך אַליין? האָט דער אַפּאַש נאָכאַמאָל איבערגעפֿרעגט.

— איך האָב נאָר איין עצה, איהר זאָלט מיך מיט אייערם אַ שליח מיטשיקען אין שטאָט אַריין און איך וועל אייך דאָס געלד געבען.

— איך בין נאָך נישט משוגע געוואָרען, האָט ער אויסגעשריגען און אין זינען האָט ער אָבער געהאַט, אַז ער האָט דאָ נישט וואָס צו פֿערלירען, און דאַרף איינגעהען אויף מאַריאַנס פֿאָרשלאַג, וועט ער בעקומען געלד איז דאָך זעהר גוט, און ווען נישט איז פֿערפֿאַלען. ער האָט אָבער געוואָלט נאָך פֿריהער ווייזען אַז מאַריאַן געפֿינט זיך פֿולשטענדיג אין זיין האַנד און אַז ער קען מיט איהם טון וואָס ער וויל.

— איך וועל געפֿינען אַנ׳עצה, געגען זיי אויך, סיי געגען דיין טרייער ווייב און אויך געגען דיין טרייען פֿריינד, איך וועל האָבען אויך געגען זיי אַנ עצה...

— איך קען דעם געפֿאַנגענעם זעהר גוט, האָט דער הויקער איינגערוימט דעם אַפּאַש אויף אַנ׳אונפֿערשטענדליכער שפּראַך, איך ווייס, אַז ער איז זעהר רייך און ווען דו וועסט איהם ערלויבען אַז ער זאָל געהען אין שטאָט אַריין זיך שאַפֿען געלד וועט ער דאָס זיכער טון און דו וועסט דיין געלד האָבען, איך קען מיט איהם מיטגעהן און איהם היטען, איך וועל אויפֿן וועג נישט ערלויבען אַז ער זאָל רעדען אפֿילו מיט איין מענש ביז איך וועל נישט האָבען דאָס געלד אין דער האַנד.

— נישט דיין זאַך, האָט דער אַפּאַש אַ דונער געטון מיט זיין מעכטיגער שטים. זאָלסט זיך נשט אַריינמישען דו פֿון גאָט געשטראָפֿטער פֿערזעהעניש. אַז איך וועל דאַרפֿען דיין עצה וועל איך זיך צו דיר ווענדען...

— כ׳האָב גאָרנישט געזאָגט, אָבער לחלוטין גאָרנישט...

— און אַלץ ביזטו איינענטליך שולדיג, דו האָסט מיר דאָס אָנגעשלאָגען אַזאַ רוהיגען פּאָסטען, אַז איך זאָל מיטפֿאָהרען אויף אַ שטענדיגער פּענסיע מיט דיין מאַדאַם פּעלאַ, איצט האָב איך אַ רוהיגען און שטענדיגען פּאָסטען

— וואָס בין איך שולדיג, איז דען דיר נישט גוט געווען ביי איהר, האָט דען דיר עפּעס געפֿעהלט? פֿון וואַנען האָב איך געזאָלט וויסען אַז זי וועט אַוועקפֿאָהרען און מיט איהר וועט עפּעס פּאַסירען אויפֿן וועג.

— ס׳איז אַ ליגען. ס׳האָט מיט איהר אויפֿן וועג גאָרנישט פּאַסירט. זי איז פּשוט פּטור געוואָרען פֿון מיר אויף אַזאַ אופֿן, אָבער איך וועל זיך אָפּרעכענען פֿאַר איהר מיט אַלע, ווער ס׳וועט מיר נאָר קומען אונטער דער האַנט, וואָס האָט געהאַט אַ שייכות מיט איהר, איך וועל זיין ווי אַ חיה, ווי אַ בעסטיע.

— כ׳האָב גאָרנישט געזאָגט.... האָט דער הויקער אַלץ איבערגעחזרט, און מורא געהאַט פֿאַר דעם אַפּאַש׳ס בלוטיגען בליק. כ׳האָב גאָרנישט געזאָגט...

מאַריאַן האָט אַזש אַ ציטער געטון, זעהענדיג ווי גרויס די מורא פֿון קריפּעל איז געווען פֿאַר דעם אַפּאַש.

— קיין אַנדער עצה האָב איך נישט. האָט מאַריאַן געזאָגט און אָנגעהויבען צו וויינען, איך קען גאָרנישט מעהר טון.

— נאָך איין זאַך, דו וועסט באַלד אָנשרייבען אַ בריף, אָבער נאָך מעהר מוזען דאָרט געשילדערט ווערען דיינע לייד׳ען, מוזט דאָרט שרייבען אַז דו מאַכסט זיי פֿעראַנטוואָרטליך דערפֿאַר וואָס זיי האָבען נישט געשיקט מיט׳ן ערשטען מאָל קיין געלד, מוזט שרייבען אַז דו הויכסט שוין אויס ד׳י נשמה און לסוף מוזטו שרייבען אַז אויב זיי וועלען איצט נישט שיקען קיין געלד ביזטו חושד הענריק פּאָוסט, אַז ער איז דיין ווייבס געליבטער און ער קוקט נאָר אויס ווי אַזוי פֿון דיר פּטור צו ווערען.

— ניין דאָס וועל איך נישט שרייבען, אַלץ וואָס איהר הייסט וועל איך פּינקטליך אויספֿיהרען, און שרייבען לויט אייער דיקטאַט, נאָר דאָס נישט, ווייל דאָס איז נישט אמת, און איך וועל פֿערלירען סיי מיין ווייב און סיי מיין פֿריינד,

— דיין ווייב איז דיר אויך אַ שאָד? האָט דער אַפּאַש געדונערט, איצט האָב איך זיך איבערצייגט, וואָס פֿאַרא פֿאַלשער פּערשוין דו ביזט, ערשט נישט לאַנג האָבען מיר געמוזט דיך מיט די גרעסטע דראָהונגען צווינגען אַז דו זאָלסט צוריקקעהרען צו דיין ווייב און איצט האָסטו זי מיט אַמאָל אַזוי ליב בעקומען, אַז דו האָסט מורא זי צו פֿערלירען.

(פֿאָרטזעצונג קומט).

ספארט-בעוועגונג

א שטים פון א לעזער

וואס עס זאגט א יודישער ספארטלער וועגען דער פעראייניגונג פון די יודישע ספארט-פעראיינען אין לאדז

אין לעצטען נומער פון אונזער ספארט-ביילאגע האבען מיר איבערגעגעבען א געשפרעך מיט'ן פרעזעס פון לאדזער „מכבי" ה' אדוו. ז. שטרויך וועגען דער פראגע, וועלכע איז ביים היינטיגען טאג אזוי דרינגענד און וועט האבען א וויכטיגע בעדייטונג פאר דער ווייטערער ענטוויקלונג פון דער יודישער ספארט-בעוועגונג אין לאדז — מכח דער פעראייניגונג פון די יודישע ספארט-פעראיינען „בר-כוכבא", „הכח" און „מכבי".

מיר הבען בעקומען א בריף פון א בעקאנטען יודישען ספארטלער אין לאדז וועגען דער פראגע, וועלכען מיר געבען איבער אהן קאמענטארען.

מיר ווילען זיך דאס מאל נישט אפשטעלען גענויער וועגען דער בעדייטונג פון די פעראייניגונג פאר דער יודישער ספארט-בעוועגונג, דאס האבען מיר שוין מעהרערע מאל געטון אויף די שפאלטען פון אונזער צייטונג. עס איז שוין קלאר פאר יעדען לאדזער יודישען ספארטלער, מ'דארף שוין היינט אין איהר נויטיגקייט קיינעם נישט איבערצייגען. די בעסטע אגיטאציע פאר דער פעראייניגונג איז אהן שום ספק — דער היינטיגער מצב פון די יודישע ספארט-פעראיינען. מיר מיינען קיינעם דא נישט צו בעשולדיגען, אבער לײדער איז עס א פאקט, אז די יודישע ספארט-פעראיינען דערפילען נישט זייערע התחייבות'ן לגבי די אויפגאבען, וועלכע זיי האבען פערשטעהט זיך, אז מ'וואלט געדארפט זיך ברייטער אפשטעלען, אויב מ'וואלט געוואלט אנווייזען די סיבות פון דער דאזיגער לאגע. דאס איז א ענין א ברייטערער, צו וועלכער מ'וועט זיך נאך דארפען אומקעהרען.

די בעדינגונגען צו א פעראייניגונג פון די יודישע ספארט-פעראיינען זענען ביים היינטיגען טאג זעהר פאסיגע, די אידעע איז פולשטענדיג רייף און מיר טרייבען אבסאלוט נישט איבער, אויב מיר זאגען, אז דאס איז איצט דער ווילען פון דער ברייטער יודישער ספארט-עפענטליכקייט אין לאדז.

ווען מיר הערען זיך צו די רייד פון פרעזעס פון „מכבי" מוז זיך אויך יעדען פשוט' ן ספארטלער שטעלען די פראגע, אויב אלע מניעות, וועלכע האבען פריהער אויסגעזעהן צו זיין די שווערסטע — זענען אויסגעמיטען געווארען, די ערנסטע לאגע פון די יודישע ספארט-פעראיינען — פערלאנגט עס, די צייט איז דערצו פולשטענדיג רייף, פארוואס זאל די דאזיגע אידעע נישט פערווירקליכט ווערען? פארוואס זאל אויסגעמיטען ווערען אזא געלעגענהייט אדורכצופיהרען די יודישע ספארט-בעוועגונג אויפן ברייטען שליאך און אפשר ווערען א בעוועגונג מיט לייטען צוגלייך? — אז אין קען שטעהט די ווייטערע עקזיסטענץ פון דער יודישער ספארט-בעוועגונג אין לאדז.

ווען מ'זאל אפשאצען די ארבייט פון דייוודישע ספארט-בעוועגונג פון דער לעצטער צייט אין לאדז אויפ'ן ספארט-געביט, וועט דער סך-הכל זיין זעהר א בלאסער און א ספארטלער, וועלכער איז בלוטיג פעראינטערעסירט אין דער עקזיסטענץ און ענטוויקלונג פון יודישען ספארט, וועט זיכער ווערען זעהר טרויעריג אויפ'ן הארצען. עס איז דעריבער א פערברעך, אז עס זאל אדורכגעלאזט ווערען א געלעגענהייט די בעוועגונג אריינצוגעבען א לעבען און מעגליכקייטען פאר ענטוויקלונג.

דער עקאנאמישער קריזעס פון די יודען אין פוילען האט אפשר אין דער גרעסטער מאס געטראפען דער יוגענד, וועלכע האט פערלוירען דעם באדען אונטער די פיס. די יודישע ספארט-בעוועגונג, האט נישט געקאנט אויסמיידען דעם מאטעריעלען חורבן וועלכער האט געטראפען אלע געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס. אין אזא צייט מוז מען אויב מ'האט אנ'ערנסטען צוגאנג צו דער זאך, קאנסאלידירען די כוחות, בכדי צו ראטעווען די בעוועגונג און נישט פערלירען דאס, וואס איז מיט אזוי פיל שווערער מיה געבויט געווארען. די יודישע ספארט-פעראיינען מוזען דינען די אידעע פון פיזישען רענעסאנס פון יודישען פאלק. און פאר דער דאזיגער דערהוייבענער אידעע מוז איצט געשאפען ווערען א געזונדע און שטארקע ארגאניזאציע.

אודאי, האט דאס הארץ פון יעדען יודישען ספארטלער זיך געפערהט, ווען עס זענען כסדר ענטשטאנען נייע יודישע ספארט-פעראיינען. די דאזיגע פעראיינען האבען אנגעשריבען רוהמפולע בלעטער אין דער געשיכטע פון ספארט אין לאדז. היינט איז אבער אזא לאגע, אז די פעראיינען לעבען איבער א שווערען קריזיס און זייער עקזיסטענץ איז כסדר בעדראהט, אויב מ'וויל נאך דערהאלטען דעם אנזעהן פון דער יודישער ספארט-בעוועגונג און געבען איהר מעגליכקייטען פאר ווייטערער ארבייט — מוז די פעראייניגונג ווי אמשנעלסטען פינאליזירט ווערען. אלע יודישע פעראיינען ראנגלען זיך אין איהר קיום, עס ווערען אין אזא צייט נישט ערצויגען קיין פרישע יודישע ספארטלער, וועלכע זאלען בעפליגלען די יודישע ספארט-בעוועגונג מיט אנזעהן און שאפען איהר עקזיסטענץ-בערעכטיגונג.

דער ה' אדוו. שטרויך איז מודה, אז די אידעע איז היינט פולשטענדיג רייף, א געמיינזאמע שפראך צווישען די בעזונדערע ספארט-טוער איז אויך שוין פערהאן —

דעם געזעלשאפטליכען קאמיטעט, וועלכען דער ה' פרעזעס שטעלט זיך פאר צו זעהן.

עס איז אהן שום ספק א פליכט אזא באטראנאט צו בילדען, וועלכער זאל שאפען עקזיסטענץ-מעגליכקייטען פאר אזא ארגאניזאציע. עס מוז אבער געשאפען ווערען דער פעראיין, וואס זאל פערדינען די אונטערשטיצונג פון דער גאנצער יודישער געזעלשאפטליכער מיינונג. ערשט דעמאלט, קאן מען אזא קאמיטעט ערווארטען.

מיט איין ווארט — דער ווייטערער גורל פון דער יודישער ספארט-בעוועגונג אין לאדז געפינט זיך איצט אין די הענט פון די יודישע ספארט-טוער. לאמיר גלויבען, אז די דאזיגע מענשען, וועלען זייערע אויפגאבען לגבי דעם יודישען ספארטלער דערפילען.

נ.

די „א" קלאס אין לאדז

נעכטען איז פארגעקומען די ווייטערע מייסטערשאפטס-מעטשען, עס איז געווען איינע פאר די לעצטע וואך פון די מייסטערשאפטס - פעסמעסטונגען אין דער לאדזער „א"-קלאס. שוין נעכטען זענען דערגרייכט געווארען די ענדגילטיגע רעזולטאטען וועגען געשטאלט פון דער טאבעלע. אלס מייסטער איז ווי עס איז געווען פאראויסצוזעהן ארויס „אוניאן-טורינג", וועלכער האט פון ערשטען טאג אן געקעמפט גלייך, נישט ארויסלאזענדיג דאס פיהרען די טאבעלע פון איהר בעזיץ. אויף דעם טיטול האבען זיך פערמאסטען אין אנהויב ל. ט. ס. ג. אבער דער לעצטער קאמף צווישען די דאזיגע צוויי מאנשאפטען האט „אוניאן-טורינג" דעציזירט געוואנען און מיט דעם דיסטאנסירט איהר געפעהרליכען געגנער. די „טוריסטען" זענען טאקע היינט פיל בעסער פון ל. ט. ס. ג. און אויף די איבערמאכט האבען זיי הייאהר כשר פערדינט. דיגאנצע מאנשאפט האט הייאהר געשפילט מיט א גרויסער אמביציע און אפפערוויליגקייט.

די טוריסטען זענען אין דער צווייטער רונדע געוועזען א ביסעל בעדראהט דורך דער „ווימא"-מאנשאפט, וועלכע האט אין די לעצטע חדשים געשפילט זעהר שיין און האט ביז צו די „טוריסטען" נישט געהאט קיין געגנער — נישט אוועקגעגעבען קיין איין פונקט. „ווימא" האט געוואונען ביי ל. ט. ס. ג. (1:3), זי האט אבער געמוזט קאפיטולירען פאר די „טוריסטען" און מיט'ן פערשפילטען מעטש 0:1 האט „ווימא" ענטגילטיג איבערגעגעבען די „טוריסטען" דעם מייסטער-טיטול פון לאדז.

די מיטעלע ערטער אין דער טאבעלע געהערען וו. ק. ס., ס. ק. ס., פ. ט. צ. און „ווידזעוו". די דאזיגע מאנשאפטען האבען נישט בעוויזען צו דער גרייכען קיין גלייכער פארם. ביי זעהר שעהנע רעזולטאטען האבען די מאנשאפטען נישט איין מאל ענטוישט. אזוי, אז זיי האבען אין פערלויף פון גאנצען יאהר נישט בעאונרוהיגט די אויבערשטע מאנשאפטען פון דער טאבעלע.

די לעצטע ערטער געהערען „מכבי", ל. ק. ס. (רעזערוו) און „הכח".

די דאזיגע מאנשאפטען זענען פון ערשטען קאמף אן געווען די שוואכסטע אין דער לאדזער „א" קלאס. לײדער האבען זיך אויך הייאהר צווישען די שוואכסטע אין זייער קלאס געפונען ביידע יודישע מאנשאפטען. דאס איז אהן שום ספק א רעזולטאט פון נישט סיסטעמאטישער צוגרייטונג פון די מאנשאפטען און דער עיקר דאס פעהלען פון א רעזערוואר יונגע שפילער. די דאזיגע סיטואציע איז שוין ביי די יודישע קלובען לײדער א כראנישע און אויב עס וועט נישט ווי אמשנעלסטען געענדערט ווערען די לאגע קאן מען ווייטער קיין גרטעס נישט ערווארטען. עס קאן נאך ביי אזא ארבייט קומען דערצו, אז אין א גאר קורצער צייט, זאל די „א" קלאס אין לאדז זיין ריין פון יודישען קלובען. דאס שמערצליכסטע דערביי איז, וואס דערין זענען שולדיג איינציג און אליין די קלובען גופא, וועלכע פיהרען נישט קיין ראציאנעלע ארבייט אויפ'ן געביט פון ערציהונג און צוגרייטונג פון יונגע כוחות.

הייאהר פאלט ארויס „הכח" — א קלוב, וועלכער האט גאר גרויסע פערדינסטען ספעציעל אויפ'ן געביט פון פוסבאל.

„הכח" האט אין לאדזער אלגעמיינעם פוסבאל אנגעשריבען א שעהן בלעטעל. זיינע שפילער האבען זיך מעהרערע מאל בעטיילינט אין דער לאדזער רעפרעזענטאנץ אין צווישען-שטעטישע מעטשען. אבער „הכח" איז געגאנגען אויפ'ן זעלבען וועג וואס עס געהען אלע יודישע ספארט-פערבאנדען און דאס האט זיך שטענדיג נוקם געווען. אין דער „א"-קלאס איז געבליבען „מכבי" און א גרויסער מאס דערפאר, ווייל... עס פאלט בלויז ארויס איין מאנשאפט. אויך איהר לאגע איז נישט קיין פויגעלדיגע. דער גורל פון לאדזער „הכח" דארף עפענען די אויגען פון די איבעריגע יודישע קלובען.

D.

די ליגע-קאמפפען אין פוילען

דער פערלויף פון די נעכטיגע „ליגע-קאמפען" אין פוילען, איז געווען זעהר אינטערעסאנט. די קאמפען זענען געשטאנען אויף א זעהר הויכער מדרגה און מ'קאן ווייטער אנווייזען אויף א שטארקער פרעקווענץ אויף אלע ספארט-פלעצער.

שלעזיען
שלאנסק — ל. ק. ס. (לאדז) 0:1.

פויזען
ווארטא — רוך 1:3

ווארשא
פאלאניא — ווילסא 2:3

לעמבערג
פאגאן — לעגיא 1:6

רעזולטאטען פון „א" קלאס-מעטשען

מכבי — ס. ק. ס. 0:1

די יודישע מאנשאפט האט געקעמפט זעהר אמביציעז, ווייל עס האט איהר נאך געדראהט די געפאהר ארויסצופאלען פון דער „א"-קלאס.

דאס איינציגע טויער האט ערצילט רובינשטיין. נישט קוקענדיג אויף דעם רעזולטאט, מוז מען מודה זיין, אז די בעסערע מאנשאפט איז געווען ס. ק. ס.

הכח — ל. ק. ס. 0:0

ביידע מאנשאפטען האבען געלעגט גרויס אכט אויף דעם מעטש, וועלכער האט געדארפט ראטעווען פון דער סכנה, וועלכע האט אויף ביידע געהאנגען דעגראדירים צו ווערען.

די מאנשאפטען האבען געשפילט זעהר פערביסען און געקעמפט פאר יעדען באלעם. דער רעזולטאט בע'עוולה'ט אביסעל דעם „הכח". אבער דער רעמיס האט שוין נישט געקענט אפראטעווען „הכח" פון ארויספאלען פון דער „א"-קלאס.

טוריסטען — ווימא 0:1
פ. ט. צ. — ל. ט. ס. ג. 2:3
וו. ק. ס. — ווידזעוו 2:2

פינאל-קאמפען וועגען אריינגעהן אין „ב"-קלאס

דעם 14 יולי הויבען זיך אן די פינאל-קאמפען וועגען אריינגעהן אין דער „א" קלאס אין לאדז.

אין די דאזיגע פערמעסטונגען טרעפען זיך „הוראגאן" פון לאדז, „בוזשא" פון פאביאניץ, „קאנקארדיא" פון פעטריקאוו און „סטזשעלעץ" פון קאליש.

דער ענדגילטיגער קאמף דארף זיך אפשפילען צווישען „בוזשא" און „הוראגאן".

מייסטערשאפטס-מעטשען פון „צע"-קלאס

די מייסטערשאפטס-מעטשען אין דער „צע"-קלאס ענדיגען זיך שוין אין דער קומענדיגער וואך. פון לאדז וועט צוגעהן צום פינאל „סאקאל" (אלעקסאנדער) און פון פאביאניץ „שטערן".

נורדיה — ט. ז. ס. 4:5

סאקאל (אלעקסאנדער — סטזשעלעץ (אלעקס) 0:6

טראמוויאיאזש — קאנסטאנטינאווסקי 3:3.

אפקלאנגען פון מעטש „מכבי" — „הכח"

אויף דער לעצטער זיצונג פון אמט פון שפיל און דיסציפלין, איז בעהאנדעלט געווארען דער מעטש „מכבי" — „הכח". עס איז געקומען צום פארשיין די אוואנטורעס. אלס רעזולטאט דערפון זענען בעשטראפט געווארען: קאפלאוויטש (הכח) 6 חדשים דיסקוואליפיקאציע, ליבראך (מכבי) 6 חדשים און רובינשטיין (מכבי) — 2 וואכען. די ערשטע צוויי פאר צושלאגען זיך.

פוסבאל-מעטש אין פעטריקאוו

צווישען די ארבייטער-רעפרעזענטאנצן לאדז — שלעזיען

אין פעטריקאוו קומט פאר דעם 14 יולי א צווישען שטעטישער פוסבאל-מעטש צווישען די ארבייטער מאנשאפטען פון שלעזיען און לאדז.

דער לאדזער ארבייטער ספארט-פערבאנד ארדענט לעצטענס כסדר איינע איהרע רעפרעזענטאנץ-מעטשען אין די פראווינץ-שטעט צוליב פראפאגאנדע טעמים.

צענטראלער טרענינג-לאגער פאר פוסבאליסטען

אין ווארשא קומט פאר א צענטראלער טרענונגס-לאגער פאר די בעסטע פוסבאליסטען פון פוילען אונטער דער לייטונג פון פערבאנדס-קאפיטאן ה' קאלושא. אלס אינסטרוקטאר איז איינגעלאדען געווארען דער פערבאנדס-טרענירער ה' אטטא קורט.

פון לאדזער פוסבאליסטען בעטייליגען זיך אין לאגער, מילער, פיאסעצקי און וועלניץ אלע פון „ל.ק.ס."

לייכט-אטלעטישע פערמעסטונגען אין לאדז

נעכטען זענען פארגעקומען מייסטערשאפטס-פערמעסטיגונגען אין לייכט-אטלעטיק פון לאדזער קרייז ביי אן אנטייל פון א גרויסער צאהל לייכט-אטלעטען.

די טעכנישע רעזולטאטען זענען געווען פאלגענדע:

וויט-שפרונג, פאוולאק (ל.ק.ס.) 6.2

110 מעטער דורך באריערען, מאטיאשטשיק „סאקאל" — 18 סעק. 0

שפיד-ווארפען, באבינסקי (ל.ק.ס.) 54,3

400 מעטער-לויף, קילינסקי (ל.ק.ס.) 55,8

הויך-שפרונג, מאטשאשטשיק — 1,64

100 מעטער-לויף, ביסטרי (ל.ק.ס.) — 12 סעק.

דיסק - ווארפען בלאשטשיק (ל. ק. ס.) 37 מעטער

5000 מעטער - לויף — פאלאק (ל.ק.ס.) — 15,46,1

שטאפעטען - לויף — 1) ל.ק.ס. 2) זיידנאטשאנע.

דאס ערשטע ארט פערנעמט איצט „ל.ק.ס." מיט 9,311 פונקטען פאר „זיידנאטשאנע 8,387 און „סאקאל" 7,902 פונקטען.

לייכט-אטלעטיק

ביי די ארבייטער-קלובען

אין לאדז זענען נעכטען פארגעקומען די מייסטערשאפטס - פערמעסטיגונגען אין לייכט - אטלעטיק צווישען די ארבייטער-קלובען. די קאנקורענץ איז דאס מאל געווען זעהר א שוואכע. עס האבען זיך בעטייליגט די לייכט-אטלעטען פון „טור" און „טייפון".

דעם בעסטען רעזולטאט האט ערצילט אין 100 מעטער עפשטיין פון „טייפון" אין א צייט פון 11,9.

ציקליסטען

אין נעכטיגען ציקליסטען-געיעג אויפ'ן שטח פון 204 קילאמעטער, איז אלס ערשטער געקומען קאלאדזשעטשיק (לאדז) פאר טאבער (ווארשא) און לעשקעוויטש (לאדז) אין א צייט פון 6 שעה 48 מינוט און 57 סעקונדען.

אין געיעג האבען אנטיילגענומען 32 פאהרער. צו דער מעטא זענען דערגאנגען נאר 16 ציקליסטען

קראקאווער „מכבי" געווינט ביי „קראקאוויא" אין וואסער-באל

שבת איז פארגעקומען אין קראקא א מעטש אין וואסערבאל וועגען דער מייסטערשאפט אין פוילען צווישען „מכבי" (קראקא) און „קראקאוויא" דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט'ן נצחון פון „מכבי" אין פערהעלטניש פון 0:3.

אלע דריי טויערען האט ערצילט ריטערמאן.

אונפערגלייכליכער וועלט-רעקארד אין וויט-שפרונג

אין אמעריקא האט דער נעגער פייקוק אוועקגעשטעלט א נייעם וועלט-רעקארד, וועלכער איז וויט אונגלויבליך און נעמליך אין וויט-שפרונג, האט ער ערצילט 8,84 מעטער.

אויך אין 100 מעטער לויף האט דער זעלבער נעגער געשלאגען א וועלט-רעקארד 10,2.

מייסטערשאפט אין „א"-קלאס אין ווארשא

אין ווארשא האט „גוויאזדא" געשלאגען „דרוקאזש" 1:8.

די מייסטערשאפט אין דער ארבייטער-גרופע האט ערצילט „סארמאטא" און אין דער אלגעמיינער גרופע „ווארשאוויאנקא" — רעזערוו פאר „סקאדא".

האנט-באל

מכבי — ס. ק. ס. 2:3

אין א פריינדשאפטס-מעטש אין האנטבאל-מענער, האט „מכבי" בעזיגט ס. ק. ס. 2:3

ספארט-לאגערן פון „טייפון"

דער לאדזער „טייפון" ארדענט איין זומער-לאגערן אין די בערג און ביים ים. די לאגערן, וועלכע געפינען זיך אין די שענסטע אויסגאנגס-פונקטען, ווערען געפיהרט דורך ערפאהרענע לייטער אויפ'ן געביט פון טוריסטיק. די לאגערן זענען פאראויסגעזעהן פאר די ברייטסטע קרייזען. די בעדינגונגען זענען זעהר צוגענגליך.

דער לאדזער „מכבי" געניסט פון די הנחות פון נארטען-פערבאנד

דער לאדזער „מכבי", וועלכער איז אנגעשלאסען אין נארטען-פערבאנד, האט בעקומען מעגליכקייטען פאר איהרע מיטגלידער צו געניסען פון די הנחה-רייזעס אויף די באהנען אויף די שטחים פון 1000 און 2,500 קילאמעטער. די הנחות זענען גילטיג אום זומער.

פון בערזקע יאסעלעוויטש-לעגיאָן

לעצטענס פיהרט דער לעגיאָן אַנ'אינטענ־סיווע אַרבייט אויף אַלע געביטען. די ווערבירונגס־אַקציע פון יונגעלייט, וועלכע זאָלען בעקומען די געהעריגע אויסבילדונג און ערציהונג ווערט גע־פיהרט זעהר ענערגיש מיט גאַנץ גוטע רעזולטאַטען. עס מעלדען זיך וואָס אַ מאָל מעהר יונגעלייט, וועלכע ווילען בעקומען די מיליטערישע אויסביל־דונג, אום צו קאָנען שפּעטער געניסען פון די אַלע בעדייטענדע הנחות בעת'ן שפּעטערדיגען מיליטער־דינסט. וועלכע די אַבסאָלווענטען פון לעגיאָן האָבען.

עס ווערט זעהר ענערגיש דורכגעפיהרט די אַקציע, אַז אַלע מיטגלידער פון לעגיאָן זאָלען בעקומען די שיסער-אָבצייכנונג און די מלוכה'שע ספּאָרט-אָבצייכנונג. סוף חודש פאָהרט אַרויס אַ גרופּע מיטגלידער פון לעגיאָן אויף אַ זומער-אויס־בילדונגס-קורס קיין סקערניעוויץ.

אַ חוץ די אַלע אַרבייטען ענטשטעהט ביים לעגיאָן אַ רעזערוויסטען-קרייז, וועלכער געהערט צום אַלגעמיינעם רעזערוויסטען-פערבאַנד אין פּוילען (פעדעראַציע). צום קרייז ווערען אַנגענומען יודישע רעזערוויסטען פון אַלע ראַנגען און יאָהרגענג (אָפיצירען, אונטעראָפיצירען און זעלנער).

די אויבערקאָמאַנדע זעהר אינטענסיווע אַרבייט פון לעגיאָן שאַפט אויך די געהעריגע שטימונגען, עס ווערט וואָס אַמאָל גרעסער די סביבה אין און אַרום וועלכער דער לעגיאָן ווירקט.

עס ווערט פערגרעסערט אויף דער יודישער גאַס די מחנה, וועלכע ווערט בעוואוסטזיניג און אַקטיוו אויפן געביט פון פערשפּרייטען דעם מלוכה-שוץ-געדאַנק.

גרויסער ערפאָלג פון לודוויק זאַץ אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

לודוויק זאַץ, דער גרויסער מייסטער פון דער יודישער בינע, דאָס געגומען דעם לאָדזער יודישען עולם מיט שטורם, דערין האָט מען זיך געקאָנט איבערצייגען ביי דער פּרעמיערע פון „גזלן" דער פּולער זאַל האָט ממש געשטורעמט פון אַפּלאָדיס־מענטען און געלעכטער. דער דערפאָלג איז אַבסאָ־לוט אָפּערדינטער, ווייל לודוויק זאַץ איז דער קינסטלער וואָס שאַפט כבוד דער יודישער בינע. זיין ראָל שלום פסח דאָס שלימזלדיקע שניידערל אין „גזלן" איז אַ מייסטערווערק וואָס קריצט זיך איין אין זכרון. עס איז נאָר אַ שאָד וואָס אַ קינסט־לער פון אַזאַ מאָס וועט אונז דאַרפען בקרוב פערלאָזן.

היינט ווערט ווידער געגעבען „דער גזלן".

גאַסט-אויפטריטע פון „יונג-טעאַטער" אין לאָדז

פרייטאָג איז פאָרגעקומען די אַזוי לאַנג-ערוואַר־טעטע פּרעמיערע „באָסטאָן", אין וועלכער ס'נעמט אַנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל פון „יונג-טעאַטער", וואָס איז אַזוי פּאָפּולער אין וואַרשאַ.

די פּרעמיערע איז אַדורך מיט אַנ'אויסערגעוועהנ־ליכען ערפאָלג. דער גרויסער עולם האָט מיט בע־גייסטערונג אויפגענומען די גאַנצע זאַך, וואָס שפּי־געלט אָפּ די טראַגעדיע פון סאַקאָ און וואַנצעטי, וואָס זענען אומשולדיג אומגעקומען. די אָריגינעלע אינסצעניזאַציע, וואָס האָט צעוואָרפען די גאַנצע אַקציע אין פערשידענע פּונקטען פון זאַל, צווישען פּובליקום, איז שטאַרק געפאָלען און נאָך יעדער סצענע האָבען זיך געהערט שטורמישע אַפּלאָדיס־מענטען.

דאָס אייגענאַרטיגע, עקספּרעסיווע שפּילען פון די אַרטיסטען, דער שפּאַנענדער אינהאַלט פון דער פּיעסע, דאָס אַלץ האָט געשאַפען אַ פאָרשטעלונג, וואָס קריצט זיך איין אויף לאַנג אין זכרון.

אַנדרע סיטראָען האָט מיט רוהם פונאַנדערגעטראָגען די פראַנצויזישע פאָהן איבער דער וועלט

(ענדע פון דער 4-טער זייט)

אין גאָר אַ קורצער צייט געגעבען די מעגליכקייט צו פאַבריצירען 55 טויזענד שראַפּנעלן אין איין טאָג.

אין מאָמענט פון קראַך האָט מען איהם פער־שריגען פאַר אַ מעגאַלאָמאַן. ער האָט געזעהען צו־גרויס. אַרויסלאָזען טויזענד אויטאָמאָבילען אין איין טאָג! — אָבער מען דאַרף נישט פערגעסען אַז אין יענער צייט, באַלד נאָך דעם קריג איז די וועלט געווען אָפען און פאַר זיין פירמע האָבען זיך געהאַט געעפענט אַלע וועגען פון גאָר דער וועלט, די הייסע זאַמדען פון'ם אַראַבישען און נע־גערישען אַפריקאַ, די ווייטע און נישט צוגענגליכע וועגען פון אַזיען, וואוהין ער האָט געשיקט אַ צווייטע עקספּעדיציע מיט דעם יודישען קאַפּיטאַן האַרדט, וועלכער האָט דאָרט זיין לעבען פערלוירען. אַלע לענדער פון אייראָפּאַ זענען פאַר איהם גע־ווען אָפען, דעמאָלט איז די שווינדלענדע ציפער פון טויזענד אויטאָמאָבילען אַ טאָג נישט געווען אַזוי גרויס, ווייל דער עקספּאָרט פון זיין אויטאָ איז כסדר געוואַקסען און ער האָט געבראַכט דער־צו, אַז אין פראַנקרייך גופא האָבען פון דעם אויטאָמאָביל געלעבט נישט ווייניגער ווי 2 מיליאָן מענשען!

האָט ער געקענט פאָראויסזעהען דעם קראַך?

— האָט ער געקענט וויסען, אַז אַלע גרעניצען וועלען זיך פערמאַכען, אַז דער קריזיס וועט אַלעס צוברעכען, און ער וועט בלייבען אויסגעשטעלט אויף דעם פעראָרימטען פראַנצויזישען מאַרק?

ער האָט בכלל פיינד געהאַט צו טראַכטען וועגען שוועריגקייטען. סיטראָען פלעגט אָפט זאָגן:

— איך בין נישט געוואוינט פאָראויסצוזעהען שוועריקייטען. דאָס איז פערלוירענע צייט. מען וועט מיט זיי זיך פערנעהמען, ווען זיי וועלן אונטערקומען.

איצט אין מאָמענט פון זיין טויט שרייבט דער זעלבער רעכטער „זשור" וועלכער האָט מיט אַ קורצער צייט צוריק איהם אַזוי שטאַרק אָנגעגרי־פען: — „לאָמיר נישט פערגעסען, אַז פון די הייסע זאַמדען פון אַפריקאַ ביז די געפרוירענע סטעפּעס פון אַזיען האָט ער מיט רוהם געטראָגען די פראַנ־צויזישע פאָהן!"

דער ראַק אויפ'ן מאָגען האָט איהם אַוועקגע־ריסען אין אַ מאָמענט ווען ער האָט אָנגעהויבען צוריק אַרויפשווימען נאָך דעם גרויסען קראַך. דער יוד, וועלכער האָט דערגרייכט אַ יעהרליכען בילאַנס פון אַ מיליאָן פראַנק שטאַרבט אָרים, אָרים נאַ־טירליך אין דעם פערנעם פון אַ סיטראָען.

ער שטאַרבט אַ בעל-חוב פון אַ 200 מיליאָן פראַנק.

י. חאַמסקי.

Dr. med. P. Braun
ספּעציאַליסט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקה.
נעהמט אָן פון 1—8 און פון 4—8 אָוו.
Cegielniana 4, tel. 100-57.

מעלדונג

ספּאָרט און אַפּרויה

קאָלאָניעס פון גוויאַזדאַ — „שטערן"

די אַרב. ספּאָרט געז. פאַר פיז. דערציהונג „גוויאַזדאַ — שטערן" אָרגאַניזירט היי־יאָהר אָפּ־רוה-טוריסטישע קאָלאָניעס אין ריטראַ און אין הרעבענאָוו. איינשרייבונגען אין סעקרעטאַריאַט פון „שטערן" (פּעטריקאָווער 15) יעדען טאָג פון 8.30 ביז 10 אָוונד.

איינשרייבונגען אויפ'ן 2-טען טורניר ביז דעם 10 יולי איינשליסליך. דער אָפּפאָהר אויף דער קאָלאָניע דעם 14 יולי.

קראַנג-קינאָ CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

היינט פּרעזענטירען מיר אַ פילם, וועלכער ריהרט און ענטציקט, דער שענסטער מוזיקאַלישער ראָמאַנס, געבויט אויפ'ן גרונד פון פּרעכטיגסטע רעווי א. נ.

„איך האָב טעמפּעראַמענט"

עס זינגט די שעהנע Marion Davies

מיט'ן אַנטייל פון צוויי הונדערט טענצערינס.
אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאָבע און אַקטואַליטעטען.
אָנהייב פון די סעאַנסען: אין געוו. טעג 5 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12.30 בייטאָג
דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט.

אַלע ווייסע, אַז קליידער, אַנצוגען, מאַנטלען, קינדער-גאַרדעראָב און וועש וואַשט, פּוצט, רייניגט און פאַרבט די בעוואוסטע יודישע כעמישע וועשעריי און פאַרבערײ „עריקאַ" מלינאַרסקאַ 2 (ביים רוג בזשעזשינער) די ביליגסטע פּרייזען, רעעלע, אונשעדליכע אויספיהרונג. צופאָהר מיט די טראַמוואַיען 1, 6, 14.

שיימרען מיט פּאַריזער שרינדען און פּערטיגע שייטלען ביי קערש. סקווערא 15

אַנאָנסען — אין — פאָלקסבלאַט האָבען גרויס ערפאָלג

Dr. med. W. EYCHNER
פרויען-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 4. טעל. 134-72
נעמט אָן פון 2 ביז 3.30 נאָכמיטאָג און פון 6.30 ביז 8.30 אָוונט
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—12 בייטאָג.

Dr. med. Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2—3 און פון 6—8 אָוו.

Dr. Med. J.Schlosser
כירורג
צעגעלניאַנאַ 30 טעל. 122-16
נעהמט אָן טעגליך פון 4—7 אָוו.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1-טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

אויערן, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr. Z.Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוזע־אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישע פון 9—2 און פון 4—8 אָוונט

לאָדזער יודישער לאָקאַמאָרען און כובלאַקאַמאָרען-פעראיין געפינט זיך אויף פּיעטריקאָווער 31, וו. 22 טעל-38-264
דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג טעגליך, פון 6 ביז 9 אָוונט. ס'ווערען געשריבען ביטעס ערטיילט עצות, אויסגעגליכן סכסוכים און געפיהרט כל'ערליי דירות און עקסמיסיע-פּראָצעסען.

Dr. med. Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
6. שערפּליצ 37 (בענעדיקטאַ)
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

לעבער אויף דער מאַשין ווערען אָנגענומען אויסצוגייען ביי ג. נאַרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אָן פון 4—8 אָוועגד.

ד"ר ס. קאַנטאָר
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען (מענער-שוואַכע)
פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45.
נעמט אָן פון 8—2 נ"מ און פון 6—9 אָוו

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 10—12 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייז

לעטשניצע
פאַר ווענעריש קראַנקע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד.
ווענעריש-קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג א גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-קאַבינעט
ווענעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום
פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

קליינע אַנאָנסען 1 זלאָטי
אָנאָנס ביז 15 ווערטער

פרייע פּאָסטען

אַ יונגערמאַן פון דער פּראָווינץ קען זיך מעלדען צו צוטראָגען צייטונגען אויף אָנגעוויזענע שטעלען, פּולע בעקעס טיגונג און אַ קליינעם געהאַלט. צו ווענדען זיך צום צייטונגס-פערשפּרייטער אויף גייערס ראָיאָן, רוג רזשגאָווסקא און סיע־ראַדזקאַ.

ראַקאַלען

פון זאָפאָרט איבערצוגעבען אַ דרים צימער, לופטיג, זוניג, ס'פענסטער געהט אַריין אין אַ גאָרטען פאַר 2 הערען אָדער 2 פרייליינס, אָדער אַ פּאָר-פּאָלק, ענוועג־טועל אויף אַ ווערקשטעל. זגערסקאַ 38, וואָהנונג 61 9394

2 pokoje z kuchnią, front. III piętro, 3 pokoje z kuchnią, parter, do wynajęcia, ul. Piłsudskiego 57.

פערשידענעס

Zaginiony został weksel na zł. 50.– pł. 9/8-35 z wystawienia Goldberg. Piotrk. 27. Weksel zostaje unieważniony. Zwrócić takowy do Altszulera. Młynarska 2.

איבערצוגעבען אַ גרויס לאָקאַל גאַייגנעט אויף אַנ'עקספּעדיציע אָדער קליינע פאַבריק אין צענטרום שטאָט מיט עלעקטריע, וואַסער און צייטווייליגע קראַפט אויף שטשעלעצקאַ (קאָלעינאַ 5), צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 54, ביי די כשראייניגטע פלייששר.

קלעפּסידרעס
צו זעהר ביליגע פּרייזען
נעהמט אָן די דרוקעריי פון „נייעם פאָלקסבלאַט"
די קלעפּסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאַנדערגעקלעבט איבער שטאָט.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה: [illegible]
ווערטער-אַנאָנסען: [illegible] 18 גר. [illegible] 40 [illegible] 12 [illegible]
[illegible] 50 גראָש [illegible] 100 גראָש [illegible]
Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

בערל לאקער וועגן ארבייטס-קאנפליקטן און ארביטראזש אין ארץ-ישראל

ווין (יט"א) דער עקזעקוטיוו ־ מיטגליד פון דער יודישער אגענץ ה' בערל לאקער האט אין א געשפרעך מיטן ווינער פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען אגענטור געמאכט פאלגענדע בעמערקונגען וועגן די אקטועלע פראבלעמען פון ארבייטס ־ בעציהונגען אין ארץ־ישראל:

ווען איפיצער רעדט וועגן די „פערוויסטונגען פון קלאסען־קאמף אין א"י". בעווייזט עס בלויז, אז ער קען נישט בכלל די פערהעלטענישען אין א"י און רעדט וועגן זאכען, וועגן וועלכע ער איז נישט אינפארמירט. פאקטיש. עקזיסטירט גראד אין א"י א גאנץ ווייטגעהענדער הסכם צווישען דער יודישער אינדוסטרי און דער יודישער ארבייטערשאפט. בעת די יודישע בעפעלקערונג אין א"י האט זיך זייט 1931 אומגעפעהר פערדאפעלט, זענען די ארבייטס ־ קאנפליקטען פאר דער זעלבער צייט נישט נאר נישט געשטיגען, נאר זיך אפילו פערקלענערט. אין יאהר 1932 זענען פערצייכענט געווארען 67 ארבייטס־קאנפליקטען, אין יאהר 1933 נאר 57 און אין יאהר 1934 בלויז 49. דערביי דארף בעמערקט ווערען, אז נישט אלע ארבייטס־קאנפליקטען האבען זיך בעצויגען אויף לוין־פראגען, וואס ווערען פערעכענט צום „קלאסען־קאמף" אין א בעדייטענדער צאהל פאלען האט זיך געהאנדעלט וועגן בעשעפטיגען אראבישע ארבייטער, אלזא וועגן נאציאנאלע קאמפען, וועלכע אינטערעסירען, אדער דארפען אינטערעסירען נישט נאר די ארבייטערשאפט, נאר דאס גאנצע יודענטום. צוליב בעשעפטיגען אראבישע ארבייטער זענען אין יאהר 1933 פארגעקומען נישט ווייניגער ווי 13 שטרייקען, אלזא כמעט איין דריטעל פון אלע ארבייטס־קאנפליקטען אין יאהר 1934 — 12. עס זענען אויך פארגעקומען קאנפליקטען צוליב קינדיגען ארגאניזירטע ארבייטער און בעשעפטיגען אויף זייער ארט נישט־ארגאניזירטע. אבער אויך קאנפליקטען פון דעם מין וועלכע זענען אין יאהר 1932 פערצייכענט געווארען אין דער צאהל פון 21, זענען אין יאהר 1934 געפאלען ביז 8. צאהל־רייכע ארבייטס־קאנפליקטען זענען ליקווידירט געווארען אויפן וועג פון א קאמפראמיס. עס איז אבער אויך אינטערעסאנט, אז לויט דעם אפיציעלען בעריכט פון דער א"י־רעגירונג צו דער מאנדאט־קאמיסיע פון פעלקער־בונד ווערען גראד די לוין־קאנפליקטען אמלייכסטען ליקווידירט. די קאנפליקטען וועגן בעשעפטיגען נישט ־ ארגאניזירטע ארבייטער פיהרען אפטמאל צו גענענזייטיגע אנגריפען און די קאנפליקטען, וועגן בעשעפטיגען אראבישע ארבייטער האבען זיך געלאזט אמשווערסטען ליקווידירען. מיט א פולען זיג פון דער ארבייטערשאפט [illegible] זיך געענדיגט דורכשניטליך א העלפט פון אלע ארבייטס־קאנפליקטען, נעמליך אין יאהר 1931 — 26, אין יאהר 1932 — 33, אין יאהר 1933 — 29 און אין יאהר 1934 — 26. קיינער וועט אבער נישט קענען בעהויפטען, אז אין די דאזיגע פאלען איז די בעטרעפענדע אונטערנעהמונגען אויסגעקומען צו ליידען א שאדען צוליב די קאנצעסיעס פאר די ארבייטער. פערקעהרט, עס איז בעוואוסט, אז די אונטערנעהמונגען ענטוויקלען זיך אין א"י זעהר גוט. מען וועט קוים געפינען א לאנד, וואו אין דער צייט פון פראספעריטעט, ביי אונאויפהערליך שטייגענדע לעבענס־קאסטען פון דער ארבייטערשאפט, זאל די ליניע פון די לוין ־ בעוועגונגען זיך אראפלאזען, ווי דאס געשעהט אין א"י. אויב איפיצער רעדט נאך די דאזיגע ערפאהרונגען וועגן „פערוויסטונגען פון קלאסען־קאמף אין א"י", קען מען שוין איהם ווירקליך גארנישט העלפען. עס שיינט, דאס עס האנדעלט זיך ניכער וועגן „פערוויסטונגען" אין דער אורטיילס־טעטיגקייט, וועלכע עס רופט ארויס אין געוויסע קעפ דער פחד פארן ווארט קלאסען־קאמף.

עס איז אויך נישט ריכטיג, אז ערשט די געגנער פון דער „הסתדרות" האבען ענטדעקט דעם אינסטרומענט פון ארביטראזשען אין פאלען פון סאציאלע קאנפליקטען. די הסתדרות גלידערט איין (די קאלעקטיווע אפמאכען, וועלכע זי שליסט, בעשטימונגען וועגן ארביטראזש), און נישט אלע מאל אבער זענען דערויף מסכים די ארבייטס־געבער, עס איז אויך פולשטענדיג נישט ריכטיג, ווען מען בעהויפטעט, אז יעדער מיטגליד פון „הסתדרות" מוז זיך דעקלארירען אלס אנהענגער פון „מארקסיזם". דאס איז פשוט א לעכערליכע בעהויפטונג. א מיטגליד פון „הסתדרות" קען ווערען יעדער, וואס לעבט פון זיין ארבייט און עקספלאאטירט נישט פרעמדע ארבייטער. דאס קענען זיין פאקטיש נישט נאר ארבייטער נאר אויך זעלבסטשטענדיגע, אויב זיי בעשעפטיגען נישט קיין געהילפען און ציהען נישט קיין נוצען פון פרעמדער ארבייט. צווישען די מיטגלידער פון „הסתדרות" קען מען געפינען ארבייטער מיט פערשידענע וועלט ־ אנשויאונגען, טיילווייז אויך רעליגיעזע און אנגעהעריגע פון מזרחי, די פאדערונג פון דעם א. ג. ארגון מיוחד פאר אלגעמיין ־ ציוניסטישע ארבייטער, וועלכע קענען, פלומרשט, נישט אויסהאלטען אין דער „הסתדרות". איז פאקטיש ארויסגערוקט געווארען דורך א געוויסען קרייז פון אלגעמיין ־ ציוניסטישע פאליטיקער, וועלכע רעכענען אויף אזא אופן זיך שאפען א שטיצפונקט אין א טייל פון דער ארבייטערשאפט. מיט די אינטערעסען פון די ארבייטער לאזט זיך די דאזיגע פאדערונג נישט בעגרינדען. עס איז אויך אנ'אונזין צו גלויבען, אז אויף אזא אופן (דורך דעם ארגון מיוחד) וועט א טייל פון דער א"י'דיגער ארבייטערשאפט אפגעהיט ווערען פון דער „מארקסיסטישער" אינפעקציע. אידעען זענען, ווי בעקאנט, צאל־פריי... צו רעדען אין דעם צוזאמענהאנג וועגן א „ענטפאליטיזירונג" פון דער „הסתדרות", איז אויך א בעווייז פון אונקענטניש פון דעם כאראקטער פון געווערקשאפטליכע ארגאניזאציעס. די געווערקשאפטליכע ארגאניזאציעס אין אלע לענדער, וואס ווערען דעמאקראטיש רעגירט און געפינען זיך נישט אונטער א פאליטישער דיקטאטור, זענען נישט פאליטיש און נישט אונפאליטיש. זיי זענען נישט פאליטיש, ווייל זיי פרעגען נישט דעם איינצעלנעם מיטגליד וועגן זיינע פאליטישע איבערצייגונגען, זיי קענען אויך נישט בעצייכענט ווערען אלס אונפאליטיש, ווייל זיי מוזען שטעהן אויף דער וואך פון לעבענסוויכטיגע אינטערעסען פון זייערע מיטגלידער און מוזען דאס טון דורך בעאיינפלוסען די רעגירונגען. געזעצגעבונג און פערוואלטונג. זיי מוזען אלזא ענטוויקלען א בולט „פאליטישע" טעטיגקייט. דאס ענטשיידענע קריטעריום פון א געווערקשאפט ־ ארגאניזאציע איז, צי זי רעפרעזענטירט געהעריג די אינטערעסען פון איהרע מיטגלידער אדער בעמיהט זיך זיי רעפרעזענטירען, קיינער וועט נישט וואגען לייקענען, אז די „הסתדרות" בעזיצט די דאזיגע אייגענשאפט. אמווינציגסטען וועלען דאס טון די יודישע ארבייטער אין א"י, צו וועלכער ריכטונג אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע זיי זאלען נישט געהערען.

צום סוף האט ה' לאקער ערקלערט, אז עס זענען נישט ריכטיג די קלאגען, וואס ווערען פערשפרייט דורך פארשטעהער פון וועלט־פערבאנד פון אלגעמיינע ציוניסטען. אז אין א"י זאלען האבען פארגעקומען אונטערהאנדלונגען צווישען דער הסתדרות און אלגעמיין ציוניסטישע ארבייטער וועגען דער שאפונג פון א ארגון מיוחד. די ארגאניזיר־פראגען פון די אלגעמיין ־ ציוניסטישע ארבייטער זענען אפהענגיג פון די בעשלוסען פון די דאזיגע ארבייטער גופא. עס איז אבער נישט ריכטיג, אז זיי ווילען ארויסטרעטען פון דער עקזיסטירענדער גרויסער ארבייטער ־ ארגאניזאציע, כדי צו בעפרידיגען די פאליטישע אמביציעס פון געוויסע אלגעמיין ־ ציוניסטישע קרייזען.

א יודישע צארינא אין בולגאריען

עס ווערט איצט 600 יאהר זינט א יודישע פרוי האט חתונה געהאט מיט א צאר פון בולגאריען און איז געווארען צארינא פון יענעם לאנד. ס'איז א מערקווירדיגער פאל, אבער ס'איז דאך א היסטארישער פאקט, וועלכער איז זאגאר נישט דער איינציגער אין דער געשיכטע.

דאס איז געווען אין 1335. די יודען פון טירנאווא, וואס איז דעמאלט געווען די הויפטשטאט פון בולגאריען, האט געהאט צו שיקען א פעטיציע צום צאר איוואן אלעקסאנדער, וועלכער האט דעמאלט געהערשט. כדי נושא חן צו זיין אין זיינע אויגען האבען זיי אויסגעקליבען א שעהנע יודישע יונגע טאכטער, שרה, וועלכע איז טאקע געווען א געבוירענע פון טירנאווא, אז זי זאל איבערגעבען דעם צאר די פעטיציע. ווען דער צאר איוואן אלעקסאנדער האט דערזעהן די שעהנע יודישע טאכטער האט ער זיך אין איהר פערליבט.

דער צאר איז אפילו דעמאלט שוין געווען א מענש אין די מיטעלע יאהרען. אנ'ערשטע פרוי האט ער שוין געהאט בעגראבען. און זי האט איהם געלאזט צוויי קינדער. ער האט געהייראט מיט א צווייטער פרוי, די טאכטער פון א וואיעוואדע. אבער זיין ליבע צו דער שעהנער יודישער טאכטער האט אויף איהם געווירקט די צווייטע פרוי אוועקצווארפען, און ער האט פארגעשלאגען דער שעהנער שרה, דאס זי זאל מיט איהם חתונה האבען און ווערען זיין צארינא.

שרה האט מסכים געווען צו דעם שידוך. כדי ס'זאל נישט זיין קיין שטערונג פאר איהר צו ווערען צארינא, האט זי מיט איינגענעם ווילען זיך געש'מד'ט. זי האט מיט דעם צאר איוואן אלעקסאנדער חתונה געהאט טאקע אין יאהר 1335. מען האט איהר א נאמען געגעבען טעאדארא, און דער צאר האט וועגען איהר מיטגעטיילט דעם פאלק דאס זי איז „די נייע אויפגעקלעהרטע צארינא, און די איינציגע שטיצערין פון אלע בולגארען און גריכען". גאנצע צוואנציג יאהר האט די דאזיגע יודישע צארינא געקיניגט אין בולגאריען צו וועלכער עס האט אויך בעלאנגט א טייל פון גריכענלאנד. היסטאריקער ערקלערען, אז זי איז געווען א זעהר קלוגע פרוי, א פערזענליכקייט אין העכערען זין און זי האט אויסגעזעהען צו זיין געבוירען פאר א טראן. זי האט געבוירען דעם צאר דריי קינדער, צוויי זיהן און א טאכטער.

דאס וואס א יודישע פרוי איז געווען אויף דעם טראן פון לאנד, איז אויסגענוצט געווארען פון אנטיסעמיטען, צו בעהויפטען, אז די יודען זענען דורך דעם געווארען זעהר חוצפה'דיג, אז זיי האבען געשענדעט קירכען, הייליגע קריסטליכע בילדער, און אפילו דעם „יוכאריסט" (דאס הייליגע. פלעצעל וואס קערפערט איין סריסטוס'עס קערפער אוי בלוט). דאס האט געדינט אלס מיטעל צו העצען געגען יודען און אין 1352 האט דער צאר איוואן אלעקסאנדער אויף דעם ראט פון דעם דעמאלטדיגען פאטריארך טעאדאר געגרופען א שטאטס־ראט וועלכער האט אין דער אנוועזענהייט פון צאר, די יודישע צארינא און זייערע קינדער ארויפגעלעגט א חרם אויף די יודען און אויף די אונגלויביגע און האט בעשטימט זיי ארויסצושיקען פון לאנד

די יודישע צארינא האט וואהרשיינליך געזוכט צו ווירקען געגען דעם, אבער זי איז געווען מאכטלאז. זי האט בלויז אויסגעווירקט, אז דריי יודען, וועלכע זענען געווען פערמשפט צום טויט, האט מען געשענקט דאס לעבען, און מען האט אויף זיי ארויפגעלעגט אנדערע שטראפען.

אין די שפעטערע יאהרען פון איהר קיניגען, האט זי אויסגעפיהרט ביי איהר מאן, דעם צאר איוואן אלעקסאנדער, אז ער זאל מאכען איהר זוהן, איוואן, טשיטשמאן פאר זיין יורש צום טראן, און די זיהן פון דער ערשטער פרוי זאל ער אפגעבען געוויסע פראווינצען. מען בעשולדיגט זי דערפאר, אז צוליב איהר מוטערליכען אינטערעס, האט זי געלאזט דאס לאנד צוטיילען, און עס דעריבער אפגעשוואכט.

די יודישע צארינא שרה, אדער טעאדארא, האט איבערגעלעבט איהר מאן, וועלכער איז געווען עלטער פון איהר. אבער זי האט ווייניג וואס נחת געהאט. איהר זוהן, דער געווארענער צאר, איוואן טשיטשמאן, האט נישט לאנג נאך דעם ווי ער איז ארויף אויף דעם טראן, געהאט א מלחמה מיט דעם סולטאן מוראד דער ערשטער, אין וועלכער ער האט געהאט א גרויסע מפלה. מיט עטליכע יאהר שפעטער, נאך דער מפלה פון איהר זוהן, איז די יודישע צארינא־אלמנה געשטארבען

מאגדא לופעסקו

געליבטע פון רומענישען קעניג

(די געשיכטע דערצעהלט מאגדא'ס מומע)

— 9 —

די שעהנע לאנדשאפט ארום, און זייער נישט פערשטערטע נאהענטקייט, האבען אויפגעדעקט נייע וועלטען פאר זיי.

ערשט איצט האט קאראל איינגעזעהען, וואס פאר א אינטערעסאנטע און מערקווירדיגע פרוי מאגדא איז. זי איז איהם געפעלען געווארען נישט בלויז אלס פרוי, נאר אויך אלס קלוגער, אינטערעסאנטער מענש.

אין מאגדא'ן האט דער פרינץ דאס ערשטע מאל אין זיין לעבען געפונען א מענש, וואס פערשטעהט איהם, וואס וויל איהם פערשטעהן...

און דאס איז פאר'ן פרינץ געווען זעהר וויכטיג. אין דעם קעניגליכען הויף האט איהם קיינער נישט פערשטאנען; דארט זענען אלע געווען געגען איהם, אפילו זיינע אייגענע עלטערן; איבערהויפט די קעניגין מאריע, די מאמע זיינע. וואס האט נאר געפיהרט אינטריגעס געגען איהם...

אין רומעניע האט דאן געהערשט די פארטיי פון די בראטיאנוס — די ליבעראלע פארטיי.

די בראטיאנוס האבען געהאט א געוואלדיגע מאכט אויפ'ן רומענישען טראן. זיי האבען געפיהרט דעם רומענישען קעניג ביי דער נאז. די בראטיאנוס האבען געהאט א שוואגער וואס האט געהייסען שטירבעי, און דער דאזיגער שטירבעי איז געווען א גאנצער ידיד ביי דער רומענישער קעניגין.

איז וואס־זשע וועט איהר פרעגען, האט דאס א שייכות מיט'ן פרינץ און מיט זיין יודישער געליבטער, איז הערט־זשע ווייטער די געשיכטע:

אין רומעניע איז אונטערגעוואקסען דער פרינץ קאראל, וואס ער איז געווען דער געזעצליכער יורש אויף דעם רומענישען טראן; דעם פרינץ איז אבער נישט געפעלען געווארען, וואס די בראטיאנוס צוזאמען מיט דער מוטער־קעניגין, מיט איהר „שטילען געליבטען" שטירבעי'ן, פיהרען דעם טראן און דעם קעניג ביי דער נאז.

האט די קליקע מיט דער קעניגין אן דער שפיץ איינגעזעהן, אז קאראל וועט זיי א סך שאדען ברענגען און ער וועט זיי א סך שטערען; האבען זיי געטראכט פלענער, ווי אזוי איהם צו בעזייטיגען.

און אז מען טראכט, דערטראכט מען זיך. האבען זיי אזוי לאנג געטראכט און געטראכט, ביז זיי האבען זיך דערטראכט אויף אנ'עצה:

וויסענדיג, אז דער פרינץ, נעבעך, האט זעהר א ראמאנטיש הארץ, האט מען איהם געהאלטען אין איין אונטערשארען לינקע ליבעס.

אט האט מען איהם אונטערגעשיקט עפעס א געוויסע ז. ז. לאמברינא, אט עפעס אנ'אקטריסע, וואס איז געווען רייצענדער פון לילית'ן, און אט אזוי פרויען. וואס איינע איז געווען שענער פון דער אנדערער, און איינע רייצענדער, ברענענדיגער פון דער צווייטער...

און דערביי האבען געשטעקט געוויסע כונות: ראשית: וועלען די ליבעס צעשטערען דעם שלום־בית צווישען דעם פרינץ מיט זיין ווייבעל העלענא, והשנית וועט דער פרינץ קריגען א נאמען פון א הולטאי, פון אנ'אויסוואורף, און דאס וועט איהם פער'נמאס'ן ביים רומענישען פאלק, און מען וועט נישט דערלאזען, אז ער זאל אמאל ארויף אויפ'ן טראן...

האט דאס טאקע אביסעל געהאלפען, אבער נישט גענוג האט מען געזוכט נאך א בעסער מיטעל.

און אט איז געשטארבען די איטאליענישע קעניגין אלעקסאנדרא, און דאס איז געווען פונקט ווי געווינשען. עמיצער האט דאך געמוזט פאהרען צו דער לויה, ווייל אלעקסאנדרא איז דאך געווען א קרובה: צו דער רומענישער קעניגין.

האט קאראל'ס מאמע, מערי, געזאגט פאר איהר זוהן א תירוץ, אז זי פיהלט זיך נישט גוט, און קאן נישט פאהרען צו דער לויה, און זי האט געבעטען איהר זוהן, דעם „צוקונפטיגען" קעניג, אז ער זאל פאר איהר פאהרען צו דער לויה קיין איטאליע.

דאס, ווי געזאגט, איז געווען נאר א תירוץ, אין דער אמת'ן האט מען, לויט א בעשטימטען פלאן, געוואלט ארויספעקלען קאראל'ן פון לאנד, און דארט האט מען איהם בדעה געהאט אונטערצורוקען עטליכע שעהנע אקטריסעס, מיט וועמען מען זאל איהם זעהן טאג און נאכט צוזאמען...

און אין איין וועגס וואלט מען שוין געזעהן, אז די צייטונגען זאלען צושמירען די רכילות וועגען דעם הולטאיסקען לעבען וואס דער פרינץ פיהרט. דאס וועט איהם אזוי פערשווארצען זיין פנים, אז ער וועט זיך גאר אינגאנצען שעהמען אהיימצוקומען...

אבער זיי האבען איהם שוין נישט געדארפט אונטערשיקען זייערע אקטריסעס, אין וועמען קאראל זאל זיך פערליבען. דורך א צופאל האט זיך קאראל אין איטאליע געטראפען מיט מאגדא'ן, וועלכע איז איהם שוין זעהר געפעלען געווארען נאך ביי זייער ערשטער בעקאנטשאפט אין בוקארעשט, אויף דער אפיצערסקער הוליאנקע. נו — און די ליבע האט זיך אנגעהויבען.

ווען זיי האבען זיך צום צווייטען מאל געטראפען אין איטאליע, האט זיך קאראל פאר מאגדא'ן אויסגערעדט זיין ביטער הארץ, און מאגדא איז אינגאנצען געווען אויף זיין זייט. און דאס האט קאראל'ן צוגעגעבען א סך מוט, ווייל מאגדא איז נישט געווען פון יענע פרויען, וועלכע שטימען גלאט איין מיט זייער געליבטע זי איז געווען בעקאנט מיט דער גאנצער פאליטיק פון רומעניע.

זי האט געוואוסט, וואס עס קומט פאר הינטער די קוליסען פון קעניגליכען הויף, און זי האט אויך געוואוסט, פארוואס די קעניגין און די קליקע זעהען אין קאראל'ן א שטערונג.

קאראל האט זיי שוין לאנג געלאזט וויסען, אז ווען ער וועט ווערען קעניג, וועט אלץ געענדערט ווערען; ער וועט דאן בייטען די גאנצע פיהרונג פון דער מלוכה. די בראטיאנוס וועלען מוזען מוחל זיין און זיך אפטראגען, און די קעניגין אליין בכבודה ועצמה, וועט מוזען אויסטון די „קעניגליכע הויזען"...

דאס אלץ האט מאגדא געוואוסט. עס איז איהר זייער נישט שווער געווען צו פערשטעהען קאראל'ן, ווי אויך די אינטריגעס פון זיינע שונאים...

מאגדא איז אבער, ווי מיר ווייסען שוין פון פריהער, אויך געווען א קלוגע, און זי איז געווען א מבין אויף מענשען. האט זי וועגען קאראל'ן געוואוסט נאך עפעס: זי האט געוואוסט: אז קאראל האט נישט קיין שטארקען כאראקטער און ער איז נישט גענוג שטארק צו בעזיגען זיינע שונאים עס פעהלט איהם שטארקער ווילען, מוט, כאראקטער.

אבער איז דען דאס גענוג אורזאך, האט מאגדא ביי זיך געטראכט, אז קראל'ס שונאים זאלען זיגען?

מאגדא'ס ליבע פאר קאראל'ן, און א חוץ דעם איהר ליבע פאר רומעניע — האבען אזא זאך נישט געקאנט דערלאזען...

אויב קאראל איז שוואך, וועט דאן זי, מאגדא, איהם שטארקען... זי, מאגדא וועט איהם העלפען זיך אקעגענצושטעלען זיינע שונאים.

קאראל איז געווען גליקליך, וואס ענדליך האט ער א פריינד, וואס פערשטעהט איהם און וויל איהם העלפען; און ער האט געפיהלט, אז מיט מאגדא'ן ביי זיין זייט וועט קיין זאך פאר איהם נישט זיין שווער צו טון.

דערווייל האט קאראל מיט מאגדא'ן געלעבט א גוטען טאג. זיי האבען זיך געלאזט וואוילגעהן. און צו מאגדא'ס גליק איז גאר נישט געווען קיין ברעג און קיין גרענעץ. נישט איינמאל האט זי געמיינט, אז דאס אלץ וואס זי לעבט דורך איז נאר א חלום... עס חלומ'ט זיך איהר אלעס... אבער אט אט וועט זי זיך אויפכאפען און דער גוטער חלום איהרער וועט פערשווינדען ווי א שאטען און וועט איהר נאך איבערלאזען א שווערען אומעט אויף איהר הארץ.

מאגדא איז דאן געקומען קיין איטאליע איבערגאנצען אויף עטליכע וואכען צייט זיך אפצורוהען נאך א נערוועזען צוזאמענברוך, וואס זי האט געליטען, נאך א שטארקער קריגעריי מיט איהר מאן.

(פארטזעצונג — מארגען)

עס שטראמט א ניי לעבען אין ארץ-ישראל
אבער ס'אלטע וויל נישט פערשווינדען

א טיפער טאל און איצט כמעט אנ'אויסגעטרייקנטע וואסער-בירקע — „ברכת-הסולטן" הייסט זי - טיילן אפ דעם הר-ציון — דעם בארג, וואו עס זענען אמאליגע יאהרען געשטאנען פאלאצען פאר די יודישע קעניגען. פון נייעם יודישען קווארטאל „ימין משה".

צווישען די, וואס האבען זיך בעזעצט אין דעם ערשטען נייעם קווארטאל אויסער די מויערען פון אלט-ירושלים איז אויך געווען א משפחה מיט'ן נאמען ווייס.

די משפחה ווייס איז געווען פון די אלט-געזעסענע און איינגעפונדעוועטע. די משפחה האט פון שטענדיגע יאהרען געהאנדעלט מיט מעדיקאמענטען, האט געהאט א גרויסען סקלאד, און די מעדיקאמענטען פערקויפט צו אפטייקערס. רייך איז די משפחה טאקע קיינמאל נישט געווען, זי איז אבער געווען פערמעגליך. האט זיך די משפחה געלעבט א רוהיגען און איינגעפונדעוועטען לעבען. געלעבט זיך אזוי פון יאהר צו יאהר, פון דור צו דור, דאס לעבען איז האסטיג געגאנגען ווייטער: עס זענען געקומען די שווערע מלחמה-יאהרען, עס איז געקומען די באלפור-דעקלאראציע, עס האט זיך אנגעהויבען א שטארקערע יודישע איינוואנדערונג קיין ארץ-ישראל, עס האט זיך אנגעהויבען אנ'אינטענסיווע בויאונג פון דעם לאנד, פון א זעלבסטשטענדיג זיין און שאפען אויף דער יודישער ערד.

דאס אלץ איז פערביי דער רוהיגער און שטילער משפחה ווייס, ווי נישט איהר האט מען געמיינט און נישט צו איהר האט דאס עפעס א שייכות.

זי האט זיך געלעבט איהר טראדיציאנעל לעבען מען האט געוואוינט אייבער מיט דעם צווייטען, אייבער לעבען צווייטען, — טאטע מיט זוהן און אייניקעל מיט זיידע... און אזוי איז אויך איבער געגאנגען די מסורה, די טראדיציע פון טאטען צום זוהן און זיידען צום אייניקעל.

איז דאך אבער די וועלט קיילעכדיג און די צייטען בייטען זיך, איז אויף איין קליינער ווייל געקומען אנ'ענדערונג אין דעם טראדיציאנעלען לעבען פון דער פאטריארכאלער משפחה ווייס אויך. און די ענדערונג איז געקומען פון א מיידעל, אנ'אייניקעל.

אט דאס אייניקעל האט דערשפירט דעם גייסט פון דער צייט, און דער גייסט האט זי פערכאפט און האט זי געצויגען מיט זיך. האט זי זיך געוואלט ארויסרייסען פון די אלטע משפחה-קייטען, האט זי געוואלט געהן אויף נייע, פרישע, אייגענע וועגען.

און מערקווירדיג, נישט דער פאטער און נישט די מוטער האבען זי אזוי שטארק צו זיך געצויגען, נישט אויף זיי האט איהר דאס הארץ געוועהטאגט, ווען זי האט געטראכט וועגען א ניי לעבען, וועגען געהן אין א קבוצה, וועגען זיך מצרף זיין צו דעם אויפבוי פון א יודישער היים.

נישט דער פאטער און נישט די מוטער האבען זיך אזוי בעקימערט, ווי דער אלטער זיידע איהרער, דער איש מושלם אין איהרע אויגען, דער פאלקאמער מענש, וועלכער איז דורך און דורך, ביז די טיפסטע טיפענישען דורכגעדרינגען מיט דעם יודישען גייסט, אז ער האט אזש פון איהם ארויסגעשטראלט. זי האט געזעהן אין איהר היכען פאטריארכאלען זיידען די פערקערפערונג און אידעאלע פערקערפערונג דערצו, פון די שענסטע יודישע אידעאלען, פון דעם שענסטען יודען.

און אפט, אין די הייסע גליהענדיגע ארץ-ישראל-נעכט, ווען דער שלאף אנטלויפט פון די אויגען, ווען קיין רוה קומט נישט צום אויסגעמאטערטען גוף, און אלע חושים ווערען פערשארפט און פערשפיצט — אין אזעלכע נעכט פלעגט לאה, דאס אייניקעל, טראכטען און איבערטראכטען, און נישט קאנען קומען צו קיין בעשלוס:

„פאלק אדער משפחה", וואס איז וויכטיגער?

וועגען זיך האט זי ווייניג געטראכט. זיך, האט זי געטראכט, קאן מען איבערברעכען, די אייגענע געפיהלען קאן מען אונטערדריקען, און די אייגענע סימפאטיעס — זיי קאן מען איגנארירען, נישט רעכענען זיך מיט זיי. מען וועט טאקע לײדען, — אבער בייקומען קאן מען זיי.

צוליב וואס?! אט טאקע צוליב משפחה, צוליב דעם זיידען, דעם פאלקאמען יודען, וועלכער וועט דאס אפשר נישט איבערטראגען... ער, וועלכער לעבט אין די אמאליגע יאהרען, אין די פערגאנגענע צייטען, וועלכער ס'איז אינגאנצען אריינגעטון אין די „העכערע וועלטען", דער, וועלכער בעטראכט יעדען איינעם, וואס איז אויף א האר אפגעטרעטען פון דער יודישער טראדיציע, שיעור נישט פאר אנ'אפטריניגען, — טא ווי וועט ער דאס קאנען אריבערטראגען?

און דאך איז דאס לעבען אזוי שטארק, אזוי רייצענד, אזוי לאקערנדיג, אזוי בעצויבערנדיג. לאה האט פון צייט צו צייט זיך ארויסגעגנב'עט פון איהרע עלטערן, פון איהר שטוב — און איז אויף א ווייל ארויס אין דער פרעמדער וועלט. דארט האט זי דערזעהן טאקע א סך אפשטויסענדעס, וואס איז איהר געווען דערווידער, זי האט אבער אויך געזעהן גאר א סך זאכען, וועלכע האבען זי בעצויבערט.

אין איינעם פון איהרע אזעלכע „אויספלוגען" האט זי זיך אויך בעקענט מיט א בחור. ער איז נאך געווען יונג, און ער איז אויך געווען איבערגאנצען פרעמד, — פרעמד סיי דעם לאנד, סיי די מענשען פון לאנד. נישט לאנג צוריק איז ער געקומען אהער פון דייטשלאנד, ארויסגעטריבען דורך היטלער'ן. אין דער היים, אין דייטשלאנד, איז ער געווען א „טאטענס א קינד". דארט האט ער שטודירט, — אבער זיין שטודיום נישט געענדיגט. ער איז געקומען קיין ארץ-ישראל זוכען פאר זיך א נייע היים, א נייע סביבה, דא האט ער פערשארצט די ארבעל, פערקירצט די הויזען געווארען א „חלוץ".

טראגעדיע פון א יודיש מיידעל, וואס קען זיך נישט בעפרייען פון איהרע אלטע פאמיליע-טראדיציעס

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

פון ק. באזיליאנסקי

קורצע און זעלטענע וויילעס האבען זיי פערבראכט צוזאמען, — אט דער פרעמדער יודיש-דייטשער יונגערמאן מיט דער טאכטער פון אנ'עכט-ארטאדאקסישער יודישער משפחה פון ירושלים. אבער אפילו די זעלטענע און קורצע וויילעס זענען געווען גענוג זיי זאלען דערפיהלען א ווארימען געפיהל איינער צום צווייטען.

דער יונגערמאן האט דורכאויס געוואלט גלייך אריינקומען צו איהר אין שטוב אריין, זיך בעקענען מיט איהריגע, זיך דערנענטערען צו זיי און רעדען „תכלית". האט זי אבער מורא געהאט:

— ווי פירט מען דאס אריין צו איהר זיידען אין שטוב אריין א „גלות", כמעט א האלבען גוי, וואס האט אזוי ווייניג, אזוי ווייניג געוואוסט איבערהויפט פון יודען און יודישקייט, וועלכער איז געקומען צו זיין יודישקייט ערשט אט-אט-דא, מיט קורצע מאנאטען צוריק? פון וואנען — וואלט דער זיידע זיך געטראכט — איז זי געקומען צו איהם?

ניין, זי קאן דאס נישט טון. זי קאן איהם נישט ערלויבען צו קומען צו איהר אין שטוב אריין! קיין איינמאל האט נאך ביי זיי אין דער משפחה נישט געטראפען, אז א מיידעל זאל זיך אליין אויס'שדכנ'ען א שידוך. די מיידלעך ביי זיי אין דער משפחה האט נישט געטראפען און נישט בעגעגענט זיך מיט א פרעמדען בחור.

זי איז געווארען אויסגעלאסען — וואלט זיך דער זיידע געטראכט וועגען איהר — און דאס קאן זי נישט און וויל נישט דערלאזען...

א פערצווייפעלטער און א דערשלאגענער האט ער זי איינמאל געטראפען און איהר קאטעגאריש ערקלערט, אז אויב זי האט איהם ליב, זאל זי מיט איהם חתונה האבען. טאמער נישט, פערלאזט ער מארגען ירושלים און ער געהט אוועק. ער געהט אין עמק. ער וועט געהן אין איינער פון די קבוצות. און אפשר וואלט געווען א פלאן זי זאל מיט איהם אויך מיטגעהן?

ניין, דאס איז קיין פלאן נישט געווען. פאר איהר יעדענפאלס. איז ער אוועק.

אין שטוב האט מען בעמערקט, אז מיט לאה'ן איז נישט אלץ אין ארדנונג, אבער מען האט געמיינט, אז זי איז עפעס נישט געזונד. האט מען זי אריינגעלעגט אין בעט, פון זייער סקלאד געבראכט א פאר רפואות און איהר איינגעגעבען. די רפואות האבען נישט געהאלפען. עטליכע טעג איז זי אפגעלעגען אזוי אפאטיש, אפגעשוואכט, אהן לעבענס-לוסט. דערנאך האט זי דערפיהלט שטארקע קאפ-שמערצען. טאג-נאך-טאג, אלע פיר און צוואנציג שעה אין טאג האט זי געפיהלט א שווערען דריקענדען וועהטאג, וואס איז אויף קיין מינוט נישט לייכטער געווארען, וואס האט טעמפ געמאכט אלץ ארום איהר און אין איהר...

נעהנטער פון אלע אין שטוב האט זיך גענומען לאה'ס קראנקהייט צום הארצען דער אלטער זיידער אליין. ביז די טיפסטע טיפענישען פון זיין אלטען הארצען האט עס איהם אנגעריהרט, און פון די טיפסטע טיפענישען פון זיין אלטען הארצען זענען געפלויגען תפילות צום רבונו של עולם — און צו זיין תהילים-זאגען האט זיך קיין זאך נישט געקאנט גלייכען...

א ספעציאליסט, א פראפעסאר אין תל-אביב האט בעשטעטיגט די דיאגנאזע, אז מען מוז מאכען אנ'אפעראציע אויפ'ן מח, און אז נאר אין דריי פלעצער אויף דעם גאנצען ערד-קוגעל קאן מען מאכען אזא אפעראציע: אין ווין, אין פאריז און אין ניו-יארק. דער ספעציאליסט האט נאך צוגעגעבען, אז וואס גיכער מען וועט מאכען די אפעראציע וועט זיין געזונדער פאר לאה'ן.

גאר קורץ האבען געדויערט די צוגרייטונגען צו לאה'ס פאהרען קיין ווין.

איינמאל, ווען דער אלטער זיידע איז געזעסען ביי זיך אין צימער פערטון אין א ספר, איז אנגעקומען א דעפעשע, אז די אפעראציע איז אריבער בשלום. לאה'ס מוטער איז דאן געווען ביים כותל. האט דער אלטער געשיקט א ספעציעלען שליח אנצוזאגען די בשורה דער מוטער. אבער דער שליח האט זיך מיט איהר אויסגעמיטען — דעם אלטען אליין איז בעשערט געווען איהר אנצוזאגען די בשורה...

צום כותל צוריק, אפדאנקען גאט פאר זיין גרויסען חסד. זענען זיי שוין צוזאמען געגאנגען און עס איז געווען פארוואס צו דאנקען:

— לאה ווערט געזונד און —
די אלטע ירושלים האט געזיגט.

שיינקייט פון דער היינטיגער פרוי
דריקט זיך אויס אין איהר פערזענליכקייט

פון קלארא לעווין

נישט לאנג צוריק האט א בעקאנטער פאטאגראפיסט אין א גרויסער צייטונג געמאכט א פערגלייך צווישען די פרויען פון אמאל און די פרויען פון היינט, און צום סוף איז ער ארויסגעקומען מיט דער בעהויפטונג, אז „קיינמאל, מיט אנ'אויסנאהם פון דעם פערצייטיגען גריכענלאנד, זענען די פרויען נישט געווען שעהנער ווי היינט".

אויפ'ן ערשטען אויגענבליק קאן מען מיינען, אז דאס איז א צו-געוואגטע און צו אלגעמיינע בעהויפטונג. נעמט מען זיך אבער בעסער צוקוקען צו די פארטרעטען פון דער פערגאנגענהייט, און פערגלייכט מען די פרויען, וואס די אלטע מייסטערס האבען פעראייביגט אין זייערע בילדער מיט די בילדער פון די היינטיגע מאדערנע שעהנקייטען, מוז מען צוגעבען, אז די בעהויפטונג פון דעם דערמאנטען פאטאגראפיסט איז אבסאלוט ריכטיג.

די ווייבליכע שעהנקייטען פון די פערגאנגענע צייטען האבען זיך אויסגעצייכענט מיט אידעאל-געפורעמטע שטערענס און רעגעלמעסיגע ליניעס פון דער נאז. אבער דאס מויל פון דער אמאליגער שעהנקייט איז מעהרסטענס געווען אויסדרוקסלאז. גאנץ אפט צוזאמענגעדריקט און דער קין נישט אויסגעבילדעט און שלאבעריג. אמת, זייערע געזיכטסציגע זענען אין די מערסטע פאלען געווען גלייכגעמאסטענע און אנגענעהמע. אבער זיי זענען געווען בלויז „מאלעריש" אנגענעהם אזוי צו זאגען. אבער מיט גאנץ קליינע אויסנאהמען האט זיי געפעהלט יעדע פערזענליכע נאטע.

ווי גאנץ אנדערש זענען די בילדער פון דער היינטיגער פרוי. דאס מויל פון דער מאדערנער פרוי ווייזט אויסדרוקספולע ליניעס און דער קין פעסטקייט און בולטע פארם.

פרעגט זיך פון וואנען האט זיך גענומען די דאזיגע אנדערשקייט?

דער ענטפער איז, אז די אמאליגע שעהנקייטען האבען זייער שעהנקייט מערסטענס געהאט צו פערדאנקען דער נאטור. די שעהנקייטען פון היינט האבען זייער שעהנקייט א סך צו פערדאנקען זיך אליין, א שעהן געטאקט נעזעל און אנ'איידעל געפורעמטען שטערן נעמט מען איבער בירושה.

די היינטיגע בעדינגונגען זענען אזוי, אז די פרוי זאל קאנען פיהרען אנ'אייגען לעבען דאס העלפט ממילא, אז איהר געזיכט זאל אויך אויסדריקען כאראקטער און פערזענליכקייט. די פרוי פון אמאל האט אבער צום מערסטען נישט געקאנט פיהרען קיין אייגען לעבען, דעריבער איז אויך נישט קיין וואונדער, וואס איהר האט געפעהלט דער אינערליכער גלאנץ פון דער פערזענליכקייט.

ערשט גאר נישט לאנג, בלויז מיט איין דור פאר אונז, אין די צייטען פון אונזערע מאמעס און באבעס האט עס געהייסען, אז א פרוי מוז זיין קרענקליך צארט, כדי זי זאל קאנען גילטען פאר שעהן. טאמער האט א מיידעל ארויסגעוויזען דעם מינדעסטען צייכען פון פערזענליכקייט, האבען איהר טאטע-מאמע און גוטע פריינד אויפמערקזאם געמאכט, אז דאס פאסט נישט פאר קיין מיידעל, אז א פרוי מוז זיין צארט, שוואך און אומבעדייטענד. ווייל נאר דעמאלט וועט זי געפעלען דעם מאן. דעריבער בעמערקען מיר טאקע, אז קיינמאל איז דער מאנגעל פון אויסדרוק אויף די בילדער פון ווייבערישע שעהנקייטען נישט געווען גרעסער ווי אין יענע צייטען, ווען צו גילטען פאר שעהן האט מען געמוזט זיין דוקא „צארט און איידעל".

וואס פארא געוואלדיגען אונטערשיד זעהען מיר אויף די בילדער פון די מאדערנע פרויען! די בילדער פון מאדערנע פרויען דערצעהלען שוין פון א גאנץ אנדער לעבען. זיי דערצעהלען אונז די געשיכטע פון פרישער לופט, זונשיין, ספארט, שכל'דיגע נארונג, געזונדע באלעבאטישקייט, מוטער-גליק א. אז. וו. שוין אפגערעדט פון דעם בעזעלטען אויסדרוק, וואס די בילדער פון די מאדערנע פרויען גיבען איבער, ווייזען זיי נאך אויך א ריין-קערפערליכע העכערע ענטוויקלונג, וואס מאכט צום שטוינען.

אנ'אינטערעסאנטער בעווייז דערפאר האט זיך געמאכט צופעליג ערשט פאראיאהרען. פאר א היסטארישער ארבייט האט מען געדארפט פאטאגראפירען א פרוי אין א קלייד פון דעם אנהויב פון אכצעהנטען יאהרהונדערט. צו דעם צוועק האט מען אין א מוזעי ארויסגעזוכט א פרויען-קלייד, וואס מען האט געטראגען אין יאהר 1710. ווי איבערראשט איז מען אבער געווארען, ווען עס איז געווען שווער צו געפינען א מאדעל, וועמען דאס קלייד זאל פאסען. כמעט אלע פרויען, וואס מען האט געפרואווט אנמעסטען, איז דאס קלייד געווען צו קליין און בעזונדערס צו ענג אין דער טאליע. דאס האט פעראינטריגירט און מען האט אנגעהויבען נאכפארשען און דאס נאכפארשען האט בעוויזען, אז פון דעמאלט אן זענען די פרויען געווארען קערפערליך געזונדער און גרעסער און פאקטיש דערנענטערט זיך די מאדערנע פרוי צו דעם טיפ, וואס האט שטענדיג געגאלטען אלס שעהנקייט-אידעאל — די גריכישע פרוי.

פונקט ווי בילדער פון דעם נישט - ווייטען אמאל ווייזען, אז יענע פרויען האבען אין שעהנקייט און כאראקטער-אויסדרוק זיך נישט געקאנט פערגלייכען מיט דער היינטיגער מאדערנער פרוי, פונקט אזוי ווייזען די רעליפען און סטאטוען פון דעם פערצייטיגען גריכענלאנד, אז די אמאליגע גריכישע פרוי איז געווען די איינציגע, וואס קאן זיך אין א געוויסען זין פערגלייכען מיט דער היינטיגער פרוי. נישט אומזיסט האט איבער דער וועלט הונדערטער יאהרען נאכאנאנד העלענא פון טראי געגאלטען אלס דער אידעאל פון פרויען-שעהנקייט.

אבער ווי א געוויסער מאלער וויל האבען וואלט אפילו א העלענע פון טראי, ווען זי זאל אויפשטעהן תחית המתים, היינט צו טאג נישט געווען די איינציגע שעהנקייט איבער וועלכער פעלקער גאנצע זאלען זיך געהען שלאגען. און ווען זי זאל וועלען ווערען א קאנדידאטקע אויף א שעהנקייטס-פרייז וואלט זי געהאט א היבשע צאהל קאנקורענטקעס. זי וואלט בכלל היינט צו טאג קיין גרויס אויפזעהן נישט ארויסגערופען. פשוט דערפאר, ווייל סיי מיט איהר געזיכט, און סיי מיט איהר געשטאלט וואלט זי נאר געווען איינע פון א סך.

מען וויל דערפון דרינגען, אז אויב דער היינטיגער דור פרויען איז שעהנער ווי זייערע מאמעס זענען געווען מיידעלווייז, וועלען די קומענדיגע דורות זיין נאך שעהנער. אבער דאס איז דוקא נישט אזוי זיכער. ווארים פונקט ווי נאך די גריכישע פרויען זענען געקומען דורות און דורות, וואס האבען זיך נישט געקאנט פערגלייכען מיט זיי אין שעהנקייט, אזוי קאנען זיך אין דער צוקונפט אויך בייטען די אומשטענדען, אונטער וועלכע די פרויען וועט אויסקומען צו לעבען און ממילא וועלען זיי מוזען פערלירען די פערזענליכקייט'ס כאראקטער-אויסדרוקען, וואס גיבען דער איצטיגער פרוי איהר שעהנקייט. אט, למשל, ווערט די דייטשע פרוי איצט אונטער היטלער'ס רעזשים צוריקגעשטופט אין דער קיך און קינדער-צימער, און קיינער קאן נישט פאראויסזאגען, אויף וויפיל יאהרהונדערטער די דייטשע פרויען וועלען צוריקגעשטויסען ווערען סיי קערפערליך און סיי גייסטיג.

עס ווילט זיך אבער האפען, אז דאס געוואונענע וועט אפילו די דייטשע פרוי ביי זיך אויך נישט לאזען מעה"ן צונעמען. זי האט זיך אונטערגעגעבען אויף א ווייל. זי וועט אבער באלד קומען צו זיך איינזעהן דעם טעות און אינאיינעם מיט די מענער צוריק אראפווארפען פון זיך דעם שקלאפען-יאך. דעמאלט וועט ווירקליך זיין א מעגליכקייט פאר די קומענדע דורות פרויען צו ווערען נאך שעהנער און גרעסער פון די היינטיגע.

פון לאנד, וואס פרעדיגט האס און יודען-אויסראטונג

בערלין (יט"א) אויף דעם צוזאמענפאהר פון סאציאליסטישען דאקטוירים-בונד אין האנאווער האט ד"ר גראס געהאלטען א רעפעראט, אין וועלכען ער האט בעטאנט, דאס הגם די פאלשטענדיגע אפרייניגונג" פון דאקטוירים - שטאנד פון יודישע עלעמענטען איז נאך נישט דורכגעפיהרט געווארען, מוז אבער מיט דער צייט גענצליך געלונגען צו עלימינירען דעם יודישען דאקטאר פון דעם דייטשען געזונדהייטס-וועזען.

בערלין (יט"א) די „פרענקישע טאגעסצייטונג" טיילט מיט פון נייסטאדט (בייערן), אז דאס אינערן-מיניסטעריום האט אפגערופען פון זיין אמט דעם ארטיגען בירגערמייסטער גרעבנער פאן שלעכט מיט'ן מאטיוו, אז אין פערגאנגענעם יאהר האט ער געמאכט געשעפטען מיט יודען. די צייטונג גיט צו, אז צוליב די בעציהונגען מיט יודען האט דער בירגערמייסטער פערלוירען דעם צוטרוי פון דער פאליטישער לייטונג, וואס ער דארף דינען אלס ווארנונג פאר אלע דייטשע פאלקס-גענאסען.

פראנקפורט (יט"א) אין קוראָרט קעניגשטיין אין טאונוס איז אויסגעהאנגען געווארען אנ'אנטי-יודישער פלאקאט. די יודען האבען פערלאזען דאס קוראָרט.

האמבורג (יט"א) אין דער אפרוה-געגענד בלאנקענעזע הינטער האמבורג איז אויסגעהאנגען געווארען א פלאקאט: „בלאנקענעזע איז נישט קיין טומעל-פלאץ פאר יודען און יודען-גענאסען".

בערלין (יט"א) די ארטיגע פרעסע טיילט מיט, אז אין גערליץ האט אנ'אריער אראפגעריסען א יודען-העצערישען פלאקאט. דער דרייסטער אריער איז גלייך ארומגערינגעלט געווארען דורכ'ן המון, וואס האט אנגענומען א דראהענדע שטעלונג. מען האט איהם אפגעפיהרט אין פאליציי-ארעסט און שפעטער געצוואונגען צוריק אויפהענגען דעם אראפגעריסענעם אנטי-יודישען פלאקאט.

——=——